

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

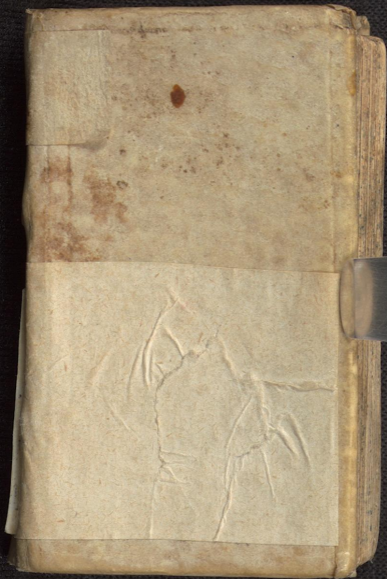
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Brevicvlvs Selectarvm Qvaestionvm Regvlarivm

Bonagrata <von Habsheim>

Friburgi Brisgoiae, 1662

[urn:nbn:de:bsz:31-160608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160608)

278
400
122

BREV
SELEC
QVAES
REGV
A
Particular
Ordinis
Ca
CO
A F. Bo
E
Confes
S
FRIBV
Tys
A
M
In cap

BREVICVLVS
SELECTARVM
QVAESTIONVM
REGVLARIVM

AD VSYM

Particularem Fratrum Minorum

Ordinis S. P. FRANCISCI

Capucini

CONFECTVM

A F. BONAGRATA

Capucini

EDITVS

Consensu & Auctoritate

SVPERIORVM.

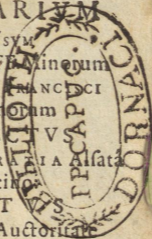
FRIBV RGI BRISGOIAE

Typis Theodori Meyer,

Anno Salutis

M. DC. LXII.

In capite domini ad...

ak

92 A 75 102 R

S

*****
P. E. M.
N On eñ
Bonu
bus o
teat; neq
omni care
doquidem
nena, tñ
Civit. c. 2
nienia p
thifera H
ter adbo
medicari
à contr
bus dele
E peras

*****

PRÆMONITIO.

02

Non est in rebus creatis
 Bonum, quod omni-
 bus conducatur aut pla-
 ceat; neque Malum quod
 omni careat utilitate. Quan-
 doquidem *ipsa quoque Ven-
 ena*, teste S. August. l. ii. de
 Ciuit. c. 22. *qua per inconue-
 nientiam perniciosum sunt & le-
 thifera Homini, conuenien-
 ter adhibita, in salubria
 medicamenta vertuntur: Et
 à contrario etiam hac, qui-
 bus delectamur, sicut cibus
 & potus, & ista lux, immo-*

A 2

derato

derato & importuno & su no-
xia sentiuntur. Unde nos
(subdit mox ibid.) admo-
net Diuina Prouidentia, non
res insipienter vituperare,
sed Utilitatem rerū diligen-
ter inquirere, &c.

Nescio quid ex præsentis
opusculo (*Breuiulum nun-
cupare placuit, præeunte eo-
dem S. D. qui gesta Catholi-
corum cum Donatistis, scri-
pro contractiori complexus,
id, Breuiulus Collationum,
&c. insigniuit*) mihi spera-
re liceat. Ecce verò tibi rem
& scopum intentionis! Iu-
dicandi

Præmonitio.

3

dicandi porrò tibi sit & vtendi libertas.

Mores Christianos vniuersim, necnō & Religiosos, tomis prægrādibus docuêre, quamplurimi; Minoritanā Regulam, cui nos Voto speciali tenemur adstricti, declarationibus nobilitârunt non solùm Doctores Franciscani aliarum ac nostræ Capucinatorum familiæ; Verum etiam ipsa summa Reipublicæ Christianæ Capita, adeò doctè & sapienter omnes, vt vix quicquam ijs superaddi posse videatur. Præ-

A 3

ter

ter hæc scitu summè necessa-
ria, vnum adhuc est, quod
quis apud nos jure merito
desideret: Cùm Doctores ex-
tranei SS. Canones & Apo-
stolicas Sanctiones Regula-
ribus præscriptas, & ex ijs
emergentes difficultates per-
tractârint, vel generaliter
tantùm non sine multo di-
versarum opinionũ confli-
ctu, vel quatenus propriam
cuiusque Religionē speciali-
us adstringunt, vt lectorem
alienum non quietum sed
magis perplexum sæpessapi-
us dimittant: Nostrates au-
tem

nitio.

Præmonitio.

5

tem ea nonnisi, sparsim di-
uersis tractatibus prout oc-
casio tulit, interseruerint,
qui nec passim obuij haben-
tur, nec facile à quouis per-
curri possunt: Vt in vnum
congererentur, quæ nos pe-
culiariter concernunt, neq;
sine culpa etiã nesciri que-
unt, aut damno tùm nostro,
tùm aliorũ, quibus, ex qua-
cunque tandem causa, spiri-
tualia debemus obsequia.

Hoc igitur diuinâ fretus
gratiâ conatus sum, vt in v-
nam primò Summulam *se-*
lectas vndequaue *questio-*

A 4

101

6 *Præmonitio.*

nes Regulares colligerem,
suis firmatas authoritatibus,
ac probationum corroboratas
momentis, communis
utilitatis gratiâ; quam ut
amplius promouerem, eas-
dem isto nunc libello pro-
pono, cum Breuitate sermo-
nis, quam suasit in Reg. c. 9.
Seraph. Noster Patriarcha S.
Franciscus, exemplo summi
Legislatoris Dei, qui duabus
primùm tabulis lapideis, E-
xod. c. 34. postmodum verò
per Filium suum nobis in
natura consortem, abbrevi-
ando magis, duobus pœnè
verbis,

Præmonitio.

7

verbis, Dilectionis DEI ac
Proximi, *Matth. c. 5.* leges
omnes ac Prophetarum ora-
cula, materiam scribendi
immensam, complexus est.
Quemadmodum & in vtri-
usque legis, veteris ac nouæ
statu morem fuisse, vt man-
data viuendi modicis libel-
lis comprehensa secum de-
ferrent homines, præter ali-
os singulariter annotauit S.
Isidor. *Pelusiota l. 2. Epist.*
258. vbi explicans quid sit
dilatare Philacteria. Matth.
c. 23. *Quoniam, inquit, quid*
sibi illud velit, Magnificant
As Phila-

Philacteria, *Et tibi exponam, per litteras a me petisti; illud scito, quod per exigui quidam libelli erant legem continentes, quos quidam Iudæorum Magistri gestabant, quemadmodum etiam nunc fœmine parua Evangelia (præcipua capita eorum, quæ in integris Evangelijs continentur, intelligit P. Aloys. Nouar. Schediasm. l. 3. c. 4.) Quemadmodum Legislator, Et eos in opus inuiceret, atque obliuionem ab eis amoliretur, illud lege lata promulgârat: appendes Iustificaciones me-*

as in manu tua. *Ipsi autem operis quidem nullam curam gerebant: at circa libellorū loca plurimum studij adhibebant, idcirco reprehensū sunt.*

Quod igitur æterno Legislatori placuit suæ voluntatis præcepta ad eò breuiter conscribi, vt manu circumferri possent, non ad inanem iactantiam, sed viam eorum obseruantiam: mihi displicere non debuit, aut inutile videri, quo minus exemplo tanto excitatus, eundem in finē hunc Breuiculum confi-

cerem. Nunquid vero placitum yniuersis? hoc nullus mortalium mihi persuaserit; sed neque tantum illi tribuo, ut applausum mereatur, aut istud curo. Foret autem dolor mihi maximus, si, quod vitæ pabulum porrigere volui, in erroris venenum vergeret.

Quamobrè, quisquis hunc libellum legere, vel eo insuper uti dignabitur, illum ego præmonitum, ac summo opere rogatum volo, si quæ propter breuitatem obscuriora, vel omissionem probationum

Præmonitio: II

tionum apparebunt incerta
vel minus solida, non pigeat
ad ipsam *Summulam*, ubi
hæc ex instituto (correspon-
dentibus vtrunque titulis &
numeris marginalibus) de-
clarantur & confirmantur,
recurrere. Quod si neq; hac
ratione sibi quis satisfactum
arbitrabitur: nouerit saltem
hinc ansam arripere senten-
tias aut rationes & argumē-
ta indagandi firmiora. Mihi
sufficit præstitisse id, quod
Spiritus Diuinus commen-
dat *Prou. 9. Da Sapientia oc-
casionem, & addetur ei Sa-
pientia.*   A7   De

De cætero, si quid occur-
 rat in vno alteroꝛue scripto,
 quod minus vero bonoꝛque
 conueniat, illud ego inpri-
 mis reijcio damnoꝛque; pa-
 ratus corrigere vel reuocare,
 quando non solum Ecclesiæ
 Dei, *Veritatis Columna ac*
firmamento. 1. Tim. 3. (cu-
 ius Iudicio me meaꝛque om-
 nia æternùm subiecta volo)
 displicere vllâ ratione, vido-
 ro; verum etiam à quocun-
 que erroris admonitus fue-
 ro, gratias acturus immor-
 tales ei, qui tenebras meas
 illuminauerit, & aberrantem
 à recto

Index Titulorum. 13

à recto, reduxerit in viam
Pacis & Salutis, quam ex
corde, vniuersis à D. DEO
nostro precor.

INDEX TITVLORVM.

- Absolutio generaliter*
- Absolutio quoad fratres.*
- Absolutio quoad saculares.*
- Altare.*
- Benedicere.*
- Capitulum.*
- Casus reservatus.*
- Clausura.*
- Confessarins.*
- Constitutiones.*
- Custos.*

A 3

Defin

14 Index Titulorum.

Definitores.

Discretus.

Dispensatio.

Electio.

Eucharistia.

Exemptio.

Extrema Sinctio. Vide V. Eucharistia & V. Missio.

Fabrica. Vide V. Clausura.

Forum.

Guardianus.

Habitus.

Ieiunium.

Indulgentia.

Irregularitas.

Index.

Inramentum.

Ma.

Index Titulorum. 15

Matrimonium.

Missä.

Missio.

Monasterium.

Novitius.

Occultum.

Officium diuinum.

Ordines sacri. V. SS. Ordines.

Pæna Ecclesiastica.

Prædicatores.

Prelatus Regularis.

Præuilegium.

Professio Regularis.

Præuincialis,

Sacri Ordines.

Sorores Tertiaria.

Visitator Regularis.

Votum.

A9

AB.

ABSOLVTIO GE- NERALITER.

S. I. ABSOLVTIO IN *Mortis Articulo.*

IN articulo Mortis quilibet Sacerdos quemuis ab omnibus censuris & peccatis, quomodocunque reseruatis, absoluendi potestatem habet ex Decreto Conc. Trid. *sess. 14. c. 7.* vbi S. Synodus: *Delictorum reservationem, inquit, consonum est Diuinae authoritati non tantum in externam Politiam, sed etiam*

generaliter.

17

etiam coram Deo & im habere. Veruntamen pie admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit: Ut nulla sit reservatio in articulo mortis; atque ideo omnes Sacerdotes quolibet poenitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt. Hucusque S. Conc.

2. Censetur autem articulus mortis, non solùm in quo quis moritur, sed & moriendi periculum, in quo probabiliter timetur aut speratur

ratur à Medicis vel alijs viris prudentibus alicuius mors, etsi postea euadat vel conualescat. Vt si mulier est partui proxima & nondùm aliàs peperit, aut si peperit, experta est parere cum vitæ periculo. Infirmetas periculosa pleuritidis, &c. Item si cui debet excindi calculus aut hernia, &c. Neque refert sponte quis periculum mortis adeat, an coactus necessitate.

3. In mortis itaque articulo seu periculo absolueri potest, etiam præsentè approbato

probato Confessario aut alio
in reservata potestatem ha-
bente, sacerdos omnis etiam
non approbatus ac rudissi-
mus, nominatim etiam ex-
communicatus, à quibus-
cunque reservatis. 4. à cen-
suris, vt quis Ecclesiasticâ se-
pulturâ & suffragiis gaudere
possit, deficiente sacerdote
vel clerico etiam laicus. 5. à
peccatis autem sacerdos tan-
tùm, ac moribundum quidẽ
ad confitendũ amplius non
idoneum, saltem sub condi-
tione: *si capax est absolutio-
nis*, quando nullum penitus
signum

signum dedit. 6. speciali
 priuilegio quicumque Con-
 fessor Religiosum Mendicā-
 tem absolueret potest, ac si in
 illo casu esset Summus Pon-
 tificex, eidemque Indulgentiā
 plenariam concedere. 7.
 in impedimento Canonico,
 quod articulo quoque mor-
 tis comparatur, absolutio
 spectat, 8. in primis ad Epi-
 scopum tanquam proprium
 pastorem. 9. & per priuile-
 gia, Religiosos Mendicantes.
 10. in eorū absentia, quem-
 uis approbatum sacerdotem.
 11. oportet autem i. vt im-
 pedimen-

pedimentum sit legitimum,
quomodo

*Regula, Mors, sexus, ho-
stis, puer, Officialis,
Deliciosus, inops, agerque,
senexque, sodalis,
lanitor, adstrictus, dubi-
us causa, leuis ictus,
Debilis, absolui sine sum-
mâ Sedē merentur.*

Rodriq. admittit etiam di-
stantiam 20. leucarum (leu-
ca est milliare gallicum vni-
us horæ.) 2. vt fiat ex ali-
qua causa iusta. 3. cum one-
re comparendi corā habente
ad id facultatem. Demum
præstitâ

præstitâ satisfactione partis læsæ aut saltem satisfaciendi proposito quamprimùm poterit.

12. Valent porrò hæc respectu cuiuscunque Superioris, ad quem datâ necessitate communicandi aut celebrandi, difficilis est aditus.

ABSOLVTIO QVO- AD FRATRES.

*S. I. A QVIBVS REGV-
lares absolui possint?*

13. **P**ossunt nostri superiores sibi subditos absoluerè à quibuslibet casibus

quoad Fratres. 23

casibus & censuris etiam
Papa reservatis 14. tam
occultis. 15. quàm publicis
& notorijs. 16. etiam Ha-
resi, in utroque foro 17. &
per sententiam. 18. nomina-
tim denunciatis. 19. à Prae-
latis Ecclesie Papà inferiori-
bus; modò tamen ex parte
subditorum debita fiat satis-
factio, nimirum 1. ut ante
omnia absoluendus à con-
tumacia recedat. Deinde ut
satisfactionem exhibeat vel
offerat aut promittat, prout
poterit. Et tandè ut iudicem,
à quo excommunicatus est,
saltem

saltem reddat certiozem de obedientia sibi & Ecclesiæ (cui per contumaciam facta est specialis iniuria) reddita, & obtentâ absolutione.

*S. 2. QVIS POSSIT
absolvere Regulares?*

20. **C**ompetit ea potestas inprimis *Generalibus* & *Prouincialibus*, tum eorum *Vicarijs* & *Confessoribus*, quos illi sibi speciatim, ex eodem tamen Ordine, eligunt pro foro tam interno, quàm externo. 21. Eâdem potestate absoluedi gau-

quoad Fratres. 25

gaudent *Pralati nostri locales*, necnon & *quiuis Confessarij* pro fratrum ac *Monialium Ordini* subditarū *Confessionibus* deputati, sed pro foro interno tantū ad vsum *Sacramentorum*, & cum obligatione *pœnitentibus* se præsentandi coram *Superiori* pro casibus *reseruatis*.

22. Pro *reseruatis Regularibus* tantū remittendos esse *pœnitentes* ad *Prouincialem* dicit *P. Cyprian. in 7. Reg. sec. 17. fol. 648.* etiam pro *Reseruatis S. Pontifici* docent *Soar. 10. 4. Relig. tr. 3. 6.*

3. l. 2. c. 22. & Urban. ab Ascens. Theol. Moral. tr. 2. c. 3. Reg. 9.

23. Resolutio stat in his.
 1. Posse quoscunque nostros Confessores absoluere suos Confratres à quibuslibet peccatis & censuris tam Pontifici, quàm Ordinis Superioribus reseruatis, etiam notorijs ac publicis. Si tamen ipse Superior, ad quem propriè Iudicium spectat, præsens fuerit, indecens valdè videtur, si alius sese ingerat, cui propter necessitatem duntaxat illa facultas conceditur.

24. Sic

24. Sic etiam 2. indignum videtur, vt pro reseruatis Regularibus pœnitens absolva- tur cum onere comparandi seu præsentandi se Superioribus, non autem pro Pontifi- cijs, quæ multo grauiora sunt & rationē habent ean- dem, aut etiam maiorem quàm illa.

25. Talia vero 3. maximè censentur casus Bullæ Coenæ D. 4. A cæte- ris omnibus isti Confessores absoluere possunt per priui- legia Pauli 3. & aliorum con- firmata per S. Congreg. 1628.

17. Nou.

17. Nou. sine vltiori præsentatione. 26. pro foro interno tamen solummodo.

27. Prælatus licentiam dare nequit subdito confitendi extra Ordinem de casibus reseruatis, secundum Hugon. & Pisan. à Regula prohibitus; ne quidem lubilæi tempore; siquidem Papa nunquam in dubio præsumendus est, quòd per generalem concessionē velit derogare particularibus statutis rationalibus. *c. licet Romanus. de Constit. in 6* multo minus Regulæ Apostolicæ auctori-

quoad Fratres. 29

auctoritate confirmatæ & in
commune Iuris corpus re-
positæ.

28. Dato casu, duos tan-
tùm in Conuentu esse Con-
fessarios ambos excommu-
nicatione irretitos, posset tũ
vnus alterum absoluere pro-
pter necessitatem, etiamsi
notoria fuerit vtriusque ex-
communicatio.

29. Quod si Religiosus
manus violentas iniiciat in
Clericum sæcularem aut Re-
ligiosum alterius Ordinis,
potest absolui à proprio Præ-
lato & absente Superiore per-
cussu.

ABSO-

S. 3. AD QVOS ABSOL-
uendos Potestas absoluen-
di extendatur?

30. **E**Xtenditur imprimis
ad omnes *Professos*
subditos, necnon &
Moniales illorum curæ com-
missas. 2. ad *Hospites* seu
peregrinos eiusdem Ordini-
nis. 3. ad *Novitios*, non so-
lùm qui habitum iam susce-
perunt, verùm etiam eos, qui
mox ingredi volunt, aliàs
in pristinas sententias rela-
psuri.

ABSO-

quoad Seculares. 31

ABSOLVITIO QVO-
AD SAECVLARES.

31. **P**Aulus 3. in Bulla. *Cum*
inter cunctas. An.
1545. concessit Socie-
tatis IESV Presbyteris quorū-
cunque & trinusque sexūs fide-
lium ad eos undecunque ac-
cedentium Confessiones au-
dire, eosque ab omnibus &
singulis eorū peccatis quan-
tumcunq; gravibus & enor-
mibus, etiam Sede Apostolica
reservatis. & a quibusvis ex
ipsis casibus resultantibus
sententijs, censuris & pœnis

B

Ecele.

32 *Absolutio*

*Ecclesiasticis (exceptis Bulla
Cæna D. casibus) absolueret.*

Quâ facultate etiamnum va-
lidâ per communicationem
gaudent alij quoque Mendi-
cantium Ordines.

32. Oportet tamen iuxta
moderationem Conc. Trid.
Confessores Regulares respec-
tu Secularium esse approba-
tos ab Ordinarijs. Quantum
ad Regulares alios sufficit li-
centia sui Prælati. 33. Qui
facultatem eiusmodi pro li-
bitu limitare atque restrin-
gere tam ex parte pœnitent-
ium v. g. virorum & nō mu-
lierum,

quoad Seculares. 33

lierum, quàm ipsorum delictorum, vel etiam penitus tollere potest. 34. Porro circa prædictam Bullam duo principaliter controuertuntur. 1. Vtrùm omnia simpliciter excepta sint siue negata Regularibus absoluere, quæ in Bulla Cœnæ D. continentur? 2. Num alia omnia concessa? Ad quæ

S. 1. A QVIBVS REGulares non possint absolute?

35. **R** Esp. 1. Non excipi casus occultos. 36.

Resp. 2. Exceptionē
B 2 illam

illam etiam quoad notorios
tum speciatim cum vniuer-
sim sublatam videri apud nos
per Greg. 13. An. 1573. 25. Iun.

37. Prout eandem sustulit
Paul. 3. pro locis Romam re-
motissimis. 38. Sine omni
verò hæsitacione vtimur fa-
cultate concessam partibus vl-
tramontanis à Paulo 4. 1577.
8. Maij. in absolute à ca-
sibus hæreseos, & schisma-
tis, lectione librorum hæreti-
corum, atque aliis erroribus
ad fidem pertinentibus, & à
consequentibus sententiis,
censuris & pœnis, in foro ta-
men

men consciētia solūm. Quod
Prouinciæ Capucinatorū Hel-
ueticæ specialiter quoque
concedere de septennio in
septennium solet S. Con-
gregatio S. Officij & de prop.
fide.

39. Aliam insuper specia-
lem refert P. Cyprian. factam
Soc. IESV à Greg. 13. *Et in*
singulis Collegiis Germania,
Generalis designare possit
duos Sacerdotes, qui possint
absoluere quoslibet, qui in-
currissent Bullam Cæna pro-
pter Violatā Iurisdictionem
aut libertatem Ecclesiasticā.

si eos pœniteat & ad satisfactio-
nem damni illati sint parati. Quantum ad alteram
difficultatem de concessis,
Quæritur

§. 2. A QUIBVS RE-
gulares possint absolvere?

40. **E**X eo quod in Bulla
præallegata Pauli 3.
facultas datur sim-
pliciter absoluendi ab omni-
bus & singulis casibus, cen-
suris, &c. quantumcunque
gravis & enormibus etiã
Sede Apostolica reservatis,
exceptis in Bulla Cœna, &c.
cam

quoad Seculares. 37

eam nonnulli extendunt ad
casus quoscunque siue gene-
raliter à Iure, siue per specia-
les sententias ab homine la-
tas, necnon & nominatim
denuntiatis, cuiuscunque re-
servati sint.

41. Non obstante Tri-
dentino, quod aliud non
dicit, quàm Papam pro
tota Ecclesia, & Episcopos
pro suis Dioccesibus posse
aliquos atrociores casus re-
servare, in quibus extra
mortis articulum Sacerdo-
tes nihil possint, auctoritate
scilicet ordinariâ, & nisi à

B 4

Pape

Papa vel Episcopis concessum fuerit. 42. Neque S. Congregationis Declarationibus; tum propter concessionem Pauli 3. & Greg. 13. ac Successorū Confirmationes. Tum quia Regularium privilegium absoluendi à Casibus Ordinario reservatis est insertum juri communi, cuius derogatio fieri debet expressa & specifica.

43. Neque demùm ipsa Bulla Cœnæ D. propter declarationes singulares Pött. Pij. 5. Greg. 13. ac Iulij. 2. &c.

44. Resolutio fit: Confessio

quoad Seculares. 39

fessarios nostros legitimè institutos posse absoluere secularès à casibus Papæ, etiã in Bulla Cœnæ vel aliàs Ordinario reseruatìs, cum cautelis tamē talibus. 45. 1. Ut absolutio nō detur nisi præstitâ satisfactione vel cautione sufficienti, iuxta dicta n. 5. 46. 2. nominatim, 47. vel aliàs notoriè excommunicatis absolutio non detur, si res ad forum contentiosum deducta aut probabiliter deducenda sit; ex Patriæ consuetudine, quæ in agendis forma & quasi alterū jus naturale habetur. B5 48.

48. Quantum ad conuersos ab Hæresi, qualescunque illi fuerint, Confessione omninò præmitti debet sufficiens instructio. 49. tum absolui possunt vel in ipsa confessione sacramentali, vel de illorum consensu, publicè, secundùm Declarationem S. Cong. 8. Iun. 1608. Tenetur porro conuersus, si quem auctoritate suâ vel amicitia induxit in errorem hereticum, eum reuocare ad fidem, quantum poterit, vt in praxi singulariter obseruant Ministri. Conuersi, qui suorum errorum

reuo-

quo ad *Seculares.* 41

reuocationes publicant in
eorum gratiam, quos alias
peruerterunt.

6. 3. *QUINAM POSSINT*
absolui per allegatam
Bullam Pauli 3.

Q Vanquàm tam ex
Bulla illa Pauli 3.
quàm aliorū Pon-
tificum, possint à nostris ab-
solui omnes vtriusque sexūs
am Laici quàm Clerici, *Se-*
culares & cuiusuis Ordinis
Regulares, etiā exempti; cum
amen isti ex vi suorum sta-
torum & priuilegiorū pro-
hibentur

hibentur, absq; licentia suorum Superiorum absolui nequeunt, maximè à reservatis, etià Iubilæi tempore, secundùm Declarationes Clem. 8. & Urbani 8. §1. Regulares debitè & indistinctè approbati possunt cæteroqui non tantùm in proprijs Ecclesijs & domibus, sed etiam vbilibet in Diocesi, pro qua sunt approbati, confessiones eiusmodi excipere, Parochis licet contradicentibus, cùm sit priuilegiũ personale personã consequens. Imò & extra Diocesi, respectu corũ,

pro

quoad Sæculares. 43

pro quorū Dioecesi sunt approbati; respectu verò aliorum intrā Dioecesin tantum in qua receperunt approbationem, absque tamen vlla priorū Episcoporum licentia & approbatione, non obstante quacunque contradictione, per concessiones Alexandri 4. & aliorū. Quando sunt in itinere, possunt in quouis loco, fidelium confessiones audire, etiam quod ibi non fuerint presentati, & per dies aliquot morentur, dummodo nō possint Ordinarij illius loci copiam habere.

B7

52. Re-

52. Refertur abiuratio Hæ-
relis breuis Latina & Germa-
nica, in Summula; integra
fidei professio in Conc. Trid.
& Constit. Synodalibus.

ALTARE.

53. **P**ossunt Regulares in
suis Conuentibus ac
prædijs habere orato-
ria, & in his tam ipsi quàm
Sæculares Sacerdotes dicere
Missam; ipsi præterea Re-
gularibus licet celebrare in
quocunque alio loco hone-
sto & cõgruenti in altari por-
tati cum debita reuerentia
& honore. Greg. 9. *inc. In*
his

Benedicere.

45

his de Priuil. & Paulus 3. Licet debitum. An. 1549.

BENEDICERE.

54. **B**enedicere, seu bonū à Deo precari priuatum licet cuius vtriusque sexûs fidelium tam hominibus quàm rebus alijs, quâcunq; verborum formulâ vel etiâ solo S. Crucis signaculo; præ omnibus autem ijs, qui ratione statûs in Ecclesia præcellunt, Benedictio quâ priuata quâ solennis ac publica conuenit.

55. Benedictiones solennes sunt Ricus quidâ seu formu-

Bs

la

la orationum à Ministris Ecclesie ex eiusdem institutione super personis aut alijs rebus sensibilibus pronunciarī solitæ ad impetrandū hominibus diuinæ gratiæ auxiliū & alia Dei dona.

56. Harum aliæ sunt Inuocatiuæ, quibus à Deo vel rebus vel personis imploratur diuinum auxiliū. Aliæ Constitutiuæ, per quas siue res siue personæ Diuino cultui destinantur. Hinc rursū aliquæ Personales, vt Abbatum, sponzorū, &c. aliquæ rerū, vt vestium Ecclesie, aquæ.

aquæ, olei, &c. quibus aliqua specialis sanctitas ideò impertitur, vt in profanos vsus amplius sine irreuerentia transferri vel applicari nequeant, etiam postquam Benedictionem amiserint; quod fit, quando ita scinduntur aut franguntur, vt amplius priorem figuram nō retineant; ex quo, etiam si reficiantur, denuò benedicendæ sunt. Possunt talia, v. g. orbiculi cerei, quos Agnos Dei dicimus, absque irreuerentia in ignē vel aquam iniici aut adoleri in suffumigationem

ad sedandum incendium vel tempestates, appendi brutis aut in stabulis asseruari; non tamen in agros abijci aut arboribus affigi, &c.

57. Benedictiones aliquæ sunt cū S. Vnctione & propriè consecrationes dicuntur, vti sunt Ecclesiæ, altarium, &c. aliæ verbales tantum & sine vnctione, vt aquæ, salis, &c. Benedictiones solennes, tum cōstitutiuæ cū inuocatiuæ, à solis sunt Episcopis ac Sacerdotibus; quæ cum S. Chrismate, à solis Episcopis consecratis: aliæ consti-

constitutiuæ rerum, licet & ipsæ jure ordinario tantùm Episcopis competant, cùm de jure diuino ordini tali nō conueniant, etiam simplici sacerdoti possunt à S. Pontifice committi & per consuetudinem alijs conuenire.

58. Ita Regulares Prælati eorumque Vicarij & quouis habentes regimen cuiuscunque Monasterij benedicere possunt corporalia, vestimēta, cæteraque ornamenta Ecclesiastica ad cultū diuinum pertinentia, tam sui Monasterij quàm etiam vn-

decun-

ſecunq̄ue ſint, ex indulto
Leon. 10. necnon Innoc. 8.

59. Non obſtante oracu-
lorum reuocatione, vel de-
claratione S. Congregatio-
nis, ſiquidem id, per confir-
mationem aliorum poſtmo-
dum Pontificum vim bulla-
rem obtinuit, atque per diu-
turnum uſum ob Epiſcoporū
raritatem & multiplicem ne-
ceſſitatem exercitium, ijdem
grauioribus occupati, hanc
operam ſuis ſubditis profi-
ciam libenter permittunt,

60. Inuocatiuæ Benedi-
ctiones duæ apud nos Capu-
cinos

Benedicere. 31

cinos in vsu sunt singulari, vna in fine Quadragesimalis Ieiunij, quod *Benedictam* vocamus. 61. Altera in festo S. Blasij Episc. & Mart. cuius origo habetur apud Surium 3. Febr.. 62. Formula verò, ex Sacerdotali Romano antiquo, in Summula.

CAPITVLVM.

63. **C**apitulum hîc sumitur, vt est Congregatio Regularium pro aliqua re vel negocio ad Religionis ipsorum statû pertinente, aliud Generale, aliud Pro-

Prouinciale, aliud denique
 Conuentuale. 64. Genera-
 le, quod apud nos de sexen-
 nio in sexenniū celebratur,
 auctoritatem habet in totū
 ordinem, pro quo condere
 valet leges & statuta perpe-
 tuò valitura, nec non & Pon-
 tificia Priuilegia limitare, re-
 stringere vel omninò tolle-
 re, referuare casus grauiores;
 nō tamen præcipere aliquid
 contra jus commune & Re-
 gulam; benè autem decla-
 rare, innouare & pœnas ad-
 iungere. Expediuntur verò
 hæc, per Ordinis statuta, à
 P. Ge

P. Ge
 torib
 65.
 tion
 ciali
 qua
 no i
 fos
 cep
 Pro
 & C
 pitu
 gra
 pta
 Co
 fuf

Capitulum. 53

P. Generali cum sex Defini-
toribus.

65. Idem seruatâ propor-
tione fit in Capitulo Prouin-
ciali per P. Prouincialem &
quatuor Definitores ab an-
no in annum, vel post elap-
sos menses octodecim; ex-
ceptis tamen Electionibus
Prouincialis, Definitorum,
& Custodū ad Generale Ca-
pitulum, & causis quibusdā
gravioribus, qualis est acce-
ptatio, vel desertio nouorum
Conuentuum, &c. *De hoc
fusus V. Electio.*

66. Capitulum Conuen-
tuale

54 *Casus reseruatus.*

tuale fit ab immediato loci superiore in tribus præcipue casibus. 1. ad eligendos Discretos. 2. capienda vota pro Nouitiis ad professionem. 3. animaduertendas culpas fratrum.

CASVS RESER-
VATVS.

67. **C**asus Reseruati, iuxta triū Personarum genera, quibus eorum absolutio reseruatur, alii sunt Papales, alii Episcopales, alii Regulares.

S. I. DE

Casus reservatus. 55

§. I. DE CASIBVS RE-
servatis S. Pontifici.

68. **P**apales ordinariè fi-
unt cum censura;
vnde quicquid à
culpa mortali vel incurfu cē-
suræ excusat, vt indelibera-
tio, vis, necessitas ineuitabi-
lis, materiæ paruitas, & ig-
norantia, reservationē quo-
que tollit in Papalibus. Ho-
rum alij continentur in Bul-
la Coenæ D. alij extra illam.
69. Reservati Papæ in Bulla
Coenæ sunt omnes numero
viginti, quos fusè declarant
passim *Casistæ*, compēdiosè
recenset

56 *Casus reseruat.*

recenset Filliutus, in Compendio.

70. Eius obligatio nunt Ultramontanos afficiat, plures contendunt. 71. Non obligare Germanos ob illius non vsu in foro ciuili, Vir SS. Canonum Professione & Praxi forensi celebris solenni disputatione propugnauit, eius obseruantiam è contra communiter vrgent Iudices ecclesiastici, licet minùs rigide quàm in Italia.

72. Vicunque verò circa hoc sese sæculares habent, Religiosi huius obseruant-

Casus reservatus. 57

uantiores esse solent ac debent.

73. Casus extra Bullam Cœnæ reservati Papæ sunt quamplurimi, quorum, Regulares potissimum concernunt seqq. 1. Percussio Clericorum. 2. Simonia in ordine & beneficio. 3. Taxare opiniones de conceptione B. V. Mariæ. 4. Impugnare institutum & Constitutiones Societatis Iesu. 5. Docere Confessionem Sacramentalem per litteras vel internuncium absente Confessario esse licitam. 6. Non servare Decreta

58 *Casus reservatus.*

Decreta lata Prædicatoribus.
7. Aboluere à casibus Bul-
læ Cœnæ vel reservatis ordi-
nario. 8. Administrare Sa-
cramenta Eucharistiæ, Ex-
tremæ Vnctionis & Matrimo-
nii. 9. Conficere libel-
los famosos vel aliam scrip-
turam contra ordinem Præ-
dicatorum vel Minorum.
10. Subornatio in Electioni-
bus Regularibus. 11. Vio-
lare clausuram Regularem.
Pro quibus consule titulos,
Absolutio, Electio, Eucharis-
tia, Prædicatores.

§. 2. DE

Casus reseruatus. 59

§. 2. DE CASIBVS ORDINARIO reseruatis.

74. **H**Orum triplex differentia statuitur; Quidam enim de Iure seu Generali Ecclesie consuetudine; quidam verò speciali vsu vel consuetudine per statutum vel constitutionē Synodalem ipsis Episcopis reseruari solent, qui semper durant etiam post mortem Episcopi. Alii demum velut ab homine reseruantur, vel generaliter, vt mortuo Episcopo statim cessent; vel specialiter, vt cum quis

60 *Casus reservatus.*

quis per sententiam specialem ab Episcopali Curia excommunicatur cum reservatione absolutionis. Primi generis nullos amplius in usu esse probabile est. Ceteri qui sunt, pendet ex locorum peculiarium notitia, atque Synodalibus statutis.

§. 3. DE CASIBVS Reservatis Regularium Prelatis.

75. **C**Asus Regulares ex Decreto Clem. 8. sunt undecim. 1. **Veneficia**, **Incantationes**, **Sor-**

Casus reseruatus. 61

Sortilegia. 2. Apostasia à Religionē. 3. Nocturna & furtiua è Conuentu egressio. 4. Proprietas contra votum Paupertatis. 5. Iuramentum falsum in Iudicio Regulari. 6. Procuratio, auxilium seu consilium ad abortum fœtûs animati. 7. Falsificatio manûs aut sigilli Officialiû Conuentûs. 8. Furtum de rebus Monasterij. 9. Lapsus carnis voluntarius opere cõsummatus. 10. Occisio aut vulneratio seu grauis percussio cuiuscunque personæ. 11. Malitiosum impedimentum

62. *Casus reservatus.*

tum aut retardatio, aut aperi-
tio litterarū à Superioribus
ad inferiores, & contra.

76. Ut omnes, vel aliqui
tantum ex eis, vel insuper
alij referentur, Capitulo
Generali seu Provinciali re-
mittitur.

In Ordine no-
stro omnes illi & soli refer-
uati sunt. 77. Ad reserva-
tionem autem requiritur, vt
fit opus externum, & in ma-
teria mortali, qualis in furto
& proprietate censentur 4.
seu 5. Iulij, siue reales aut ar-
gentei, quorum quiuis con-
stat 8. vel 9. nostratibus cri-
ciferis.

78. Horum

Casus reservatus. 63

78. Horum absolutio per-
mittitur Confessori inferiori
cum onere pœnitentis præ-
sentandi se Superioribus: ni-
si aliter Confessario expedi-
re visum fuerit, vt onus istud
in se recipiat, qui præter ali-
as peccati circumstantias,
quæ speciem mutant, expli-
cabit etiam peccati frequen-
tiam & temporis diuturnita-
tem, proximas peccandi oc-
casiones & pœnitentis con-
ditiones, quæ ad rem faci-
unt, ita tamen cautè, ne pec-
cator detegatur.

C

CLAV:

CLAVSURA.

79. **D**E Clausura Regulæ
 tri quamplures ex-
 tât Apostolicæ Cõ-
 stitutiones, quarum aliquæ
 Monasteria mulierum, aliæ
 viroꝝ concernunt. Pro-
 his sunt 1. Pij 5. *Personarum
 Regulariũ*: alia, *Decret. Rom.
 Pont.* item Greg. 13. *Vbi
 gratia.* Per quos, excom-
 municationem Papæ reser-
 uatam incurrunt quæcun-
 que sceminae ingredientes
 Monasteria viroꝝ: Reli-
 giosi verò qui eas ingredi
 per-

Clausura. 65

permittunt, insuper ipso fa-
cto, suspensionem à Diuinis,
& priuationem officiorum
& inhabilitatem ad illa &
alia in posterum obtinenda.
80. In locis iam absolutis
ubi Guardianus est cum fa-
milia, & nondum perfecta
structura, committitur Patri-
bus designatio terminorum
Clausuræ, quousque mu-
lieribus liceat ingressus vel
transitus.

81. De Monasterijs mulie-
rum statuit idem Pius. 5. cum
Trid. in Bulla: *Circa Pasto-
ralis.* vt non obstante con-
Cz   suetu-

suetudine, instituto vel fundatione quæcunque Moniales ad Clausuram compellantur, etiam Tertiariæ cuiuscunque Ordinis, in Congregatione viuentes, si & ipsæ professæ solenne votū emiserint. 82. Et in alia: *Decoris & honestati*. Vetat omnibus egressum, nisi ex causa magni incendij vel infirmitatis, lepræ aut epidimiæ, per Episcopum cognitâ & in scriptis approbatâ, pro tempore necessario. 83. Ingressum verò in ista Monasteria prohibuit Greg. 13. *An. 1175.*

om-

Clausura. 67

omnibus etiam mulieribus, sub pœna Excomm. latæ sententiæ, reservatæ S. Pontifici, præterquam in mortis articulo, tam contra introducentes, quàm ingredientes, suspensionis, &c. nisi prius habeatur aliqua necessitas præsens, in qua posse Superiorem tunc licentiam concedit ipse cum Trid.

Harum Constitutionum qualis in Germania nostra sit usus & observantia, videre est apud Layman l. 4. 12. 5. c. 12. 84. Nobis Minoritis ex regula prohibitus est ingressus

C3

ingressus

ingreſſus in Monasteria quacumque Monachorum seu Personarum collegiatarum regularem vitam canonicè profitentium, siue inclufæ sint siue non; quantû ad Clauſtrum & officinas interiores, vbi absque pariete vel crate intermedia Moniales conuenire solent, sine speciali Sedis Apostolicæ licentia. Vbi autem sine canonica professione conuiunt, vt Lindavij, Sechingæ, &c. ingreſſus in earum Collegia nobis aliter prohibitus non est, quàm si scandalum

Clausura. 69

dalum aliquod, vel suspecti
confortij foret periculum,
85. Sicut & in Hospitia seu
domus, vbi Moniales ad
breue tempus animo non
inanendi stabiliter, commo-
rantur. 86. Porro licet plu-
res afferantur casus, in qui-
bus specialis illa facultas in-
grediendi Monasteria dicta
adesse censeatur, nobis ta-
men Capucinis vnus in vsu
est pro Confessione Sacra-
mentali, quando Confesso-
res nostri in Monasterijs So-
rorum Tertij Ordinis, quoru
nos peculiarem Confessionis

C4

curam

curam habemus, ad fenestellas infirmarij confessiones excipere nequeunt.

87. Ingressui Monasteriorum Sanctimonialiū Bonifacius Papa S. adiungit accessum ad easdem, quem S. insuper Cōgregatio sub mortali interdicit quibuscunque Religiosis sine debita licentia, decreto desuper facto An. 1590.

88. Quod etsi in Germania vsu receptum non sit, apud PP. tamen Iesuitas & Capucinos est in viridi observantia, ab hoc autem eadem

dem S. Congregatio alio decreto An. 1692. 1. Maij eisdē exemit, concedens cum suorum Superiorum facultate scripto expressa, illas accedere. 89. Quam in praxi Provinciales, non alij, penes nos cōcedere solent. 90. Cæteroqui posito in itinere ad Monialium eiusmodi Monasteria diuertere, & si non vocatæ foris hospites ipsæ accedant, colloqui, vetitum non habetur.

CONFESSARIUS.

91. **P**rælati Regulares cū Ordinariā in sibi subditos

72 Confessarius,

ditos habeant jurisdictionē
administrandi Sacramentum
pœnitentiæ, delegare eandē
possunt, atque etiam debent
ex decreto Clem. 8. *de cas.
res.* in singulis domibus de-
putando duos, aut tres plu-
tēsue Confessarios pro sub-
ditorum numero maiori vel
minori. 92. Quæ deputatio
ex Generalis nostri Capituli
1643. statuto spectat ad P.
Prouincialem ac Definito-
res, & in casu necessitatis
Guardianos, eorumque Vi-
carios per modum prouie-
sionis, dum P. Prouincialis
propter

propterea monitus disponat.
93. Sacerdotibus autē eiusmodi ad Confessiones fratrum excipiendas admissis, aliter huius exercitium nō permittitur quàm pro locis & tempore determinato. 94. Similiter & fratribus, licet liberum sit eligere ex admissis Confessarium, quem voluerint, semel tamē electū absque licentia Superiorum mutare non licet.

95. Possunt verò etiam Inferiores Prælati extraordinariè Jurisdictionem suam delegare vel ex parte sacerdotis dando

dando illi directè Iurisdictionem, vel subditi pœnitentis dando illi facultatē eligendi Confessorem, eiusdē tamen ordinis, & aliàs admissum, ex praxi Religionis. Idem & pro seipsis licet Prælati inferioribus, & in eorum absentia eorum Vicariis. Prælati autem Majores, Ministri & Commissarij Generales ac Prouinciales, qui ius habent instituendi Confessores, prohibitu sibi Confessarium, nostri tamen ordinis, eligere possunt aliàs non deputatū.

Ex ordinatione Generali

1633.

Confessarius. 75

1633. Definitores Generales per totam Religionem, Provinciales per Prouinciam, similiter & Custodes per suam Custodiam fratrum Confessiones excipere valent.

96. Si nullus ex Ordine adsit Confessarius idoneus, vt quando fratres in itinere sunt, adsit autem alius extra Ordinem, possunt in casu necessitatis celebrare peccatis mortalibus irretiti non confessi, quasi non habentes copiam Confessoris. Confessario autem ex ordine, idoneo necesse est integrè
C7.   semper

76 Confessarius.

semper cōfiteri etiā reservata,
cum ab his absoluedi, pote-
statem directè, etsi cū onere
præsentiādi, omnes habeant.

97. Respectu sæcularium
habent FF. Minores, Priuile-
gia in iure duplicia. Quædā
absolute tribuunt potesta-
tem excipiendi confessiones
Sæcularium. Quædam pote-
statem illam magis aut mi-
nus extendunt vel quo ad
personas, vel quo ad peccata.

98. Primi generis speciale
habetur Clem. *Dudum, de
sepul. in 6.* approbatum ab
vniuersali Conc. Vienn. quo
nostra quoque Prouincia
Heluc-

Confessarius. 77

Heluetica vitur, non obstā-
te contrario aliarum vsu: &
pro his obtentiā summorum
Pontificum dispositione.

99. Ita quòd Confessari-
orum designatio sit penes
RR, PP. Prouincialem ac De-
finitores. 100. Approbatio
autem ex Decreto Trid. Cōc.
iplos Ordinarios. 101. Tam
eorum, qui pro alijs iam E-
piscopatibus approbati sunt
(sicut quidam sufficere pu-
tent approbationem vnus
Diocesis etiam ad alias)
102. quàm suæ Prouinciæ
Diocesis. 103. Quæ porrò

C3

neccesarij

78 Confessarius.

necessaria sint illi, qui ad officium Confessionis assumendus est, videatur S. Bonav. *in Apolog. in eos, qui Ordini Minorum aduersantur.* 104. Supposito Generali statuto, vt Confessarii secularium non fiant nisi in Capitulo per Prouincialem cum Definitoribus in Definitorio; posset ipse Prouincialis visitans Prouinciam solus instituere Confessorem secularium.

105. Pro Monialium Confessariis specialiter obseruanda sunt 1. Constitutio Trid. *sess. 23. c. 10. de Regul. vt*
præter

Confessarius. 79

præter ordinarium Confes-
forem, alius extraordinarius
illis ab Episcopo & aliis su-
perioribus bis aut ter in an-
no offeratur; qui omnium
Confessiones audiat. Possunt
autem offerri etiam plures
vno tam sæculares, quàm
Regulares, ab Episcopo sibi
subjectis, similiter & Regula-
ribus sibi subditis: Moniali-
um Præfectæ vel Abbatissæ
nisi de consensu Superiorum
suorum Confessorem desig-
nare nequeunt; sed neq; tenentur
ipsæ Moniales talibus cō-
fiteri, si velint Ordinario.

C9 2. Greg.

80 Confessarius.

2. Greg. 15. *Inscrutabili*. 1621.
Vt Cōfessores tam Regulares
quàm seculares, ordinari vel
extraordinarij ad Confessio-
nes Monialium etiam Regu-
laribus subjectarum appro-
bationem ab Episcopo Dicc-
cesano habeant. In quem fi-
nem PP. Iesuita & Capucini
specialiter pro Episcopatu
Constantiensi admissi sunt.

106. Notanda hic deniq;
differentia Confessarij saecu-
laris & Regularis, quòd ille
cum approbatione simul &
Jurisdictionem ab Episcopo
in certas Personas accipiat;
Regu-

Regul
onem
tione
tific
iuxta
piscop
um i
plic
ris, l
mita
bare
CO
107
plur

Regularis autem approbationem ab Episcopo, Iurisdictionem vero ab ipso S. Pontifice in Personas quascunq; iuxta dicta n. 50. Unde & Episcopi, si Regularem idoneum invenerint, illum simpliciter absque ulla temporis, loci, seu Personarum limitatione indistincte approbare & admittere debent.

CONSTITUTIONES.

107. **D**ifferunt Constitutiones à Regula, quia hæc ut plurimum ab aliquo antiquo Pa-

82 *Constitutiones.*

Patriarcha instituta, à SS. Pötificibus approbata, & in Religione perpetua est: illæ verò à Prælatis seu Capitulis, sepè sine Pötificū auctoritate fiunt & immutantur. A præcepto etiam seu mandato & ordinationibus distinguuntur, quia præcepta & ordinationes Prælati expirant expirante ipsius officio: statuta verò seu constitutiones, quousque reuocentur, seruari debent.

108. Nostræ Constitutiones ad culpā ex se neminem obligant, earū tamen transgressio

Constitutiones. 83

gressio peccaminosa fit ex parte operantis: 1. si fiat ex inordinato affectu: 2. negligentia: 3. contemptu; qui si sit formalis, ita quod subditus statutū vel aliud quodcunque Prælati mandatum quantumuis leue transgrediatur non ex ira aut voluptate, sed quia ex intentione non vult obedire, mortale peccatum erit. 109. Cum in dictis nostris Constitutionibus non pauca etiam sint de rebus alijs præceptis jure naturali, diuino aut positiuo, earum transgressio erit cul-

84 Constitutiones.

culpabilis pro qualitate talium
um præceptorum. 110. Idem
de Constitut. Clem. 8. *pro*
Reformat. Regul. asserit Le-
zan. t. 1. 99. *Reg. c. 8. n. 26.*
& de Constit. Nicol. *Exiit*
qui seminat. & Clem. *Exi-*
nit. P. Politius *in c. 10. Reg.*
n. 77.

III. Constitutiones ac le-
ges Synodales etiam Episco-
porum Exempli seruare non
tenentur; nisi tantum ex de-
centia & ratione scandali;
In Concionibus tamen ad
populum debent se Regula-
res conformare Euangelij &
Episto-

Episto-
culari
112. S
intra
um e
ad le
tencer
n. 4.
11
ieiun
num
114.
scand
um.
cep
si ie
alig
110

Constitutiones. 85

Epistolis, quibus Clerus sa-
cularis diebus festis utitur.

112. Similiter & saeculares
intra Monasteria Regulari-
um exemptorum existentes
ad leges suae Diocesis non
tenentur. P. Bassaeus V. *Lex,*
n. 4. cum aliis.

113. Proinde quantum ad
ieiunium in diebus Rogatio-
num & Calendarium vetus,

114. Dicendum est secluso
scandalo nos ad illud ieiuni-
um, ubi in usu est, nullo prae-
cepto adstringi; secus esset,
si ieiunium seu praecipuum
aliquod vniuersale ad sit, iure
scilicet

86 *Constitutiones.*

scilicet cōmuni aut scripto
 aut in consuetudine genera-
 li vim legis habente funda-
 tum cunctos Christianos ob-
 ligans, quorum nihil hīc
 adest. 115. Quantū ad Ca-
 lendarium vetus, tametsi
 Regulares laudem potius
 mereantur quā vituperiū,
 obseruando novum Grego-
 rianum, vbi vetus adhuc in
 vsu est: absolutè tamen lo-
 quendo laudabilius est Ec-
 clesie cuiusque morem vni-
 formiter cum cæteris fide-
 libus etiam à Religiosis ob-
 seruari. c. *Ille. dist. 12.* 116.

Quod si

Constitutiones. 87

Quod si hoc nostri facerent
Willerstadij (dato quòd
Conuentus ille secundùm
antiquum Calendarium alia
haberet festa & ieiunia) atq;
inde forsan venirent Rotten-
burgum, possent absq; scrupu-
lo sequi morem ac ritum
Conuentûs Rottenburgen-
sis, ac vicissim si quis Rot-
tenburgo Willerstadium sese
conferret. Extra Conuentus
autē deberent sequi morem
proprij domicilij.

CVSTOS.

117. **C**ustodis Officium
in Ordine Minorū
est

est 1. per amicos spirituales pro infirmorum necessitatibus, & induendis fratribus curam gerere. *Reg. c. 4.* Deinde convenire in Capitulo Generali cum Ministris pro electione Generalis. *Ibid. c. 3. n. 8.* Ex concessione tamen Nicol. 3. cura illa potest etiam alijs committi. 119. Quot verò Custodes ad Generale Capitulum convenire oporteat, consulenda sunt statuta Ordinis. *c. 8.*

120. Eliguntur Custodes ad Capitulum Generale à toto provinciali Capitulo; aliàs
à sola

à sola Definitione. 121. Quā
 porrò facultatem statuta no-
 stra ijs concedant, videre li-
 cet *V. Absolutio quoad Fra-*
tres. V. Confessarius. V. Lu-
des. V. Prælatus.

DEFINITORES.

122. **D**efinitores dicun-
 tur, qui nō solūm
 consulendo, sed
 etiam definiendo negotia
 Ordinis vñā cum Generali
 seu Prouinciali expediunt,
 cæteroqui, qua tales, nullam
 habentes animarum curam.
 123. Quidam igitur sunt Ge-
 nerales,

nerales, qui res quascunque totius Ordinis cum P. Generali decidunt, dubia Constitutionū declarant, &c. Quidam Prouinciales, quorum est cum P. Prouinciali eligere Superiores Prouinciæ, disponere fratres per Conuentus, designare Confessarios, instituere studia, &c.

124. Ut validi sint actus, debent à Generali seu Prouinciali ac Definitoribus collegialiter vnitis, non separatim, expediri, nisi propter necessitatem & periculū consensus eiusmodi collegia-

Definitores. 91

gialis commodè haberi fortè
nequeat.

125. Tenentur Definitores
in consultationibus iuxta
conscientias suas responde-
re. 126. In Prælaturarum &
officiorum distributionibus,
communem solùm utilitatē
sancto zelo sine praua pas-
sione, respicere. 127. Con-
seruandæ Regulari Discipli-
næ totis viribus intendere.
128. Quando maior pars De-
finitionis aliquid decernit,
etiā qui dissenserunt, simul
subscribere. 129. In conclu-
dendo autem imprimis ipsi
Defini-

Definitionis Capiti cum reuerentia deferre. 130. Denique secreta eiusdem omni fidelitate sub iuramento tenere, quorū reuelatio quietem religiosam turbare, causare turbas, & similia mala graui poterit.

De his plura *V. Absolutio quoad Fratres. V. Confessarius. V. Index. V. Prælati Regularis.*

DISCRETVS.

131. **D**iscreti munus principale est in Provinciali Capitulo nomi-

mine illius Conuentûs, à quo electus est, habere suffragium. Quasi accessorium est, deferre ad idem Capitulum errores Prælati, aliaque pertinentia ad eundem Conuentum seu Conuentûs fratres. 132. Eligi proinde debent ij præ cæteris, qui ad ferendum suffragium in eo Capitulo tam actiuè quàm passiuè, ad illas præsertim dignitates & officia, quæ nõ dantur nisi vocalibus ipsius Capituli, vt est Definitorius, magis idonei sunt. 133. Requiritur insuper, vt eligendus

Quis triennium à professione vel vili
 compleuerit, deinde vt pos- priuata,
 sit Capitulum accedere pe- ritualis,
 destet, nisi fuerit actu Defi- pro qua
 nitor. Modus eligendi & ac ipsi
 alia huc facientia videantur dentis a
 in statutis & ordinationibus as, quo
 generalibus; Et V. *Electio.* est vel
 Confess

DISPENSATIO.

134. **D**ispensatio est *alio*
cuius iuris alias
obligantis iusta & ratio-
nabilis relaxatio ab autho-
ritatem ad id habente.

135. *Rationabilem reddunt*
Pietas erga Deum, necessitas
 vel In vo

Dispensatio.

95

vel utilitas communis aut
priuata, corporalis aut spi-
ritualis, maior aut minor
pro qualitate loci, temporis
ac ipsius rei, vel etiam pru-
dentis arbitrio. 136. *Facul-
tas*, quod ad præsens attinet,
est vel penes Prælatos, vel
Confessarios, in ordine ad
fratres vel sæculares. Intra
ordinem potest esse 1. in le-
gibus latis à Superioribus
& extra ordinem, nempe à Pa-
pa vel Concilio Generali. 2.
In cēsuris & pœnis ob legis
transgressionem contractis.
3. In votis & juramentis. 4.

D

In

96 *Dispensatio.*

In Regula Ordinis. s. In Archiepi
eiusdem Constitutionibus. ure circ

137. Circa primum est Re- ectos.
gula 1. Generalis. Nullus in- 139.
ferior dispensare potest in le- ure co
gibus latis à Superiore; nisi piscop
in casibus specialiter vel ge- religio
neraliter concessis ab eo, qui etur; n
legem tulit, vel ei æqualis, uospe
aut Superior est. 140. C

138. Regula 2. Prælati Re- opi, a
gulares, qui jurisdictionem alares
habent Episcopale vel qua- unt i. q
si, quales sunt Generales vel us cor
Prouinciales, possunt circa dit ta
sibi subditos omnia, cū sua er cla
proportione, quæ possunt u spec
Ar

Dispensatio. 97

Archiepiscopi & Episcopi de
jure circa Clericos ipsis sub-
iectos.

139. Regula 3. Quicquid
jure communi prohibetur
Episcopis, id etiam Prælati
Religionum interdictū ha-
betur; nisi ex priuilegio ali-
quo speciali aliud constet.

140. Casus, in quibus Epi-
scopi, ad eòque Prælati Re-
gulares dispensare possunt,
sunt 1. quando ipsum jus vel
ius conditor expressè con-
cedit talem potestatem, vel
per clausulam generalem,
aut speciale priuilegium, de

D 2 qui-

98 *Dispensatio.*

quibus passim in isto tractatu. 2. quando adest consuetudo, vt in præceptis Ecclesiæ de ieiunio, esu carniū, officio diuino & similibus. 3. Grauis & magna necessitas vel utilitas subito contingens, ita vt facilè & commodè Superior adiri nequeat. 4. Leuitas & paruitas materiae.

141. Casus in iure specialiter Papæ reseruati, scilicet magis nobis necessarij sunt.

1. Solus Papa definit causas & quæstiones spectantes ad fidem & sacramenta. 2. Ex-

emptio

emptio Episcoporum, Regulariū vel Clericorum. 3. Iudicialis interpretatio privilegiorum Papalium. 4. Mutatio vel dimissio Monasteriorum Ord. Mendicant. *V. Prouincialis.* 5. Institutio nouæ Religionis, vel assumptio noua *Conuentūs* Ord. Mendicant. *V. Monasterium.* 6. Diuisio alicuius Prouinciaz, aut unio duarum in vnam, &c. assumptio noua Capueinis licet ex privilegio Greg. 13. 7. Commutatio aliquorum votorum. *V. Votum.* 8. Dispensatio in

D3   certis

100 *Dispensatio.*

certis Irregularitatibus. *V. Irregularitas.* 9. Ut quis habeat plura beneficia, Prouincialatus aut Guardianatus. 10. Personam Ecclesiasticam iure suo priuare. 11. A Papa nominatum excommunicatum absolueret. 12. Item a sententia Excommunicationis, Suspensionis vel Interdicti in iure Papæ reseruat. *V. Absolutio. V. Casus reseruat.* 13. Cognoscere in causis appellatione remota. 14. Ut quis habeat plures dignitates aut Personatus etiam sine cura, aut in eadem

Eccle
sation
ramen
rimo
propri
142
dinis
spensa
essent
vim p
quæ s
tam
tioner
143.
quo e
cau
De qu
Ec-

Dispensatio. 107

Ecclesia. Alia circa dispensationes in pœnis, votis, juramentis, impedimentis matrimonij, &c. videre licet proprijs titulis.

142. Circa Regulam Ordinis Minorum, Prælati dispensare nequeunt in votis essentialibus, præceptis, auge vim præcepti habentibus, quæ singularem & manifestam inducunt deordinationem, si non seruentur.

143. In alijs occurrente aliquo casu particulari possunt ex causa iusta & rationabili. De quibus vid. P. Polit. 113 c.

D 4

10. Regs

102 Dispensatio.

10. Reg. n. 79. Et in hac Sum.
V. Prouincialis. V. Custos.
V. Guardianus. 144. Vni-

uersim Prouinciales, & in
casu necessitatis vrgentis, vel
materix leuis, &c. de quibus
n. 140. Guardiani, videntur
dispensare posse in Regulæ
præceptis, quæ merè positi-
ua sunt, nec includunt ali-
quid ad jus diuinum perti-
nens; quando ipsi P. Gene-
rali saltem implicite non re-
seruantur.

145. Constitutiones no-
stræ, quantò minus videntur
obligare, tantò periculosior
est

Dispensatio. 103

est earum non solum transgressio, verum etiam dispensatio, quæ quando sine sufficienti causa fit, nihil differt à transgressione. Cæterò quæ stando in terminis puris Constitutionum, Ministri Generali communicata censetur à Capitulo Generali tota potestas ad dispensandum in Constitutionibus, exceptis illis casibus, quos Capitulum Generale sibi reseruauit. Similiter & Prouincialibus. præter illos, qui vel P. Generali vel toti Capitulo reseruati sunt, de quibus *V. Prouin-*

Dis *cialis.*

104   *Dispensatio.*

cialis. 146. Prælati autem sicuti cū alijs, ita cū seip[s]is dispensare possunt. 147. Nostri Confessores aliã dispensandi potestatem in Confratres non habent quàm pro foro interno ad vsum sacramentorum. Vid. *V. Absolutio quoad fratres. n. 21.*

148. Cum Sæcularibus dispensandi habentur sequentia Privilegia. 1. Cum Incastuosis ad petendum debitum conjugale, vel qui contraxerunt cum impedimento voti simplicis castitatis, vt possint reddere ac pe-
tere.

tere, quousque durat matri-
monium. 2. Cum famulis,
ancillis & coniugibus Pa-
trum familias hæreticorum,
vt possint vesci carnibus, o-
uis & lacticiniis, quando ij,
quibus subsunt, negant ci-
bos quadragesimales. 3. Vt
in Germania Superiori suis
pœnitentibus possint per-
mittere vsum librorum pro-
hibitorum, modò non sint
editi ad stabiliēda dogmata
hæreticorū, vti sunt Biblia
vulgaria. 4. In impedimēto
criminis & 4. gradu Con-
sanguinitatis vel affinitatis,
D 6 quando

quando separari thoro coniuges sine grandi periculo nequeunt. *De his Vide V. Missio.*

ELECTIO.

149. **E**lectio est alicuius Persona ad Ecclesia Vacantis Pastoralem dignitatem canonica Vocatio, confirmatione Superioris legitime approbata. Dicitur 1. Pastoralem dignitatem. In hunc enim finem eligendi forma potissimum in iure praescribitur, cum ad alias Dignitates sufficiat quo-

quomodocunq; haberi con-
 sensu in maioris partis Capi-
 tularium communiter con-
 gregatorum. In usu tamen
 apud nos est ad quascunque
 electiones. 2. *Canonica vo-*
catio: iuxta formam scili-
 cet à SS. Canonibus præscri-
 ptâ, *scrutinij* videlicet *com-*
promissi & quasi inspiratio-
nis. Ita vt electio Prælatorû
 quorumcunque eo ipso in
 foro externo habeatur nulla
 & inualida, si non est seruata
 forma vna ex dictis tribus.
 Pro foro interno sufficit cõ-
 sensus eligentium iure diui-

D7

no

no ac naturali requisitus. Dicitur 3. *Confirmatione approbata.* Vt enim verè sit Prælatus, habeatque exercitium & jus in re, Confirmatio Superioris omninò requiritur. Electores hanc formam non seruantes, licet eligendi potestate ipso jure priuati non sint, sicuti sunt, quando scienter indignum eligunt, pro ea tamen vice per Superioris sententiam priuari merentur, ante latã sententiam reiterare electionem non prohibentur.

150. Electio per *Inspira-*

110-

tionem vel quasi, fit, cùm Electores nulla præcedente consultatione, quasi diuini spiritûs impulsu excitati, simul omnes, in vnum repente consentiunt ac simul vnũ nominant & eligunt.

Per scrutinium fit *Electio*, cum præsentibus, qui debent, volunt & possunt commodè interesse, tres de Collegio fide digni assumuntur, qui secretè & sigillatim vota & suffragia cunctorum diligenter inquirunt, ac demum in scripturam redacta mox publicè denunciant, & si factâ colla-

De *tionem*

tione omnes vel maior & sanior pars in eum consenserit; nullo alio extraneo actu interiecto electum pronunciant.

Per *Compromissum* celebratur Electio, si capitulum communi consensu, eligendi potestatem viris ad id idoneis committat, vel absolute ac simpliciter eligendi illum, qui eis in Domino magis placuerit; vel limitate, ut votis omnium secreto inquisitis, eum eligant, in quem maior pars Capituli consenserit.

151.
Electio
ritur.
tentes
gregati,
interell
compre
duos, v
lunt, si
venon
missari
gularu
sive vi
dulas.
nomen
que
Quod

151. Ad essentiam huius
Electio[n]is Generaliter requi-
ritur 1. Quòd Compromit-
tentes sint simul omnes con-
gregati, qui volunt & debent
interesse. 2. quòd omnes
compromittant in vnum, vel
duos, vel tres, aut quot vo-
lunt, siue sint de collegio, si-
ue non. 3. quòd Comprom-
missarij scrutentur vota sin-
gularū secretè & sigillatim,
siue viuâ voce seu per sche-
dulas, in quibus scribatur
nomen eius, in quem quis-
que Elector consentit. 4.
Quòd eligant illum in quem

major pars Capituli consenserit.

152. Omissio etiam solennitatis per statuta alicuius propriæ Religionis requisitæ Electionem reddit ipso iure nullam. Talis apud nos est, vt electio fiat per vota secreta, mediis schedulis & nunquam publicentur nomina, ac demum coram Capitulo schedulæ crementur.

153. Sunt & aliæ solennitates accidentales, quæ quavis ipso facto non faciant Electionem irritam, si omitantur, possunt tamen red-
dere

dere in
oppositi
in vni
in sum
tates,
cōting
tur pe
§. 1

155.

totius
dibus
ctis a
Præfic
Cardi

dere inualidandam, si fiat oppositio. Quales apud nos in vſu ſint, latè describitur in ſummula. 154. Difficultates, quæ in Electionibus cõtingere poſſunt expediuntur per ſeqq. §§.

§. I. DE CONDITIONIBUS Electorum.

155.

Electiones Generales ſunt à Prouincialibus Miniſtris totius Ordinis atque Cuſtodbis idèò ſingulariter electis à ſingulis Prouinciis, Præſide Eminentiffimo D. Cardinale Protectore, vel eoque

quena

quem S. Pontifex speciatiim deputauerit. Prouinciales à Guardianis eorùmque sociis seu Discretis: His præsidet Prouincialis vsque ad electionem PP. Definitorum, tum Primus Definitorum, quousque novus Prouincialis eligitur, qui deinceps omnibus actibus præest. Definitoriales à Definitoribus. Cõuentuales demum, quibus præfecti sunt Guardiani, à fratribus cuiuscunq̃e Cõuentûs, concurrentibus etiã iis, qui sunt in Hospitijs vicinioribus.

cinioribus
tionem
156.
se liber
mento
ne voc
eligen
grauite
cta nu
cludun
interdi
comm
tùm, q
cuffore
minat
Ante
quis

senioribus, iuxta determinationem P. Prouincialis.

156. Hi omnes debent esse liberi à censura, impedimento Canonico, Priuatione vocis aut inhabilitate ad eligendum, aliàs peccabunt grauitè, & electio ab illis facta nulla est, & irrita. Excluduntur autem suspensi & interdicti etiam occulti; Excommunicati autem illi tantùm, qui sunt notorij percussores Clericorum, vel nominatim denunciati. 157. Ante Electionem tamen si quis excipiat, reijciendus est

est à Capitulo quicumque
 Excommunicatus. Si post
 Electionem fiat exceptio,
 valida erit electio, & suffra-
 gium excommunicati com-
 putabitur, tãquàm si excom-
 municatus non esset. Quod
 si Electores omnes essent in-
 habiles vno excepto, ad illũ
 solum ius electionis deuol-
 uitur, qui tamen seipsum e-
 ligere non posset. Econtra si
 habiles omnes essent præter
 vnum, huius inhabilitas ni-
 hil electioni obesset, nisi so-
 lum, quando illum cognitũ
 euidenter vt inhabilem ad
 eli-

eligen
 mitter
 peller
 tur om
 enter e
 158.

menta
 dictũ
 fiatre
 dicetur
 tiones
 na ac
 cõtrah
 lantur
 159.

uato
 Eligen

eligendum voluntariè admitterent, cum possent repellere; quo casu priuarentur omnes, quotquot ita scienter eligunt.

158. Quis possit impedimenta censurarum tollere, dictū est *V. Absolutio quoad fratres* De Irregularitatibus dicetur proprio titulo. Priuationes & aliæ huiusmodi pænæ ac inhabilitates quando cōtrahātur & quomodo tollantur. *V. Pænæ Ecclesiastica.*

159. Communi iure innovato per Trid. arcentur ab Eligendo carentes ordine

Maꝝ

Maiori, qui apud nos admittuntur ex Concessione Pij 5. modò quatuor in Religione annos exegerint, & pedestres (nisi Definitores actu fuerint) adire Capitula possint. Quod si tempore electionis potentes ad itinerandum visi, postmodum equitando Capitulū accesserint, stante causâ rationabili, dispensare cum iis Prouincialis poterit.

160. Electores eligendo indignum peccabunt grauius, eruntque rei omnium insuper peccatorum ab eiusmodi

modi
sicut &
preter
nili ex
riti fu
gous
maio
Dign
habe
etiã
latur
agitu
nend
pens
est.
Etor
num

modi Prælato commissorū;
sicut & promouendo dignos
prætermisiss dignioribus, 161.
nisi excessus dignitatis & me-
riti fuerit leuis; vel magis di-
gnus sit extraneus, vel eum
maior pars vult eligere. 162.
Dignior porrò in proposito
habetur, non qui doctior vel
etiã sanctior, sed qui ad Præ-
laturam vel munus de quo
agitur gubernādum & susti-
nendum, omnibus ritè per-
pensis aptior & cōuenientior
est. 163. Debet autem Ele-
ctor adhibitâ diligentîâ dig-
num reputare quemcunque
non

non indignum cognouerit. Si quem verò sciat fore communitati perniciosum, teneatur eius delicta reuelare, etiam si occulta sint. 164. modò per Confessionem Sacramentalem ea non cognouerit.

*§. 2. DE REQUISITIS
Eligendorum.*

165. **S**icuti graue delictum est Indignum eligere. 165. sic invalida erit electio, & prouidendi potestas ad proximum superiorem deuoluetur, si eligatur. 1. **Excommunicatus**
quan-

quantumvis toleratus aut occultus. 2. Suspensus. 3. Interdictus. 4. qui interdictum non seruauit. 5. Irregularis. 6. Spurius aut aliàs illegitimus. 7. Non iustæ ætatis, annorum scilicet 25. ad Prælaturam. 8. Non debitæ litteraturæ. 9. Corpore vitiatus, vt podagrâ continuâ vel paralyti, aut morbo caduco laborantes, &c. 10. Infamis jure seu facto. Denique aliquo alio impedimento ligatus.

167. Si tempore electionis contra quempiam fiat oppositio,

sitio, debet, quantum tempus permiserit, fieri inquisitio, & is, contra quem excipitur, audiri. In dubio, vel etiam certò cognitus inhabilis, ad euitandum scandalum vel grauiora mala, potest admitti cum protestatione, *si E^o in quantum appareat postmodum eum debuisse admitti.* 168. Opponēs autem quomocunque debet in litteris propriā manu scriptis exprimere singula, quæ intendit obijcere contra vel formam Electionis, vel personas eligentes aut eligendas

genda
per s
quod
oppo
quem
appe
omn
perin
fueri
exclu
semip
requ
conf
10
firm
nefic
latio

gendas aut electas, & iurare per sacra Dei Evangelia, quod credit esse vera, quæ opponit. Si Superior, ad quem appellatū fuit, pro appellatione iudicet, acta omnia rescindi debebunt, perinde ac si ab initio irrita fuerint. Sufficit autem ad excludendum ab electione semiplena probatio. Plena requiritur, si fuerit electus & confirmatus.

169. Electio, itemq; Confirmatio, & cuiuscunque beneficij præsentatio aut collatio, nulliter facta præter dispen-

dispensationem inhabilitatis, revalidatur per consensum eorum, quibus eligendi, &c. potestas competit, nisi scienter ipsi inhabilem elegerint. Probabile verò etiam est sublatâ per quamcunque potestatem (nisi expressam restrictionem habeat ad usum tantùm sacramentorum) inhabilitate, eo ipso revalidari huiusmodi actus, quando delictum, ob quod irriti fuerunt, est occultum, nec in tertij coelecti præiudicium, beneficium deniq; acceptatũ absq; notitia talis vitij.

170. Inhabilis ad eligendum tenetur, quantum poterit, renunciare; si nihil efficiat, & impedimentū non sit infamatorium valdè, debet illud publicare saltem Prælato in occulto, ne confirmetur. Sin autem ex hoc pateretur infamiam, non tenetur se prodere, potestque acceptare, sed continuò dispensationem, nouamq; officij collationem seu confirmationem procurare secreto debet. 171. Quantumcunque tamen inualida fuerit electio, vel alia quæuis collatio,

latio, gesta eorum valebunt tam in foro conscientiae & sacramenti, quàm contentioso, si titulum habeant ab eo, qui tale officium vel jurisdictionem tribuere potest, secundùm aliquos DD. etiam sine titulo colorato, interueniente tantùm errore communi.

§. 3. *DE PRAEAMBVLIS
ad Electionem.*

172. **A**D Electiones vocandi sunt omnes, qui debent & volunt & possunt commodè ac legitimè interesse: absentes per

per litteras vel nunciū; præ-
sentes, vt qui in conuentu
vel horto sunt. signo regulæ
vel alio solito. 173. Qui
commodè venire non pos-
sunt (quod iudicis arbitrio
discernitur) vocandi non
sunt. 174. Non sufficienter
vocato aliquo eorum, ad
eius petitionē irritari debet
electio; valebit, si non con-
tradicat.

175. Qui ex officio tenetur
interesse electioni, vt Pro-
uinciales, Guardiani, Discre-
ti, &c. voci suæ renunciare
nequeunt; secus autem qui
E ratione

ratione tantum juris priuati, nisi cedat in damnū communitatis. Debet autem renunciatio fieri à renunciante expressè, & in loco patente, &c. cui tamen etiam licet reassumere suā vocem, quādiu Superior eam non acceptauerit.

176. Assignato termino ad eligendū, si qui non compareant, vel egrediantur, possunt reliqui, vel vnus etiam solūm residuus ad electionem procedere.

S. 4. DE HIS QVAE COMMOTARI SOLENT Electionem.

177. AD

177.

AD legitimum Electionis actum necesse est, ut Electores vota ferant Capitulariter congregati. 178. In loco solito; saltem de congruo. 179. Et in tempore per jus constituto. Iure nostro speciali, quantum Generali, Provinciali vel Guardiano præfigatur, videre licet in Constitutionibus nostris c. 8. 180. Vbi etiam statuitur de subrogandi modo, si contingat aliquem eorum infra tempus officij emori.

181. Quod in Clement.

E 2

Eximio

*Exiui. statuitur pro Minorit-
tis. si Prouincialis die sequē-
ti, postquam fuerit congrega-
tum Capitulum, non eliga-
tur, eius Prouisio ad Genera-
lem liberè deuoluatur. 182.
Intelligendum est, quando
Electores vel per socordiam
electionem differunt, vel per
discordiam spacio 24. hora-
rum ab ultimo signo ad Pro-
uincialis electionem dato,
non absoluunt. 183. Hoc
immerito quidā ad electio-
nem etiam Guardianorum,
Abbatissarum, atque Discre-
torū extendunt. Pro quibus
Vide infra. n. 187. 184.*

148. Ad validam electionem quorumcunque Superiorum requiruntur imprimis vota secreta, ita ut Capitula nihil unquam permittant fieri, ex quo publicari possint nomina Eligentium. Vbi tamen tres tantum fuerint vocales, quorum vnus potest eligi, & per consequens, necesse est, ut alter aliorum duorum, qui remanent, det alteri vocem suam, & sic electio secreta esse nequit, censuit S. Congregatio valere, si status Religionis ita permittit. 185. debent insu-

per esse certa, determinata,
 pura, sincera, gratuita & li-
 bera. Non alternatiua, v. g.
 consentio in P. Franciscum
 vel P. Antonium: Non in-
 certa, v. g. eligo quem Guar-
 dianus elegerit: Non condi-
 tionata, de futuro suspen-
 dentia actum, v. g. eligo Pe-
 trum, si maior pars in eum
 consentiat. Vota non gra-
 tuita, sed data propter ali-
 quod munus vel à manu vel
 à lingua, vel ab obsequio,
 præter simoniæ labem, red-
 dunt electionem in re spiri-
 tuali, vt sunt Beneficia, &c.
 ipso

ipso iu
 Iudici
 186.
 rat vor
 certum
 per eru
 tiam f
 nam n
 non ad
 vocali
 quis re
 ter sus
 scrutin
 vel ign
 nouum
 talis ite
 187.

ipſo iure nullā ante omnem
Iudicis ſententiam.

186. Si quis inutiliter fe-
rat votum, v. g. eligendo in-
certum vel incapacem, aut
per errorem vel etiam mali-
tiam ſchedam albam in vr-
nam mittat, &c. habetur pro
non adiecta, ac ſi de numero
vocalium non eſſet, ſicuti ſi
quis renunciaret. Et inutili-
ter ſuffragans priuatur eo
ſcrutinio, niſi ſimplicitas
vel ignorantia excuſet. Ad
nouum autem ſcrutinium
talis iterū poteſt ſuffragari.

187. Quòd ſi ſcrutinium

E 4

eādē

eâdem aut alterâ die absolui
non possit, ob magnum for-
tè numerum eligentium,
poterit aliis etiam diebus
continuatis negotium perfici,
nisi aliud quid speciatim
habeatur statutum, prout in
electione Discreti scrutinia
vltra sexies repetere non li-
cet; & in electione Prouin-
cialis, vt intrâ diem natura-
lem viginti quatuor horatû
peragatur, quo casu licebit
etiam de nocte electionem
cum sufficienti candelarum
numero profequi; aliàs non,
nisi fortè ad euitandam ini-
mis

mis
Con
at ne
18
mò
nuy
Elec
(nisi
vrge
cius
vota
liter
meru
dien
tâ se
re. n
fortis

mis longam celebrationem
Conciliorum, aut alia urge-
at necessitas.

188. Quotiescunque ne-
mò sufficientem suffragiorũ
numerum obtinuit, possunt
Electores; & ita fieri decet
(nisi contrariũ suadeat valde
urgens ratio) ad numerum
eius, qui plura, quàm alij,
vota recepit, accedere. Simi-
liter & si duo æqualem nu-
merum sortiti sunt, ad expe-
diendam electionem, muta-
tâ sententiâ alteri votum da-
re. 189. Si electio ideò non
fortiatur effectum, quod ele-

E s

ctus

Stus consentire recusat, vel post consensum renunciat, aut moriatur vel aliàs irritetur, possunt Electores, toties quoties electionem resumere (si fraus absit) etiam cum quidam eorum iam abscesserint, quando commodè amplius congregari nequeunt.

*S. 5. DE HIS QUAE
Electionem conse-
quuntur.*

190. **E**lectione factâ re-
nuntur Electores,
eam præsentare Ele-
cto, & petere consensum eius
intra

intra o
poterit
spensu
ficiis
ctus a
die pra
sum e
per el
ipso p
Idem
dissent
re per
piatur
iniure
tabile
cere ne
aque

intrà octo dies, si commodè poterunt, alioqui sunt suspensi per tres annos à beneficiis ipsius Ecclesiæ. Electus autem intrà mensem à die præsentationis, si cōsensum exprimere differat, iure per electionē acquisito, eo ipso priuatus manet. 191.

Idem peccabit mortaliter dissentiendo 1. si à Superiore per obedientiam præcipiatur, nisi certus sit munus iniunctum ob defectum notabilem se sine peccato exercere non posse. 2. vel alius æquè idoneus non sit, qui

E6

velis

velit ac possit providere salutis animarum. vel 3. per viam illicitam consentire refugiat. si renuat propter ignaviam, peccabit venialiter; si ob humilitatem, meretur.

192. Electus per electionem solum acquirit jus ad Prælaturam, non autem exercitium; quam si ante confirmationem administret, ipso facto priuatus est iure per electionem acquisito. Nostræ tamen Constitutiones concedunt eam administrationem electo Provinciali, modò sit in Prouincia, vsque

que du
 2. Gen
 193.
 firmam
 riore,
 vel co
 prout
 ordin
 ac sun
 firmat
 tificur
 firmat
 ad Ge
 Gener
 Discre
 tur, c
 tur à G

que dum Confirmationem à
P. Generali accipiat.

193. Electio omnis con-
firmanda est à primo Supe-
riore, nisi aliud jure speciali
vel consuetudine cautū sit,
prout hodie omnium ferè
ordinum Generales statim
ac sunt electi, remanent con-
firmati ex diuersorum Pon-
tificum concessione. Con-
firmatio Provincialis spectat
ad Generalem. Custodes ad
Generale Capitulum, item q;
Discreti confirmati censentur,
cum admissi declarantur
à Generali seu Prouincia.

li Definitione ad actus Capitulares. Nostri Guardiani vno actu eliguntur & confirmantur. Definitores confirmantur ipso facto à Provinciali tanquam Præsidi Capituli, dū post electionem ijs consignat sigillum. 194. Electio præsertim in conformitate facta, confirmata & in possessione posita, cassari nequit, nisi citatis & auditis electis, idque per plenas probationes. In dubio, pro validitate actūs fieri debet interpretatio.

EVCHA-

EVCHARISTIA.

195. **I**ure communi Regulares, qui Clericis aut Laicis Sacramentum Extremæ Vnctionis vel Eucharistiæ ministrare, matrimoniaûe solennizare absq; Parochi licentia, præsumserint, excommunicationem Papæ reservatam ipso facto incurrunt. Per privilegia, omnibus & singulis Christi fidelibus tam forentibus, quàm in ciuitatibus & locis, in quibus Religiosi consistunt, commorantibus aut

Es

illag

142 *Eucharistia.*

illac transeuntibus, Eucharistia Sacramentum, quod in suis Ecclesijs tenere decenter possunt, quocumque anni tempore, præterquam in festo Paschatis & mortis articulo, nisi vrgeret necessitas, eorundem fidelium, Rectorum licentiã minimè requisitã, ministrare liberè ac licitè valent.

196. Porrò festum Paschatis num ipsa præcisè dies Dominicæ Resurrectionis, an verò Communio Paschalis intelligatur, etiamnum in opinando & praxi diuersitas

fitas
absq
nis
diem
crant
post
tis d
vel i
vel
dun
Con
dare
firm
re n
cho
pos
exh

stia.

Eucharistia. 143

itas est; qui prius volunt, ij
absque discretionē deuotio-
nis aut obligationis extra
diem illum festum hoc Sa-
cramentum porrigunt; qui
posterioribus ipso etiam Pascha-
tis die distribuunt, quando
vel iam satisfecisse Parochiæ
vel satisfacturi alio die cre-
duntur. Posse Religiosos
Communionem Paschalem
dare fidelibus, qui pro in-
firmitate suas Parochias adi-
re nequeunt, vel à suo Paro-
cho facultatē petere, modò
postmodum testimonium
exhibeant Parocho de infir-

E9

mi-

mitate & communione facta apud Religiosos, docet Suarez: Vagos, peregrinos, & iter agentes putat teneri eã accipere in Parochia, in qua eo tempore inveniuntur; alij pro certo habent, hos posse vbilibet huic præcepto satisfacere.

197. De tempore articuli mortis constat magis, eam communionem tantum interdici Regularibus, quæ fit per modum viatici, non autem alias, quas dare possunt pluries in infirmitate propter deuotionem in locis etiã
 exteriis.

exteri
 sam
 dom
 rum,
 vias
 chus
 per
 tam
 etior
 19
 mun
 raph
 Prot
 cio,
 sus
 exce
 seme

exteris, si contingat eos Mis-
sam facere in oratoriis vel
domibus priuatis infirmo-
rum, non tamen publicè per
vias deferre. 198. Nisi Paro-
chus absit vel iniuste nolit,
per se vel aliū administrare,
tam viaticum quàm S. Un-
ctionem extremam.

199. Sæpiùs an rarò com-
municandum, expendit Se-
raph. D. Bonauentura l. 2. de
Prot. Relig. c. 77. cuius iudi-
cio, *Six aliquis ita Religio-
sus esse videtur & sanctus,
exceptis Sacerdotibus, quin
semel in septimana sufficiat*
et c.

*ei ex consuetudine commu-
nicare, nisi specialis causa
quandoque vel ratio infir-
mitatis, solennitatis, &c.
plus suadeat.*

EXEMPTIO.

200. **E**xemptio, à qua
Regulares exemp-
ti dicuntur, est li-
bertas seu liberatio à potesta-
te ordinarij inferioris à Papa
cum immediata subiectione
ad Romanum Pontificem.

201. Iure communi exi-
muntur à potestate seu lege
Diocesana, quæ in præstan-
do seruitia & subsidia tem-
poralia

poralia consistit; per priuilegia etiam à lege iurisdictionis.

202. Exceptis tamen certis casibus, vt in editione librorum, approbatione Confessariorum, ac iis omnibus, quæ ad ordinem spectant Episcopalem, v. g. Consecratione, petitione Chrismatis, collatione SS. Ordinum. &c.

FORVM.

203. **F**orum hic actum iurisdictionis ac iudicium denotat, atque in *seculare & Ecclesiasticum*

sticum diuiditur; istud in *exterius* & *interius*; hoc rursū in *forum conscientia* & *pœnitentiale* quidam distinguūt; quidam pro eodem accipiūt, neutram vocem ad pœnitentiam Sacramentalem arctantes, quod vtriusq; vnus effectus sit, vinculum censuræ coram Deo tollere.

204. Absolutio fori interioris, licet in foro exteriori, etiam peractâ pœnitentiâ, nihil valeat, quin contra ipsum procedi possit, ac si absolutus non fuisset. 205. Non est tamen floccipendenda,

da, cum verè restituat hominem consortio Ecclesiæ, tollat omnes inhabilitates, & si manifesta sit, possit se publicè quòque gerere, ac si nunquam fuisset reus censuræ. Ex æquitate quoque poterit, ac suo modo debebit Iudex, præsertim à sacra Pœnitentiariâ dispensatum, ad matrimonium contrahendū amplius non inquietare. 206. Facultas absoluendi seu dispensandi absque limitatione data valet pro utroque foro. Ad forum conscientie restricta, exerceri potest etiam ex-

150 *Guardianus.*

tra Pœnitentiæ Sacramen-
tum.

GUARDIANVS.

207. **D**E Guardianorū
Delectione, dura-
tione &c. *Vide*
V. Electio. an possint mutari
vel etiam spoliari officio. *V.*
Prelatus. 108. Possunt ex-
iure omnia, quæ pertinent
ad obseruantiam Regularis
Disciplinæ & ordinariã suo-
rum Conuentuum Guberna-
tionem; itémque rerū tem-
poralium administrationem
ad vsum quotidianum neces-
sariarum,

sariarum, citra tamen recur-
sum ad pecuniam, nisi vrgē-
te necessitate & cum expres-
sa licentia P. Prouincialis,
quam si commodè habere
nequeunt, iubentur, de re-
cursu facto rationem in Vi-
sitatione reddere. 209. Quā-
quàm verè Prælati sint, ha-
bentes curam animarum or-
dinariam Iurisdictionem ta-
men instar Parochorum ha-
bent præcisam, ac determi-
natam, vt per se ipsos non
possint nisi tantum minora
negotia determinare, refe-
rendo ad Prælatos superiores
maiora,

maiora, de quibus *V. Absolutio quoad fratres. V. Iudex. V. Prælatus. V. Predicator. V. Dispensatio. V. Constitutiones &c.*

HABITVS.

210. **L**icet Habitus non faciat Monachum sed Professio & Vita Regularis, illius tamen insignia sunt Priuilegia. Primum, quod illum temere dimittentes vel ita mutantes, quòd amplius cognosci nequeant (nisi ad breue spacium *v. g. vnius horæ*) sint **excom-**

excommunicati, sine tamen
reseruatione.

211. Secundum, quod
Habitus proprius vnus Re-
ligionis non possit gestari à
Religiosis alterius Ordinis.

212. Tertium, quòd sæ-
culares eo ludibriosè vtentes
peccent, grauius puniendi.

213. Quartum, quòd in
eo sepeliri volentes possint
id facere etiam contradicen-
tibus Parochis. 214. Et, si
cum eo decedant, varias lu-
crantur Indulgentias. 215.
Sicut & illi, qui eum deoscu-
lantur.

IEIUNIUM.

216. **P**Ræceptum Ieiunij duo potissimū includit, *Vnicam in die comestionem & abstinētiā à carne*, quæque ab hac sementinam trahunt originem, uti sunt ova, caseus & lacticia. Ab utroque nos excusat Regula stante necessitate Infirmitatis &c. quæ si non constat vel dubia est, Prælati opus est dispensatione. 217. Extra casum necessitatis tenemur ad ieiunandum duplici Præcepto, Ecclesiæ

clesiæ &
um qu
Vigilia
clesiæ;
à festo
vsque
mini
rius an
liam C
ad, Re
Ecclesi
quam
toretia
tione
missæ
primu
tigerin

clesiæ & Regulæ. Ad Ieiunium quatuor temporum & Vigiliarum obligat, sola Ecclesia; ad Quadragesimam à festo omnium Sanctorum, vsque ad Natiuitatem Domini & ferias sextas totius anni, sola Regula; ad aliam Quadragesimam vsque ad Resurrectionem Domini, Ecclesia simul & Regula, ad quam proinde adstringuntur etiam Iuniores fratres ratione voti & Regulæ promissæ, licet annum vigesimum primum ætatis nec dum attigerint.

218. In vsu ouorum & lactiniorū, ultra quod communis Doctrina tenet sequi posse communem Regionis consuetudinem, Greg. 13. P. nostræ Prouinciæ concessit ac dispensauit iuxta morem aliorum Religiosorum in his partibus. Veruntamen tantā libertatem Prouincia nostra nunquam exercuit, sed vt Seraph. nostro Patriarchæ, eiusque primis Discipulis, cum omnimodè non valeret, pro posse se conformaret, quoniam butyro & lacte prorsus ca-

tere

tere no
olei, n
parabi
quant
vt cal
solidie
abstin
quide
nioru
in Qu
tem t
Conu
sit ex
præce
cibi p
propo
quidp

ere non possumus, defectu
olei, non nisi pecunia com-
parabilis, eius tamen vsum,
quantum potuit restrinxit,
vt caseo saltem, tanquam
solidioris nutrimenti cibo
abstineret in Conuentibus
quidem quacunque die ieiu-
niorum, extra verò saltem
in Quadragesima; ouis au-
tem tam intrà quàm extra
Conuentus siue ieiunium
sit ex Regulæ siue Ecclesiæ
præcepto, nisi in quantum
cibi pro eleemosyna dati vel
propositi loco condimentū
quidpiam admixtū habent.

219. Ieiunij dispensatio cum ad forum exterius spectet, de jure per Confessarios fieri non valet; ex privilegio tamen dispensare possunt ad Confessionem Sæculariū admissi, cū pueris Catholicis, famulis, ancillis & coniugibus Patrumfamilias ac hæreticorum, vt possint vesci carnibus, ouis & lacticinijs sine scrupulo, quando ijs, quibus subsunt, negant cibos quadragesimales. Item cum ijs, qui ad ieiunandum totam Quadragesimam in partibus Germaniæ superioris

tis add
cassione
ni, & u
Ordin
sius V
profen

IN

220.

que
Ordin
rum, r
sis, ga
1.
cuique

Indulgentia. 159

dispen
exten
Conf
ex priv
re poss
Secul
s Car
s & con
nitas
possib
& laic
quon
neg
males
rejuv
refir
ia
tis adduci non possunt, oc-
casione tamen alicuius bo-
ni, & ut habeatur consensus
Ordinatij seu Prælati vel ip-
sius Vicarij, saltem semel
pro semper.

INDVLGENTIA.

220. **I**uxta Cōstitutionem
Pauli. omnes & sin-
guli Religiosi vtrius-
que sexûs quorumcunque
Ordinum sequentibus ran-
tùm, reuocatis alijs conce-
sis, gaudent Indulgentijs.

1. Indulgentia plenaria
cuique fidei Christiano sus-
cipi-

cipienti habitum approbatæ Religionis, cum animo profitendi, si suscipiat confessus, & S. Communione refectus.

2. Indulgentia plenaria cuius Nouitio profitenti, si sit confessus & S. Communione refectus.

3. Quiuis Religiosus degens intra Clausuram in festo principali sui ordinis confessus & S. Communione refectus vel Missam celebras, rogans pro concordia Principum Christianorum, extirpatione hæresum, exaltatione Ecclesiæ & salute S.

Pon-

Pontificis, lucratur Indulgentiam plenariam. Festum autem principale Ordinis videtur festum Fundatoris Ordinis canonizati, vel quod pro tali declaratum fuerit.

4. Quiuis Religiosus in articulo mortis verè pœnitens, confessus & communicatus, & si hoc fieri nequeat, cōtritus, pronuncians & inuocans ore, vel si ore non possit, mente, nomen IESV, lucratur Indulgentias plenarias.

5. Indulgentia plenaria

F 2

&

162 *Indulgentia.*

& remissio omnium peccatorum cuius Religioso, qui per decem dies segregatus à negotijs se collegerit ad aliquod cubiculum, vel se segregauerit à conuersatione aliorum, ibique intenderit lectioni librorum spiritualium & cæterorum ad deuotionem excitantium: Et cõsiderauerit sæpè mysteria fidei, diuina beneficia, quatuor nouissima, Passionem Domini: similiaque exercitia spiritualia fecerit; Et simul fecerit, intrà idem tempus, confessionem generalem

lem
ord
strã
rit.
quo
dul
6.
prin
bra
S.
eam
ind
7
uen
sua
ora
pra

gentia.

Indulgentia. 763

lem totius vitæ vel anni vel ordinariam & S. Eucharistiã receperit, vel celebrauerit. Et hæc omnia toties quoties fecerit, lucratur Indulgentiam plenariam.

6. Sacerdos Religiosus primam suam Missam celebrans & Religiosi confessi & S. Communionem muniam audientes, lucrantur Indulgentiam plenariam.

7. Quis Religiosus uiuens in Clausura, uisitans suam propriam Ecclesiam & orans in illa deuotè pro supradictis in 3. Ind. lucratur

F3   Oms

164 *Indulgentia.*

omnes Indulgentias concessas visitantibus Ecclesias, intra vel extra muros Romæ in die Stationum, ac si ipse illas visitaret.

8. Quis Religiosus vivens in Clausura, dicens quinquies Pater noster & Ave Maria, coram altari suæ Ecclesiæ singulis diebus, lucratur quinque annos Indulg. & quinque Quarantenas.

9. Eandem Indulg. lucratur, qui de licentia Superiorum iter facit, vel est extra Clausuram, sicut Lectores

res

Indulgentia. 165

res & Prædicatores, si proxime dictum faciant coram altari alicuius Ecclesiæ.

10. Religiosi qui per spacium mensis vnus singulis diebus habuerint mediam horam orationis mentalis, & confessi receperint Eucharistiam in vltima Dominica eiusdem mensis, lucrantur 60. annos Indulg. & totidem Quarantenas.

11. Qui in Capitulis accusauerint suas culpas, imperfectiones & peccata contriti & communicati, & habuerint exercitia virtutum,

166 *Indulgentia.*

lucrantur 3. annos Indulg. &
totidem Quarantenas.

12. Religiosus missus à Pa-
pa vel legitimo Superiore ad
terras Inidelium vel Hæreti-
corum, prædicandi gratiâ,
vel ad docendum ibi Catho-
licos vel Hæreticos conuer-
tendos vel Infideles redu-
cendos; si ad prædictum fi-
nem fuerit confessus & S.
Communione refectus, lu-
cratur Ind. plen. per duas vi-
ces distinctas, 1. quando re-
cipit Sacramenta ad illum
finem. 2. quando ingredi-
tur Prouinciam, ad quam
mittitur.

13.

Indulgentia. 167

13. Quando Superior in
Visitatione Generali, pro
meliori successu visitationis
voluerit instituire solitas
40. horas Orationis, singuli
Religiosi, qui durante spa-
cio prædictarum 40. horarū,
ad minus habuerint duas
horas orationis diuersis etiā
temporibus per interualla,
rogando deuotè pro concor-
dia Principum Christiano-
rum, extirpatione hæresum,
exaltatione fidei, salute Pa-
pæ & augmento Regularis
disciplinæ, cōfessi & S. Com-
munionem refecti, lucrantur

Fs Indulg.

168 *Indulgentia.*

Indulg. plen. & remissionem
peccatorum.

221. Cæteras omnes In-
dulgentias Regularibus con-
cessas licet, vt dictum, Pau-
lus 5. annullauerit, easdem
tamen reualidasse refertur
idem, & insuper Greg. 15. ac
tandem Vrbanus 8. confir-
mans omnes Indulgentias
& gratias per suos Prædeces-
sores Ordini SS. Trinitatis
(& per communicationem
etiam fratribus Minoribus;
ac speciatim Capucinis) cõ-
cessas, in qua confirmatione
continentur etiam Indul-
gentias

genti
Orbi
mero
nus q
Indul
bentur
lares
lissim
ad nõ
222.
Indulg
possun
quàm
licenti
perioru
do alta
rum lo

Indulgentia. 169

Indulgentia Stationum Urbis &
Orbis, quæ sunt absque nu-
mero: Romæ quidem ad mi-
nus quotidie in tribus locis
Indulgentia plænariæ ha-
bentur, quas ita etiam Regu-
lares lucrari posse probabi-
lissimum est, quicquid alij
ad nō plenarias restringant.
222. Porrò supradictas
Indulgentias omnes lucrari
possunt Religiosi, tam intrà,
quàm extra Claustra, cum
sua tamen suorum Su-
periorum, existentes, visitā-
tione altaria Ecclesiarum illo-
rum locorum, in quibus

170 *Indulgentia.*

commorantur, siue per modum itineris, siue per modum status. Infirmi autem & decrepiti, qui non possunt Ecclesiam adire, possunt eas cōsequi in lectulo suo, dummodò agant aliquod opus primum arbitrio Confessarij.

Recitantes in quocunque loco quinquies Pater noster, cum Ave Maria, & in fine cuiuslibet Gloria Patri, & pro Sanctitate sua, vnū Pater noster, cum Ave Maria, similiter cum Gloria Patri, lucrantur Stationes, Indulgentias & remissiones tam
Vrbis,

Vrbis,
culæ si
IVBI
quem,
es, qu
fert
de

Ave
S
Mater
Fau
Rubic
Lil
Omni
Omni
In co

Indulgentia. 171

Urbis, quàm etiam Portiunculæ siue Hierusalem, &c.

IVBILVS MARIANVS
quem, qui recitauerit, toties,
quoties (*Si quorundam*
fert relatio) lucratur *Indulgentias plenas.*

A Ve Virgo gloriosa,
Stella Sole clarior:
Mater Dei gratiosa,
Fauo mellis dulcior:
Rubicunda plus quàm Rosa,
Lilio candidior:
Omnis Virtus te decorat,
Omnis Sanctus te honorat,
In cœlo sublimior Amen.

F 7

223. Post

172 *Indulgentia.*

223. Post dictam Reuocationem, de nouo rursus concessæ sunt Indulg. plenariæ Religiosis recitantibus *Coronam B. V. Mariæ, vel Coronam Domini* 33. *Pater noster* & 5. *Aue Maria* aut *Psalmos Pœnitentiales, vel Graduales, vel Officiũ Defunctorum.* Vel si sunt infirmi vel decrepiti, dicentibus *Psalmum Miserere* aut *Canticum B. V. aut Hymnum Aue maris stella.* 224. Similiter etiam recitantibus ter *Aue Maria,* cum tribus illis antiphonis *Angelus Domini* & c. ad tria signa

signa
tiz p
Alia
Defe
fit
Indu
pus
tate,
& in
in g
& c
antè
pecc
vi d
mu
gen
esto
com

Indulgentia. 173

signa Campanæ, Indulgentiæ plenariæ concessæ sunt: Aliæ insuper orantibus pro Defunctis, dum eum in finē fit pulsatio. Sciendum ad Indulgentias lucrandas, opus non esse actuali voluntate, sed sufficere habitualē & interpretatiuam, & ut fiat in gratia. Qui confessus est & communicauit quatuor antè diebus, & de nouo non peccauit mortaliter, potest vi dictæ Cōfessionis & Communionis obtinere Indulgentiam postea concessam, esto non direxerit illas ad eā comparandam. 225.

174 Indulgentia.

225. Illæ porrò, quæ con-
ceduntur visitantibus no-
stras Ecclesias, extenduntur
etiam ad oratoria seu sacella
sive amovibilia, sive occulta
sunt. *Sic. V. Privilegium,*
n. 411. 226. Decedente ali-
quo fratre seu aliquo ex pa-
rentibus alicuius fratris, vel
aliquo habente litteras fra-
ternitatis, vel qui fratres ad
hospitium recipiunt, possunt
fratres Ordin. Mendic. ubi
vna ex talibus personis de-
cesserit, Missam vnã cele-
brare pro anima dictæ per-
sonæ defunctæ, quæ illam
libe-

Indulgentia: 175

liberet à poena Purgatorij,
227. Concessit Paulus P. 5.
in tribus Ecclesijs cuiuslibet
Provincia Capucinorū tam
erectis, quam in futurum
erigenda, tria altaria privi-
legiata per Superiores Ordi-
nis designanda, ad qua quo-
viscunque Sacerdos aliquis
eiusdem Ordinis Missam De-
functorum pro anima cuius-
cunque fidelis, qua Deo in
charitate coniuncta ab hac
luce migraverit, celebrabit,
anima de Thesuro Ecclesie,
per modum suffragij Indul-
gentiam consequatur, quā

Et

admittit

176 Indulgentia.

adiuta ex Purgatorij pœnis
ad aeternam salutem per Dei
misericordiam perducì vale-
at, &c. & hoc in perpetuũ.
228. Idem, sed ad septenniũ
duntaxat concessit moder-
nus Pontifex Alexander 7.
omnibus & singulis Ecclesijs
Helueticae nostrae Capucino-
rum Prouincia, quandocunque
Sacerdos aliquis in altari
maiori, simili priuilegio mi-
nimè decorato, dictarũ Ec-
clesiarum (dummodo in his
septem quotidie Missa cele-
brentur) dixerit Missam De-
functorum in die Commem-
rationis

Indulgentia. 177

*rationis omnium fidelium
Defunctorum. Et singulis
diebus infra illius octauam
ac feria secunda cuiuslibet
hebdomadae. 229. Quod in
isto priuilegio præscribitur:
dummodo in qualibet dicta-
rum Ecclesiarum septem quo-
tidie Missæ celebrentur &c.
Intellige, saluâ necessitate,
vel aliâ iustâ causâ interue-
niente, ob quam quandoq;
tot Missas vno die fieri non
cõtingat. Sufficit septẽ in illis
positos esse Sacerdotes, qui
communiter ibi celebrent.
230. Nihil etiam obstat ali-
ud*

178 *Indulgentia.*

ud quoq; pro Defunctis, v. g. certæ alicuius Confraternitatis vel Ordinis, ibi extare privilegiū; cū dissimilia sint valdè, privilegiū datū generatim pro animabus quibuscunque, & privilegiū pro animabus certæ alicuius Confraternitatis vel Ordinis. 231. Porrò septennium illud privilegio determinatū incipit, non à die concessionis vel impetratæ gratiæ, sed publicationis ipsius in singulis locis. 232. De necessitate autem requiritur dicere *Missam Defunctorum* sive *Requiem*. 233. Debet etiam

celeb
gere
man
cerit
appli
fit, p
234.
dat e
muni
quæ
spirir
genti
quam
re po
les pr
Prou
cia,

celebrans intentionem diri-
gere in determinatam ani-
mam. Non malè tamen fe-
cerit conditionatè pluribus
applicans, vt si vni non pro-
fit, proficit alteri.

234. Ad Indulgentias spe-
ctat etiã priuilegium com-
municandi Benefactoribus
quæcunque Ordinis Bona
spiritualia, suffragia, Indul-
gentias, orationes, &c. 235.
quam participationem face-
re possunt tam Prælati loca-
les pro suo Conuentu, quàm
Prouincialis pro sua Provin-
cia, ac Generalis pro tota
Religione.

180 *Indulgentia.*

Religione, cum omnes isti
sint capita Communitatis,
habeantque dominium su-
per actiones suorum subdi-
torū, nō minū quam bono-
rū temporaliū, vt ea ex cha-
ritate alijs communicent.
236. Ista participatione, cum
detur intuitu beneficiorum,
gaudebūt eōsque tantum,
quo Benefactores Ordinis,
saltem bene loquendo si ali-
ter nequeant, fuerint; nisi
Prælatus ex mera charitate
velit quem ad illam admit-
tere. *De Indulgentiis plura*
V. Officiū Din. V. Privilegiū.
V. Visitator. IRRE-

IR
237.
bilis
endo
dos.
que
tifici
tum
casus
speci
tur.
mus
dime

IRREGVLARI-
TAS.

237. **I**rregularitas est *Im-
pedimentum Canoni-
cum, quo quis inha-
bilis est ad Ordines suscipi-
endos, vel susceptos exercen-
dos.* 238. quæ solo jure, eó-
que vniuersali tantum Pon-
tificio imponitur. 239. atq;
tum solū incurritur, quando
casus in jure expressus ac
specificè nominatus habe-
tur. 240. Effectus illius pri-
mus ac primarius est impe-
dimentum suscipiendi ac
exequen-

181 Irregularitas.

exequendi Sacramentū ordinis ex toto vel ex parte. 241. seu actus proprios ordinatis. 242. solenniter cum illis cæremonijs & vestibus, quæ illis ex officio & ordine competunt. 243. vti sunt sacramentaliter absoluerè à peccatis, ministrare ex officio aliquod Sacramentum, facere officium Hebdomadarij, dicere *Dominus vobiscum*, benedicere aquam, &c. 244. Ex hoc alius nascitur, & beneficium respicit ipsi ordini annexum; Irregularis enim sicut est inhabilis ad

Irregularitas. 183

ad ordines & eorum usum,
sic est & ad Beneficiū, quod
datur propter officium Cle-
ricale. Etsi verò mortaliter
peccet Irregularis utroque
casu, scilicet in ordine susci-
piendo vel administrando,
& in recipiendo Beneficiū,
validè tamen ambo facit.
245. etiā administrando Sa-
cramentum Pœnitentiæ, nisi
nominatim fuerit denuncia-
tus, cum quo pœnitens sci-
enter communicans ipse sibi
poneret obicem gratiæ. 246.
Irregularitas oritur ex dupli-
ci defectu, *inculpabili & cul-
pabili*

184 Irregularitas.

pabili seu delicto. Primi generis Irregularitas est ex defectu Sacramenti, seu *Bigamia*, eaque triplici. 1. *Vera*, cum quis plures simul aut successiuè habuit vxores. 2. *Interpretatina*, cum duxit ab altero corruptam, si scit fuisse corruptam, aut id sit notorium. 3. *Similitudinaria*, si quis ordine sacro aut voto solenni Religionis adstrictus, cum aliqua licet virgine matrimonium etiam inualidè contrahit & consummat.

Secunda est ex defectu corporis,

Irregularitas. 185

poris, quo laborant. 1. Illegitimi, nisi per subsequens matrimoniū legitimetur. 2. Qui absque culpa propria amisit membrum, quod impedit vsum & exercitiū congruum ordinis, vel certè notabilem deformitatem aut horrorem gignit. 3. qui necdum attigère legitimam ætatem. 4. Infirmi, notabiliter deformes & ad executionem ordinis inhabiles. 5. Serui, obligati ad ratiocinia, curiales, vxorati, qui non sunt liberi.

Tertia est ex defectu ani-
ma

186 Irregularitas.

ma 1. sufficientis litteraturarum. 2. Iudicij.

247. Quarta est ex defectu perfecta leuitatis, quam incurrit, qui iam baptizatus hominem licitè deformat, hoc est, occidit aut mutilat aut propinquam causam ad id præstat, in casu tantùm administrationis siue executionis Iustitiæ publicæ.

248. Non aliàs. 249. nisi in bello iusto offensiuo mutilent vel occidant, aut aliis in hac re propinquè coope-
rentur. Sunt enim & hi publicæ Iustitiæ Ministri. Secus
quando

Irregularitas. 187

quando dum aliqui occiduntur, tantum assistunt, aut eos citra deformitatem vulnerant vel exhortantur in bello iusto, milites, ut strenue se gerant, &c.

250. Secundum genus Irregularitatis provenit ex quintuplici delicto. Primum est; cum quis post baptismum viuum hominem illicitè & cum culpa mortali occidit aut mutilat, dando etiam ad id causam propinquam, ut consulendo, hortando, mandando, nisi antequam executioni detur, mandatum

mandatum reuocet. Si quis non intendat mortem, nec applicet causam de se efficacem ad mortem, sed potius excludat, & tamen aliquid faciat vel consulat, vnde sequatur mors, erit quidem homicida casualis, non tamen irregularis, quando in hoc nō peccauit mortaliter.

Delictum 2. est malè suscipere ordines in duplici casu. 1. si furtiuè ordinetur, hoc est, nec examinatus nec admissus, vel quando quis facit, vt alius examine- tur, & ipse loco illius & no- mine

mine
duran
non c
ordin
Del
furas
do vel
cuius
lenni
Del
mum,
tit se,
aut pl
quoad
suscip
Del
aut fac

Irregularitas. 189

mine suscipit ordines. 2. si durante matrimonio etiam non consummato præsumit ordines suscipere.

Delictum 3. est violare censure Ecclesiasticas celebrando vel exercendo actum alicuius ordinis proprium, solenniter & quasi ex officio.

Delictum 4. Iterare baptismum, quando quis permittit se, rebaptizari, vel ipse bis aut pluries baptizat, saltem quoad maiores ordines non suscipiendos.

Delictum 5. Infamia Iuris aut facti.

190 Irregularitas.

251. Irregularitas vniversim tollitur tribus modis: per *Baptismum*, *Professionē Religionis*, & per *Dispensationem*.

252. Aliquando etiam per se cessat, vt si evadat sanus, ætatis legitimæ &c. 253. *Baptismus* tollit omnem Irregularitatem præter eam, quæ ex Matrimonio provenit, ac defectibus etiam post baptismum remanentibus.

254. *Professio Religionis* eam solum tollit, quæ est ex defectu natalium quoad SS. ordines, non autem quoad
Præla-

Irregularitas. 191

Prelaturas & officia Ordinis.

255. In Irregularitatibus ordinario Iure solus Papa potest ac solet in his, quæ Iure humano contrahuntur, dispensare, in quibusdam tamen valdè rarò & non sine difficultate magna videlicet in irregularitate Bigamiæ, præsertim vere ac propriè dictæ, ex homicidio voluntario & illicito ac notorio, & in ea quæ est ex corporis defectu, si magna deformitas appareat & in populo Christiano generare possit scandalum, si talis ad alta-

G ris

192 *Irregularitas.*

ris ministerium admittatur.

256. Ex commissione ipso
jure factâ per Trid. dispensa-
re possunt Episcopi pro utro-
que foro, in omnibus Irre-
gularitatibus prouenienti-
bus ex delicto, necdum de-
ductis ad forum contentio-
sum (addunt graues aliqui
DD. etiam illam, quæ est
absque delicto, ex defectu
perfectæ lenitatis, aut nata-
lium, dummodo de adulte-
rio, incestu aut Regularibus
non fuerint procreati, quoad
aliquos ordines aut quoad
illorum usum) excepto homicidio

Irregularitas. 195

homicidio voluntario etiam occulto. 257. Homicidium tamen omninò occultum, ita quod nullis testibus comprobari, neque aliter quàm per propriam confessionem sciri potest, vel nullà inducere Irregularitatē, vel saltem non reservatam Papæ, sed ab Episcopo dispensabilem, probabilissimum est: quin etiam in homicidio occulto & probabili dispensare posse Episcopum urgente necessitate scandalì vel aliâ, ac recurso difficili ad Papam, ut ministret in

G 2   ordi-

194 Irregularitas.

ordinibus susceptis, magnā
habet probabilitatem.

258. Idipsum jure com-
muni erga suos possunt Præ-
lati Regulares maiores, uti
sunt Generalis & Prouincia-
lis. 259. Ex priuilegiis au-
tem dispensare possunt pro-
foro tam externo quàm in-
terno, cum subditis & non
subditis eiusdem tamen or-
dinis, quando ad eos decli-
nant, in omni Irregularita-
te, saltem non proueniente
ex Bigamia, mutilatione
membrorum, vel homicidio
voluntario.

260.

Irregularitas. 195

260. Respectu Sæcularium
gaudent in primis eâdem fa-
cultate quâ Episcopi, ita ut
quicquid jure communi po-
test Episcopus super Irregu-
laritatû dispensatione, pos-
sit & Confessarius Regula-
ris, dummodo super his non
fuerit sententia lata, quia
tunc requiritur dispensatio
solennis, quæ Regulari Con-
fessario non conceditur. *Vi-*
de V. Missio. Insuper proma-
teria tota V. Absolutio quoad
ad ff. n. 21. V. Dispensatio.
V. Occultum. V. Poena.

G3

IV

I V D E X.

261. **I**ndex alius est *Ordinarius*, qui ex officio seu dignitate, quam per electionem & Superioris confirmationem obtinet, iudicandi potestatem habet. Alius *Delegatus*, qui non ex proprio jure vel officio, sed ex alterius mandato & commissione auctoritatem habet.

262. Inter *Ordinarios Regulares* intra Ordinem (extra seu supra Ordinem sunt *D. Card. Protector*, *S. Congregatio*,

gregatio, & super omnes S. Pontifex) Primus & Supremus est, Capitulum Generale. 2. Generalis. 3. Capitulum Prouinciale 4. Prouincialis. 5. Guardianus & Superiores cuiuslibet Conuentus. Ad hos reducuntur Commissarius seu Visitator Generalis & Prouincialis & Vicarij, qui post obitum eorundem illis in officijs succedunt: necnon & Procurator Curiae. 263. His exceptis, nulli aut Legati, aut Vicelegati aut Nuncij Apostolici, aut locorum Ordinarij

aut Ecclesiastici, multò mi-
nùs Sæculares Iudices, quo-
cunque nomine vocentur,
nisi specialem ab Apostolica
Sede Commissionem acce-
perint, Regulares iudicàre
aut illorum appellationes
recipere debent.

264. Iudices *Delegati* sunt
Visitatores à Generali ad
aliquã Prouinciam visitan-
dam destinati. Commissarij
Prouinciales, Prouinciali vel
absente vel infirmo. Custo-
des quoque Guardiani ac
Vicarij locorum absentibus
Guardianis, in casu aliquo
vrgen-

urgente, vbi periculum est in
 mora, neque Prouincialis
 aut Custodis præsentia ha-
 beri potest, tanquã Prouin-
 cialium Delegati, crimina
 etiam grauiora & grauissi-
 ma cognoscere, Informatio-
 nes sumere, processum in-
 formatiuum instituire & de
 consilio Seniorum illius lo-
 ci, vbi rei fuga timeretur, ad
 custodiam in carcerem mit-
 tere possunt; debent autem
 super his continuò Superio-
 res certos reddere, & eorum
 expectare mandatum. 265.

Grauiora crimina habentur,

Gj

famam

famam alterius grauiter lædere, dicere falsum testimonium in iudicio, & his similia. *Gravissima*, subornatio in Electionibus, fornicatio, &c. de quibus iudicare spectat ad Generales & Prouinciales tantum ac eorum delegatos. 266. In *leuius* seu quotidianis defectibus loquacitatis v. g. tardè ad Chorum venire, &c. necnon & *grauibus*, qualia habentur S. Communionem seu Missæ celebrationē frequentius omittere, frangere leuium, &c. etiam Guardiani, Superioris

Superiores Hospitiorum eorumque Vicarij, sine tamen strepitu aut figura Iudicij procedere possunt ac debēt, & per salutares pœnitentias corrigere omni appellatione remota; nisi fortè correctio- nis modum excedant, tunc enim ab eis appellare licet.

Quid possint Superiores nostri in causis ad S. Officiū spectantibus, vide *V. Absolutio quoad ff. n. 16.* alia huc facientia *V. Dispensatio. V. Prelatus. V. Prouincialis. V. Pœna. V. Visitator.*

G 6

IVRA^a

IVRAMENTVM.

267. **I**uramentum est *Inuocatio Diuini Nominis in Testimonium.*

Quod si fiat ad confirmandum dictum de præsentia aut præterito, dicitur *Iuramentum assertorium*; si de futuro, *promissorium*; Istud fit vel in honorem seu cultum Dei, vel in fauorem hominis. 268. Iuramentum, quo aliquid promittitur Deo causâ Religionis aut Pietatis, idem est quod votū iuramento firmatum, quod relaxare

laxare potest, quisquis in votis dispensandi seu commutandi potestatem habet, uti sunt Papa, Episcopi, alique Prælati habentes Iurisdictionē quasi Episcopalem in suos subditos; In sæculares etiam Confessarij Mendicantium, si non implicant votum Papæ reservatum. Aliquando tamen iuramentum fit absque intentione promittendi Deo, quo casu adhuc Episcopi ac Regulares dispensare valent. 269. nisi sit de rebus maximè arduis v. g. in statutis Collegiorū,

G 7

Aca-

Academiarum & bonorum
Ecclesiasticorū, quæ à sum-
mo Pontifice proueniunt.
270. Si res iuramento pro-
missa cedat in utilitatē ho-
minis, cessat remissione par-
tis, cui facta est promissio,
etiamsi fiat principaliter ob
honore Dei, vt si certæ per-
sonæ vel loco pio iures ali-
quam eleemosynam. Dico
certe persona, &c. nam si fiat
indeterminatè, nullus parti-
cularis remittere potest, sed
hoc spectat vel ad Papam
vel Episcopum.

271. Quando Iuramen-
tum

tum vtrunque manifestè iustum, honestum & utile est, atque Promissio ab eo, cui facta est, acceptata & rata, relaxari vel tolli nequit à S. Pontifice. Secus est, cum ambigitur, sitne iusta & honesta res aut promissio, vel non acceptata.

272. Obligatio Iuramenti respectu Subditorum tollitur etiã *Irritatione* à quocunque superiore, vti sunt Prælatus, Paterfamilias &c. in ijs rebus, quæ ad liberam eorum administrationem vel utilitatem spectant, etiam sine causa. G 8 273.

206 *Iuramentum.*

273. Huiusmodi Domi-
nio cum Confessarij careant,
Iuramēta irritare nequeunt,

274. Cessat etiam ali-
quando Iuramenti obligatio,
per se ex *mutatione materiae*,
vt si fiat illicita, vel impossi-
bilis. Item *commutatione*
in æquale vel minus etiam
bonum (sed hoc saltem cum
auctoritate Superioris aut
alterius habentis ad hoc po-
testatem) multo verò magis
in id quod constat esse meli-
us, quo pacto iuramenta
quæuis extinguuntur Pro-
fessione Religionis approba-
ta,

æ, sicut & vota, si sunt de rebus piis ad Deum solum facta: si autem iuramentum esset homini præstitum & ab eo acceptatum, non posset in Religionis Professionem commutari, præsertim si fiat ex aliquo contractu vel quasi contractu, prout contingit in Collegiis studiorum, ubi Alumni iurare solent sese postmodum conversioni infidelium duros operam.

275. In casum reservatum iuramenti falsi Religiosus incidit, quando iuridicè & legitimè interrogatur à Superioriore

periore, cui secundum jus ad interrogata respondere tenetur, siue interrogetur ut reus, siue ut testis, si in responsione ad similia peieret.

Vide plura V. Votum. & quoad Iuramentum Definitorum V. Definitor.

MATRIMONIVM.

276. **Q**Uæ Confessarium Regularem in hac materia singulariter nouisse conuenit, sunt ista potissimum i quò, dato casu alicuius impedimen-
ti, &c.

ti, recurrendum sit pro Dispensatione? 2. Quomodo hæc petenda? 3. Quis obtentam exequi valeat? 4. Quæ in executione seruanda? 5. An & quomodo denique matrimoniū renouandum?

277. In facti ergo contingentia, ante omnia debet aduertere, num reuerà sit opus dispensatione? si quod impedimentū deprehendat ante matrimonium contractum, plerunq; significandū est, & monendus pœnitens, vt ab eo desistat, vel dispensationē impetret. 278. Contracto

210 *Matrimonium.*

tracto matrimonio, si videat ignorantiam illum teneri juris aut facti, invincibili, vel saltem mortaliter non culpabili; arbitretur verò ex admonitione non secuturum fructum, sed potius animi inquietudinem, rixas, scandalum, &c. dissimulare debet. 279. Et si poenitens ipse dubitans de valore matrimonij, jure petendi debitum, &c. quærat, cautè ad interrogata respondere, neque plus quàm interrogetur.

280. Quando dispensatio petenda est, consideranda
tum

um est ipsius impedimentī
qualitas, an scilicet impedi-
ens tantum sit vel dirimens?
Iuris diuini an Ecclesiastici?
Naturalis, an positiui? cum
Ecclesia tollere non possit,
nisi quæ sunt juris Ecclesia-
stici. Sunt verò vtriusque
generis impedimēta sequen-
tibus comprehensa versicu-
lis: *Impedientia* quidē isto:

*Interdico, dies, votum, co-
gnatio, crimen.*

Dirimentia verò sequenti-
bus:

*Error, conditio, votum,
cognatio, crimen,*

Cul-

*Culcūs disparitas, Vis, or-
do, legamen, honestas,
Si sis affinis, si fortè coire
nequibis,*

*Si Parochi & duplicis de-
sit presentia testis.*

*Hec faciendā vetant con-
nubia, facta retractāt.*

281. *Ex prima classe, In-
terdictum, quo Iudex ali-
quando vetat contrahere, &
dies seu tempus feriarum
Aduentūs & Quadragesimæ,
sunt juris Ecclesiastici, sicut
& crimen, si tamen adhuc
obstat, quod plures negant.
Sponsalia, naturalis Iustitiæ
debito*

debito
cui pr
traher
simple
Castita
Religi
SS. Or
di pra
di ob
insupe
sed d
votum
peccat
do spo
um, se
ctum,
uque

Matrimonium. 213

debito cum altera, quam,
cui promissio facta est, con-
trahere impediunt. *Votum*
simplex, vel *Iuramentum*
Castitatis vel ingrediendæ
Religionis, vel suscipiendi
SS. Ordines, vel nō nubendi
præter naturalē nō nubendi
obligationem, inducunt
insuper non petendi debitū,
sed diuersimodè. Habens
votum Castitatis, nō solum
peccat mortaliter contrahē-
do sponsalia vel matrimoni-
um, sed etiam post contra-
ctum, petendo debitū, quo-
usque ab eius obligatione
liberz

liberetur; reddere tamen potest ac etiam tenetur coniugi petenti. Idem est de voto nō petendi debitum. Vovens virginitatem, si solūm intendit primā vice abstinere à coitu carnali, per quem amittitur virginitas propriè dicta, post primum coitum non tenetur amplius ex tali voto. Dubium quid intenderit, quidam obligant ad perpetuam castitatem: Quidam negant. Qui votum habet non nubendi, peccat mortaliter, nubendo, contracto autem matrimonio

potest

Matrimonium. 215

potest petere & reddere debi-
tum. Habens votum non
fornicandi, non tenetur ex
vi voti abstinere ab actu licito
matrimoniali. Qui vouit
Religionem & tali voto non
attento, contrahit matrimo-
nium, peccat mortaliter siue
petendo siue reddendo pri-
mâ vice; at post consumma-
tionem, non peccat petendo
vel reddendo; post mortem
autem coniugis tenetur ad-
huc intrare religionem. Qui
vouit religionem & ad illam
non admittitur, potest in sæ-
culo manens inire matri-
monium;

2826

216 *Matrimonium.*

282. Ex altera classe, *Er-
ror* circa substantiã personæ,
vel etiam qualitatem, si re-
dundat in errorem personæ,
& *Impotentia* perpetua ma-
trimonium antecedens, jure
naturali dirimunt. *Vis* &
metus, *seruitus*, *cognatio*
spiritualis & *legalis*, *crimen*,
disparitas cultûs, *ordo*, *pub-
lica honestas*, & *Votum* solen-
ne castitatis emissum in Re-
ligione approbata, Ecclesia-
stico jure subsequens mati-
monium dirimunt. *Cogna-
tio carnalis*, seu consanguin-
nitas, jure naturæ irritum fa-
cit

Matrimonium. 217

cit matrimonium in primo tantum gradu; jure autem Ecclesiastico usque ad quartum gradum inclusivè, tam in recta linea quam transversa. *Affinitas* ex copula licita seu conjugali, Ecclesiastico jure dirimit matrimonium usque ad quartum gradum inclusivè. Ex illicita, usque ad secundum inclusivè tantum. *Affinitas* quæ contrahitur post initum matrimonium, cum scilicet coniunx scienter (non aliàs) adulterat cum consanguineo seu consanguinea conjugis primi & secundi

218 *Matrimonium.*

cundi gradus, etsi matrimo-
nium illud iam contractum
non dirimat, priuat tamen
jure petendi debitum, tene-
tur autem reddere, nisi & al-
ter coniunx in adulterium
consenserit. Idem fit in co-
gnatione spirituali, si quis
scienter communem filium
aut proprium alterius con-
iugis solēniter baptizat, &c.

283. Ut porrò cognoscatur
quoto gradu quis alter con-
sanguineus existat, Regulæ
sequentes indicant.

Regula 1. In linea recta af-
cendentium & descendentium,

um, tot sunt gradus, quot personæ, demptâ vnâ personâ, scilicet stipite, v. g. Pater & filius in primo sunt gradu, quia dempto stipite remanet vna persona.

Regula 2. In linea transversa æquali eodem gradu distant inter se, quo distant à communi vtriusque stipite proximo, vt duo fratres distant inter se primo gradu, quia sic distant à primo stipite, in quo coniunguntur, qui est Parens.

Regula 3. In linea transversa inæquali, eo gradu distant inter

220 *Matrimonium.*

inter se, quo alter magis remotus distat à communi stipite, vt Patruus & filius ex fratre distant secūdo gradu, quia hic à communi stipite scilicet auo sic distat.

284. Affinitatis gradus numerantur sicut in consanguinitate tam in ascendendo quàm descendendo, nam quoto quis gradu consanguineus est viri vel feminae cognatae, eodem est affinis alteri coniugi. Vbi stipites habetur duplex illa persona, quae per carnis copulā commiscetur.

285.

Matrimonium. 221

285. Cæterum quia causæ
matrimoniales & ab his de-
pendentia per SS. Canones
locorum Ordinariis com-
missa sunt, si quid eiusmodi
deueniat ad Confessarios,
non sese facile immisceant,
sed ad suum forum remittât;
quin & dispensationes, præ-
sertim in rebus notoriis,
per proprios Pastores potius
procurari sinant. In occultis
tamen suadet nonnunquam
non tam charitas quàm ipsa
necessitas, auxiliatrices pœ-
nitentibus manus porrigere,
in eum proinde finem, quæ-
stiones

222 *Matrimonium.*

stiones initio huius tituli
propositæ, hîc quàm brevis-
simè resolvuntur.

*S. 1. A QVO DISPENSA-
tio petenda sit?*

286. **S**ummus Pontifex nō
potest dispensare in
impedimentis diri-
mentibus ex jure naturali
aut diuino consurgentibus,
præter votum. Alia tam im-
pedientia, quàm dirimen-
tia, cum jure Ecclesiastico
statuta sint, eodem etiam
relaxari possunt. Petitur
autem ab illo dispensatio
per

Matrimonium. 223

per D. Nuncium Apostolicum.

287. Episcopus dispensare potest 1. in impedimentis non dirimentibus, excepto voto castitatis perpetuæ, Religionis, & impedimento proueniente ex sponsalibus contractis cum alia. 2. In dirimentibus, quæ jure naturali non dirimunt, saltem post contractum matrimonium, quando impedimentum est occultum, & matrimonium publicum, atque aliter obuiari nõ potest grauius incommodis scandali,

H

li,

224 *Matrimonium.*

li, infamiae, & aliis, nec ad S. Pontificem vel ad eius Nunciū patet recursus propter paupertatem, distantiam, &c. 3. Quando aliqui contraxerunt dispensatione impedimenti impetratā, subreptitiae tamen, ac proinde nullā. Denique in impedimentis, quae superueniunt matrimonio & impediunt petitionem debiti.

288. In impedimentis non dirimentibus, quae proueniunt ex voto, in quo ipsi Regulares dispensandi vel commutandi facultatem habent, possunt

Matrimonium. 225

possunt ijdem tollere, vt tale votum habentes ab eo legitimè absoluti saluâ conscientia possint contrahere matrimonium. Super alia impedimenta tam impediencia quàm dirimētia, communiter nullam habent penitus facultatem. Ex Priuilegio Greg. 13. pro Soc. Iesu, possunt dispensare cum ijs, qui contraxerunt cum impedimento criminis, qui nō putant illicitum dare fidem de matrimonio contrahendo post mortem coniugis viuente altero. Item cum ijs

H 2   qui

qui in 4. gradu consanguinitatis vel affinitatis contraxissent, nec possent vlllo modo sine grandi periculo thoro separari, vt elicto, ab vtroque coniuge, nouo consensu, matrimonium absque alijs solennitatibus sit validum. Eandem facultatem concessit inter Compatres & Commatres, qui matrimonium iniissent spirituali cognatione impeditum, etiamsi vterque conjugum catholicus sit. *Ved. insuper. V. Missio.*

289. *Quantum ad petitionem*

Matrimonium. 227

tionem debiti, possunt Regulares dispensare tam cum incæstuosus ad petendum debitum coniugale, quàm cum illis qui illicitè matrimonium contraxerunt cum impedimento voti simplicis castitatis, vt etiam possint petere & reddere debitum, quousque durat matrimonium, &c.

§. 2. *MODVS POSTV-
landi Dispensatio-
nem.*

290. **P**ostulans Dispensationē Matrimonialē duo in pri-
H; mis

mis explicanda sibi sciat. 1. Ipsum Impedimentum seu Impedimēta. 2. Causas quibus moueatur Pontifex ad dispensationem concedendam. Vtroque cavendum est, *ne taceat Verum*, quod specialiter exprimendū iura, vel stylus Curiaē præcipiunt, neque *falsum dicat*, quod Superiori causam præbeat dispensandi; nam prius *subreptitiam*, posterius *obreptitiam*, & utroque casu dispensationem nullā reddet.

291. Impedimenta itaque simpliciter, vt in se sunt, explicari

Matrimonium. 229

plicari debent, secundum
species, gradus & numerum,
præsertim in gradibus con-
sanguinitatis & affinitatis.
In quibus si sponsi habue-
runt inter se copulam sub
spe & intentione facilius ob-
tinendi dispensationem, ne-
cessarium insuper est, non
solum exprimere copulam,
sed etiam quod ex tali ani-
mo habita sit: quando hæc
causa contingere de utriusque
consensu, & aliæ causæ dis-
pensandi absque allegatio-
ne talis copulæ & intentio-
nis non sufficiunt.

H 4

292

230 *Matrimonium:*

292. Plura impedimentà,
si adsint, coniunctim in ea-
dem petitione sunt expli-
canda, cum absque infamia
in publica petitione exprimi
valent, alioqui permittitur
impedimenti publici dispē-
sationem publicè petere,
occulti autem secretè per
viam S. Pœnitentiariæ v. g.
in impedimento consanguini-
tatis publico, & altero af-
finitatis ex copula illicita
secretò contracto.

293. Causæ dispensandi
generatim loquendo sunt
utilitas aut necessitas com-
munis

munis
cōcur
munis
judic
cialer
tata
næ l
3. de
tis. A
rum
5. Pr
guine
conti
S. 3
L
294.

Matrimonium. 238

munis vel priuata, alijque
cōcurrentes casus, qui com-
muniter ad ipsius Pontificis
iudiciū remitti solent. Spe-
ciales & in praxi magis vsi-
tatae sunt 1. Extinctio mag-
nae litis. 2. angustia loci.
3. defectus dotis competen-
tis. 4. conseruatio diuitia-
rum vel illustris familiae.
5. Proles habita ex consan-
guinea, si malā fide non
contigit.

S. 3. DE EXECVTIONE

*Dispensationum Pa-
paliū.*

294. **Q**uæ pro foro exter-
Hs no

232 *Matrimonium.*

no conceduntur dispensationes, extra sphaeram sunt Regularium. 295. Quae pro foro conscientiae à S. Poenitentiaria obtinentur, committuntur, cum Inscriptione: *Discreto Viro, Confessori Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctore, ex approbatis ab Ordinario per Latorem praesentium specialiter eligendo, &c.* Huiusmodi dispensationes ipsos Regulares etiam non graduatos, posse exequi, probabile est, praesertim si ad hoc nominatim à suis Superioribus designati sunt. S.

Matrimonium. 233

S. 4. QVIS MODVS OB-
servandus in exequendis
Dispensationibus Pa-
palibus?

296. **C**VM in eiusmodi
litteris tot plerū-
que incurrāt am-
biguitates & contradic-
tiones, vt vix peritiores ab eis
extricare se possint, si qui
sunt, qui id sibi licere cre-
dunt & exequi volunt, con-
sulant DD. rem hanc non
perfunctoriè tractantes, Por-
tel, Sanch. & alios quorum
meminit P. Bassæ. t. 2. V.
Matrimonium. 3. n. 18.

H6

Quan-

234 *Matrimonium.*

Quanti valeat eiusmodi
Dispensatio data pro foro
conscientiæ. *Vide V. forum.*
Et V. Occultum.

S. S. *AN ET QUOMODO*
Matrimonium inno-
uandum?

297. **S**uppono Matrimo-
nium invalidè con-
trahi vel defectu cõ-
sensûs, vt si ambo vel alter
eorum promisit fictè cum
metu graui. Vel ratione ali-
cuius impedimenti dirimē-
tis, quod potest esse vel
publicum vel secretum.

298.

Matrimonium. 235

298. Quando Matrimonium fuit inualidum defectu consensûs vtriusque contractantis, vt valeat, vtriusque consensus requiritur. 299. Si alterutri tantum defuit, satis est, vt ille, qui minus legitimè consensit, denuò consentiat saltem internè; modo alter, qui antea consenserat, non reuocauerit suum consensum.

300. Quando matrimonium propter aliquod impedimentum dirimens fuit inualidè contractum, vt validetur, post impedimentum
H7   ces-

236 *Matrimonium.*

cessationem vel impetratam dispensationem, necessarius est utriusque consensus, isq; externè expressus, cum absque graui periculo nullitas manifestari, vel consensus talis haberi potest: secùs, sufficiet copula cum affectu maritali.

301. Matrimonium ex impedimento prorsus occulto, vel vno tantum conscio invalidum, quando semel coram Parocho & testibus celebratum fuit, cessante impedimento vel obtenta dispensatione, vt validetur, non est opus, vt denuò

Missæ.

237

denuò contrahant præsentem
Parocho & testibus, quam-
uis in Bulla id nominatim
exprimatur.

MISSA.

302. **S**uppositâ commu-
ni de SS. Missæ sa-
crificio doctrinâ pas-
sim obuiâ, considerandum
est hîc triplex circa eandem
Priuilegium; aliud *locum* sa-
crificandi, aliud *tempus*, aliud
numerus concernit.

303. Circa *locum*, qui de
Iure est Ecclesia consecrata
ab Episcopo, aut saltem bene-
dicta,

HS

dicta,

dicta, & altare lapideum consecratum, integrum & non enormiter fractum (nisi in casu necessitatis, quo Ecclesia deest, vel ea nimiam multitudinem capere ac ordinarij licentia haberi nequit.)

304. Habent Regulares Priuilegiū, præter recensita *V. Altare. n. 51.* quo conceditur ijs omnibus & singulis, tam Viris quàm fæminis, quibusvis infirmitatibus pro tempore detentis, quibus ob huiusmodi infirmitates vel per Medicum aut superiorem suum è Cubiculis suis exire
prohi-

Missæ.

239

prohibitum fuerit, vt duran-
tibus Infirmis tantum,
Missam in proprio cubiculo
super altari portatili, in loco
tamen decenti & honesto,
per aliquem sacerdotem per
eos ad suum libitum, eligen-
dum, celebrari facere, illiq;
interesse, & eam etiam in ip-
sorum cubiculis iacentes au-
dire, Sacramentumque Eu-
charistiæ confessi & contriti
liberè & licitè suscipere pos-
sint, Ordinariorum locorum
vel quorumcunque aliorum
licentiâ minimè requisitâ.

&c.

H 9

203.

305. *Horam* celebrandi
 SS. Canones designant ab
 aurorâ vsque ad meridiem.
 Quod cum non physicè sed
 moraliter ac politicè sumat-
 tur, aurora quidem pro eo,
 quando terminari solet ho-
 minum quies & inchoari la-
 bor, iuxta probatam Regio-
 nû consuetudinem, hinc est
 quod tribus vel quatuor etiâ
 horis ante solis ortum cele-
 brare Nostrates nulli du-
 cant scrupulo, ab exteris
 laudato potius, quàm im-
 probato more. Post meridi-
 em quoque, cum causa sub-
 est.

est, quidam duas veletiam
tres admittunt horas; sine
causa, spacium quod vnā
non attingit. Ex priuilegio
possunt Religiosi celebrare
per tres horas ante solis ortū
& totidem post meridiem.

306. Circa numerum du-
plicia sunt priuilegia. 1. Ce-
lebrandi sæpius in vna die.
2. Vt Generales Religionū
in Visitatione possint in
multitudine Missarum dis-
pensare, adeo vt in Missa
possint poni vsque ad no-
uem, Collectæ, & quælibet
Collecta valeat pro Missa.

De

De primo *Vide V. Missio.* De secundo cūm apud nos in usu nō sit, P. Sorbo *in Comp. Privil. V. Missa. & alios.*

MISSIO.

307. **P**riuilegia nostris Provincialibus, tāquā Missioni Præfatis à S. Cong. de propaganda fide, concessa, ad quinquennium semper reconfirmanda sunt

i. Administrandi omnia Sacramenta etiā Parochialia, ordine & confirmatione exceptis, & quoad Parochialia

lia in Dioccesibus, vbi non erunt Episcopi vel Ordinarij, vel eorum Vicarij, vel in Parochijs, vbi non erunt Parochi, vel vbi erunt, de eorum licentia.

2. Absoluendi ab hæresi & Apostasia à fide & à schismate quoscunque etiam Ecclesiasticos tam Sæculares, quàm Regulares, non tamen eos, qui ex locis fuerint, vbi S. Officium exercetur, nisi in locis Missionum, in quibus impunè grassantur hæreses, deliquerint; nec illos, qui iudicialiter abiurauerunt.

rauerint, nisi isti nati sint, ubi grassantur hæreses, & post judicialem abiurationem illuc reuersi, in hæresim fuerint relapsi. Et hoc in foro conscientiaë tantum.

3. Absoluendi à Casibus Sedi Apostolicæ reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis primò conuersos ad fidem Catholicã tantum, remissis aliis ad Nuncium Apost.

4. Absoluendi. & dispensandi in quacunq; simonia, & in reali, dimissis beneficiis, & super fructibus male perceptis,

perce
elect
salut
tis,
tantu
s
non
di, l
infir
tract
imp
mod
ter
Nico
bro
ria
den

perceptis, iniunctâ aliquâ
elemosynâ, vel pœnitentiâ
salutari arbitrio dispensan-
tis, & in foro conscientiæ
tantum.

5. Tenendi & legendi,
non tamen aliis conceden-
di, libros Hæreticorum vel
infidelium de eorū religione
tractantium, ad effectum eos
impugnandi, & alios quo-
modolibet prohibitos, præ-
ter opera Caroli Molinæi,
Nicolai Machiaueli, & li-
bros de Astrologia Iudicia-
ria principaliter, aut inci-
denter, vel aliàs quouis mo-
do

do de ea tractantes, ita tamen, vt libri ex illis Prouinciis non efferantur.

6. Celebrandi Missam quocunq; loco decenti, etiam sub, dio, sub terra, vnâ horâ ante auroram, & aliâ post meridiem; bis in die, si necessitas cogat, si tamen in prima Missa non sumpserint ablutionem, & super altari portatili, etiam fracto aut læso, & sine SS. Reliquiis, & præsentibus hæreticis, aliisque excommunicatis, si aliter celebrari non possit, & non sit periculum sacrilegij:
dum;

quomodo inseruiens Missæ
non sit hereticus vel excom-
municatus.

7. Dispensandi & com-
mutandi vota simplicia in
alia pia opera, exceptis votis
Castitatis & Religionis.

8. Dispensandi in foro
conscientiæ super Irregula-
ritate ex delicto occulto
proueniente, & non dedu-
cto ad forum contentiosum;
non tamen ex homicidio
voluntario, aut Bigamia.

9. Dispensandi cum con-
uersis ad fidem Catholicam
in 3. & 4. gradu Consanguini-
tatis.

nitatis & affinitatis, simplici
& mixto, quoad præterita
matrimonia, & in prædictis
casibus prolem susceptam
declarandi legitimam.

10. Dispensandi cum ijs-
dem super impedimento
publicæ honestatis iustitiæ,
ex sponsalibus proueniente.

11. Dispensandi cum ijs-
dē super impedimēto crimi-
nis, neutro tamen coniugū
machinante.

12. Dispensandi cum ijs-
dem in impedimento cog-
nationis spiritualis, præter-
quàm inter leuantem & le-
uatum.

13. Hæ

13.
les dif
12. non
confer
erunt,
modo
14. vel
testate
& in d
iufmo
tur, c
poris
cessæ.

14.
tendi
15.

13. Hæ verò matrimoniales dispensationes 9. 10. 11. 12. non concedantur, nisi de consensu Episcoporum, vbi erunt, & cum clausulâ, *dummodo mulier non fuerit raptâ*, vèl si raptâ fuerit, in potestate raptoris non existat, & in dispensatione tenor huiusmodi facultatum inseratur, cum expressione temporis ad quod fuerint concessæ.

14. Restituendi jus petendi debitum amissum.

15. Concedendi Indulgentiam

gentiam plenariam in oratione 40. horarum ter in anno de consensu Episcoporum, si ibi erunt, indicendo diebus benè visis, contritis & confessis & S. Communione refectis; si tamen ex concursu populi & expositione SS. Sacramenti nulla probabilis suspicio sit sacrilegij ab hæreticis, aut Magistratum offensum iri.

16. Concedendâ Indulgentiam primò conuersis ab hæresi atque etiam fidelibus quibuscunque in articulo mortis, saltem contritis, si confiteri non poterunt.

17. Indulg
18. rijnor
lection
dieim
brando
in quo
portati
secund
à purga
suffrag
19. pradi
suis in
20. turibus
nis tant

17. Lucrandi sibi easdem
Indulgentias.

18. Singulis secundis fe-
rijs non impeditis officio 9.
lectionum, vel ijs impeditis,
die immediatè sequenti cele-
brando Missam de Requiem,
in quocunque altari etiam
portatili, liberandi animam
secundùm eius intentionem
à purgatorij pœnis per modũ
suffragij.

19. Communicandi su-
pradiçtas facultates socijs
suis in Missione.

20. Utendi eisdem facul-
tatibus in locis suæ Missio-
nis tantum.

21.

252 *Monasterium.*

21. Prædictæ facultates gratis & absque vlla mercede exerceantur, & ad quinquennium tantùm concessæ intelligantur.

MONASTERIVM.

308. **C**irca Monasteriorum constructiones eùm variæ fuerint olim leges & privilegia, ijs omnibus abolitis,
309. Iure nouo sequentes obseruandæ sunt conditiones. 1. Quòd noua loca nõ recipiantur sine Episcopi, in cuius Dioccesi erigēda sunt, licentia

licenti
si Episc
uos
Mendi
ciuitat
di nari
tis,
non p
auditi
ciuita
tium
bus
aliis in
causâ,
cognit
ciuitat
huius

Monasterium. 253

licentia prius obtenta. 2. Ip-
si Episcopi licentiam ad no-
uos Conuentus cuiusque
Mendicantium Ordinis in
ciuitatibus & locis eorū or-
dinarie Iurisdictioni subie-
tis, erigendos, impertiri
non possunt nisi vocatis &
auditis aliorum in eisdem
ciuitatibus & locis existen-
tium Conuentuum Priori-
bus seu Procuratoribus &
aliis interesse habentibus, &
causâ, seruatis seruandis,
cognitâ, cōstiterit in eisdem
ciuitatibus & locis novos
huiusmodi erigendos Con-
uen-

254 *Monasterium.*

uentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse. 3. Debet obseruari decretum Greg. 15. quo cauetur, ne aliqua monasteria de nouo erigantur, nisi in eis saltem duodecim fratres aut Monachi seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus & consuetis eleemosynis sustentari valeant, &c. 310. Hospitia, quæ sufficientes habent redditus pro sustentatione duodecim Religiosorum sine quaestuatione, & absque damno aliis Monasteriis antiquioribus, prædicto decreto

tonon
prehem
quibus
nume
quoti
elem
pidis
tij qu
co de
eadem
Monaf
mutare
tum.
NOI
N

Monasterium. 255

to non includuntur: Com-
prehenduntur autem ea, in
quibus talis Religiosorum
numerus indiget ad victum
quotidianum mendicare &
eleemosynas in locis & op-
pidis vicinis prædicti hospi-
tij quærere. 311. Licet etiam
eo decreto non obstante, in
eadem ciuitate vel oppido
Monasterium prius existens
mutare de loco vno in ali-

NOTORIVM. *Vide OC-
CVLTVM.*

NOVITIVS.

I 312. Po^o

312. **P**otestas recipiendi
 Nouitios in ordine
 nostro est imprimis
 penes P. Generalem, tum P.
 Prouincialem, Visitatores
 Generales, denique Com-
 missarium Prouinciæ defun-
 cto vel in absentia, electo
 Prouinciali. 313. Non alios;
 nisi specialiter hoc eis com-
 mittatur à Prouincialibus,
 qui & committere talem fa-
 cultatem aliis, & ipsi quoq;
 extra Capitula cum consen-
 su tamen trium vel quatuor
 seniorum ad Ordinem susci-
 pere valent; si solus recipi-
 at;

Nouitius. 257

at, malè quidem aget, vali-
dè tamen.

314. Debent Nouitiorum
receptores ipsos recipiendos
omni diligentia examinare
super requisitis à jure vel re-
gulâ conditionibus, quo-
tiescunque certam non ha-
bent scientiam vel coniectu-
ras valdè probabiles exa-
men tale non esse necessa-
rium.

315. Sunt autem condi-
tiones ex Regula primùm
requisitæ duæ potissimùm.
1. Ut recipiendus sit fidelis,
& de nullo errore suspectus.
I 2   2. Quòd

258 *Nouitius.*

2. Quòd vxorem non habeat, vel si habet, ipsa Monasterium iam intrauerit, &c. §16. De iure communi præterea requiritur 1. vt sit liber, non servus. 2. Vt non sit Episcopus, vel si sit, licentiam à S. Pontifice obtineat. 3. Vt non vi vel metu compulsus, sed liberâ voluntate Religionis ingressum petat. 4. Vt non sit impubes, minor 16. annis, furiosus vel mente captus. 5. Vt Parentes aut filios pauperes in necessitate constitutos non habeat. 6. Vt nul-

lum
miser
spect
are
guli
ter d
tisfa
sit o
Alia
dinis
dend
timus
debet
naus.
cepti h
dem h
dapsu.

lum

lum graue delictum commiserit, vel de eo curiæ suspectus non sit. 7. Ne ita ære alieno grauetur, vt singulis creditoribus sufficienter de propriis substantiis satisfacere nequeat. 8. Vt non sit obstructus ratiociniis. 317. Aliæ insuper habentur in ordinis Constitutionibus videndæ c. 2. 318. Vt sit legitimus Probationis annus, debet esse integer & continuus. Integer ab horâ suscepti habitus vsque ad eandem horam diei post annum elapsi. In anno bissexto

260 *Nouitius.*

nus adhuc dies superaddendus est. Continuus verò debet esse vsque ad Professionem inclusiue, ita quòd si ante professionem habitum dimittat animo Religionem deserendi, coipso statum amittat & admissione nouâ indigeat, ut possit iterum esse Nouitius. Non teneretur tamen de nouo incipere, qui commotus irâ dimitteret habitum, si breuì placatus eum facti pœniteat: aut ipse Superior ita commotus aliquē habitu spoliari manderet, ac breuì placatus reindui iubeat.

319.

319. Non tenentur Novitij,
neque ad vota essentialia
Religionis, neque ad præ-
cepta communia Regulæ,
Constitutionum & Superio-
rum Ordinis, nisi speciali
intentione ad hæc se obliga-
verint. Ex graui tamen de-
centia obligantur ad ea, imò
& in conscientiâ, si spectant
ad bonum regimen & finem
probarionis ipsorum Noui-
tiorum, & vsum bonorum
Ordinis, quantum eis à Re-
ligione cõceditur. 320. Vo-
ta Novitiorum personali-
ante vel post habitum sus-
ceptum

ceptum emissa, quæ opera Religionis impediunt vel nimium aggrauant, ipso jure tanquàm impeditiua boni maioris eo probationis tempore suspensa sunt, sicut & vota realia si soluere Nouitius nequeat: possunt etiam commutari in alia Religionis exercitia.

321. Eximuntur etiam Nouitij, instar Professorum à potestate tam ciuili quàm Episcopali: Quod si delinquant etiam criminaliter, puniri possunt ac dimitti postmodùm ab Ordinis Prefecto.

322. De bonis Nouitiorum temporalibus Conc. Trid. sess. 25. de Regul. c. 16. statuit seqq. 1. Ne quid ante Professionem recipiatur de bonis Nouitij, etiam sponte oblatum à Parentibus vel propinquis vel Curatoribus, excepto victu & Vestitu Nouitij illius temporis, quo est in probatione, sub pœna anathematis dantibus & recipientibus. 2. Nulla quoque renunciatio aut obligatio antea facta, etiam cum juramento vel in fauorem cuiuscunque causa pia, valet.

beat, nisi cum licentia Episcopi siue illius Vicarij fiat intra duos menses proximos ante Professionem, ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta Professione, &c. Nomine obligationis intelligitur quæcunque alienatio bonorum temporalium gratuita & rei notabilis donatio inter vivos, quæ cum irrevocabiles sint, possent causare, vt Novitius videns se suis facultatibus denudatum cogatur professionem emittere. Nomine Renunciationis intelligi-

ligitur
tio tu
rum e
nefici
qui se
minib
tio ca
stame
tur,
cunq
stame
ligion
uatis
Conc
beat Iu
verò ci
tem D

ligitur dimissio siue resignatio tum officiorum publicorum temporalium, tum Beneficiorum, licet de his aliqui secus sentiant. His nominibus quia neque donatio causâ mortis, neque testamentum comprehenditur, potest Nouitius quocunque tempore condere testamentum ante vel post religionis ingressum non seruatis solennitatibus Trid. Conc. Vtrum verò sequi debeat Ius Ecclesiasticum, an verò ciuile, in vtramque partem DD. opinantur. 325.

Minoritis prohibetur singulariter in regula, tam subditis, quàm Prælati, ne se intromittant siue directè siue indirectè, aut per alios ab ipsis fratribus præventos, nec penitus etiã consulant circa bonorum eiusmodi dispositionem, etiamsi ab ipsis Ordinem ingredi volentibus seu Novitiis fuerint ad hoc requisiti. Ministris tamen conceditur (quando eos prædicti consuluerint) quòd possint eligere aliquè vel aliquos timentes Deum, qui non sint de Ordine nostro,

stro, ad quos prædictos mitant. Executio ultimæ voluntatis Novitiorum, quoad dispensanda vestimenta vel aliud simile, licet non repugnet statui Minorum, eam tamen vendere, pretiumque per se vel interpositam personam dispensare licitum non est. *Plura de his V. Professio.*

OCCULTVM.

324. **Q**uia facultates absolventi ac dispensandi sæpè sæpius restringuntur ad casus occultos, & non notorios, plurimum

num refert recta horum nominum intelligentia.

325. Distinguendum verò in primis est inter *Notorium* & *famosum* vel *pulicum*, potest enim id, quod unus vel duo tantum viderunt in secreto & postea divulgârunt, sic fieri per famam publicam, quod tamen Notorium non habetur, cum istud scientiam requirat multorum non ex fama, sed propriam. Pro quo sciendum, Notorium aliud esse Iuris aliud *facti*.

326. *Notorium Iuris* est, quod constat per Iuridicam senten-

senten
ipsius
legiti
onem
dicitu
cum e
lum i
etiam
quod
Perfo
sepre
quan
qui d
dunt
loci
perp
gestu

sententiam vel Confessionē
 ipsius Rei in Iudicio, aut per
 legitimam testium deponi-
 onem, 327. *Notorium factū*
 dicitur illud, quod est publi-
 cum evidentiā facti, non so-
 lum in ratione actūs, verum
 etiam in ratione delicti, ita
 quod sciatur esse delictum à
 Personis non minus sex aut
 septem; Nonnulli non solū
 quantitātē seu numerū eorū,
 qui delictum novēre, atten-
 dunt, sed etiam qualitatem
 loci publici, vbi factum fuit
 perpetratum, secundū quos
 gestum in domo *Notorium*

necdum habetur. Prout no-
 ster P. Cyprianus vni alicui
 nostro Conuentui etiam de-
 cem aut quindecim fratrum
 euidens pro notorio non ag-
 noscit, nisi fortè Conuentus
 ille esset Primarius & frequen-
 tissimus in Prouincia, in quo
 si quid est euidenter notum,
 omnibus etiam publicum
 censeatur. 323. Singularem
 ex his resolutionem videre
 est apud Portel. *in Respons.*
Moral. p. 1. casu 6. Vbi de-
 fendit Dispensationem ali-
 cuius Religiosi à suo Præla-
 to, ab incurfa irregularitate

ob

ob homicidium voluntarium, quod is perpetraverat in praesentia trium sociorum, qui homicidium illud protinus divulgauerunt. *Cum de hoc homicidio, inquit, tres tantum sciuerint euidenter, & reliqua pars Urbis, quam statim intrarunt, sciuerit, vel potius crediderit ex fama solum: concluditur manifestè non fuisse hoc delictum notorium in Urbe, licet fuerit publicum seu publicatum seu famosum.*

329. Occultum distinguit
Nau. in Man. c. 27. n. 255.

272 Occultum.

triplex. 1. Quod non est probabile suapte naturâ, qualia sunt sola mentalia. 2. quod est probabile suapte naturâ, sed non potest probari, quia coram nemine factum est. 3. quod probari quidē potest sed adeo à paucis, quod nulla inde fama orta est, nec est in Iudicium deductum, quod in c. *Vestra. de Cohab. Cler.* Vocatur penè occultum. 330. Recentiores aliqui occultū diuidūt primò in occultum *per se*, quod nihil habet, vnde possit cognosci ab hominibus, vt est actus interi-

or

or nullo signo manifestatus
exteriùs; & occultum *per*
accidens, quod licet ex na-
tura sua cognoscibile sit, de
facto tamen non cognosci-
tur. Istud iterum subdivi-
dunt in tria membra: 1. vt
opponitur probabili, quia
scilicet etsi externè factum
fuerit, testibus probari ne-
quit. 2. vt opponitur pub-
lico famoso, quod licet pro-
bari possit, non tamen labo-
rat infamiâ. 3. vt distingui-
tur contra notorium & est
illud, quod etsi probari pos-
sit & famâ publicâ divulgâ-
tum

tum sit, non est tamen ita clarum & manifestum, quod tergiuersatione celari non possit, quod est, non esse notorium facti vel juris. In Conc. itaque Tridentino & quibuscunque facultatibus Bullarum tales à nomine occulci excludunt non solum notoria, verum etiam quæ per famam publica seu manifesta sunt, eo quod simpliciter occulta dici nequeant, sed solum largè. 331. Conformius juri tum antiquo, tum vel maximè nouo *Trid.* occultum dici videtur.

tur, quamdiu ad forū contentiosum nō est. 332. Quod si per iudicium reus absolvatur, eò quod legitimè non sit crimen probatum, deducitur ad eum statum, in quo erat ante accusationem vel denunciatiōem, potestque dispensari ab eo, qui in occultis potestatem habet. Idem aliqui dicunt, etsi plenè fuerit probatum, quia iam satisfactum sit scandalo publico per sententiam iudicis, & sic purgavit delictum, ut sit sicut antequàm ad iudicem deferretur.

333. Quomodocunque ve-
rò sumatur occultum, si ca-
sus, postquam absolutio-
nem vel dispensationē quis
in occultis obtinuit, fiant
publici vel deducti ad forū
contentiosum, valebit abso-
lutio vel dispensatio, sed pro
foro interno tantum, iuxta
dicta n. 204.

OFFICIUM DI- VINUM.

334. **F**Ratres Minores, et-
si nullos adhuc SS.
ordines acceperint,
ex Regula tenentur ad Offi-
cium

Offi-
cium
ordine
sive, qu
hoc o
rium a
tum
nec
vel d
cium
tidie
lenda
& ord
dispor
uiario
quam
ligatio
Defun

Officium diuinum. 277

ciū diuinum secundū
ordinem S Romanæ Eccle-
siæ, quæ tria potissimū de
hoc ordinat. 1. Ne Breuia-
rium ab vllō vnquam vel to-
tum vel ex parte mutetur,
nec ei quicquam addatur
vel detrahatur. 2. Vt Offi-
cium diuinum dicatur quo-
tidie prout in Romano Ca-
lendario præscribitur, ritu
& ordine, quo in Rubricis
disponitur. 3. Utentes Bre-
uiario Romano, tam intrā
quā extra Chorum ab ob-
ligatione recitandi officium
**Defunctorum, Psalmos Pœ-
nitent-**

278 *Officium diuinum.*

nitentiales & Graduales, eximuntur. Idem & de B. V. Officio, saltem extra Chorū (sine tamen præiudicio consuetudinis) conceditur. 335. Prædicta Calendarij ac ritus immutatio speciatim etiam locorum ordinariis tam Regularibus quàm Sæcularibus, interdicitur, & ne vni loco concessum extendatur ad alium; nisi propter S. alicuius Patrocinium aut insignem aliquam Reliquiam. 336. aut occurrentem aliquā causam pro vna aut altera vice.

337.

Officium diuinum. 279

337. Quantum ad primū, ubi habetur *Reliquia insignis*, puta caput, brachium vel crus alicuius Sancti, de hoc potest officium fieri duplex. 338. De sancto, cuius *Reliquia non insignis* habetur, si concedatur officium, debet esse semiduplex. Aliàs de Sancto etiam canonizato fieri nequit officium extra propriā Ecclesiam. De Sancto autem beatificato, nec ab aliis personis, nec aliā die seu loco, quàm in Bulla Beatificationis designatur.

339. Titulus altaris seu
Ca-

280 *Officium diuinum.*

Capellæ celebrandus est sub
ritu in Calendario, præscrip-
to: si autem ibi non nomi-
natur, ad illud altare cele-
brari poterunt Missæ festiuæ
cum *Gloria in Excelsis*, &c.
sed officium nullatenus fiat
sine licentia Maiorum.

340. Circa secundum, li-
cēt Fratribus Minoribus di-
cere officium de Sanctis sui
Ordinis & quibusdam voti-
uis, prout in Proprio notan-
tur. Tenentur insuper, sicut
& aliæ Religiones quæcun-
que ad festa propria Patro-
norum vel similium Dice-
cesis;

Officium diuinum. 281

cesis, in qua morantur. Aliorum fectorum Diocesano-
rum officia recitare pos-
sunt, sed non tenentur.

341. Officium vnius Diei,
mutare in officium alterius
diei deditâ operâ, quidam
volunt esse peccatum lethale,
alij ne venialiter quidem
peccari, si fiat citra contem-
ptum aut animum introdu-
cendi novum ritum. Mediū
tenent alij, dicentes; tunc
peccari grauitè, quando
mutatio redundat in trans-
gressionem Præcepti, quoad
substantiâ illius, vel ex parte
quan-

282 *Officium diuinum.*

quantitatis defraudatæ, vt si quis in Dominica recitaret officium ferix tertix, vel ex parte finis, seu cultûs in celebritatibus colendis, vt qui in die Natalis D. recitaret de S. Petro. 342. Illud fatentur omnes, si per obliuionē aut inconsiderantiam, bonâ fide, ex toto vel parte mutetur officiū, peccatum nullū committi. Et siue sponte siue inaduertenter fiat, non teneri ex præcepto repetere, licet laudabile sit repetere saltem ea, quæ ad proprium officium pertinebunt, etiam si

Officium diuinum. 283

am si solùm esset hymnus
vel aliqua lectio vel anti-
phona. 343. Consentiant
item plerique, si quis de loco
ad locum transit, vbi aliud
habetur officium, vt obiter
in illo loco sit, posse, non au-
tem teneri, illius Ecclesie of-
ficium dicere. Non solùm
autem si re ipsa sit in loco
alio, verum etiam in suo ad-
huc proprio existens, recita-
re poterit tã Vesperas, quàm
Matutinũ festi alterius loci,
quò, vel hodie vel cras per-
recturus est: Et si Vesperas
aut Matutinũ etiam in pro-
prio

284 *Officium diuinum.*

prio quis loco seu in ipso itinere recitauit de aliquo Sancto seu feriâ iuxta ritum sui Conuentûs, potest nihilominus, vbi ad alium peruenit conuentum, vbi fit aliud officium, pro libitu vel inchoatum prosequi, vel alteri loco conformiter orare. Ita liberum fit ei, qui ex errore de festo duplici vel semiduplici, die proprio non recitauit, vt eo anno vel penitus omittat, vel recitet die non impeditâ officio nouem Lectionum. Similiter cum quis hodie recitauit de festo,

Officium diuinum. 285

sto, quod debebat aliquo ex diebus sequentibus recitare, vel hoc ipsum in proprio postmodum suo die rursus dicere, vel id (privatim tamen) quod deberet recitari, si festum non esset.

344. Circa tertium; Fratribus Minoribus non videtur esse in præcepto, ut etiam in Choro recitent *Officium B. V. Mariae, & Defunctorum, vel Psalmos Pœnitentiales ac graduales.* In die tamen Commemorationis omnium Defunctorum, vero:

286 *Officium diuinum.*

verosimilius est omnes ex
præcepto, etiam priuatim,
obligari ad recitandum of-
ficium Defunctorum, sicut
& in diebus Rogationum &
S. Marci ad Litanias in Bre-
nario assignatas, ab ijs, qui
non interfunt Processioni-
bus.

345. Modum recitandi
Horas Canonicas SS. Cano-
nes statuunt, vt *studiosè* ac
deuotè officium Diurnum &
Nocturnum recitetur. *Stu-
diosè*, quoad exteriorem
pronunciationem; *Deuotè*,
quoad internum animi af-
fectum.

346.

Officium diuinum. 287

346. Exterior pronuncia-
tio 1. debet esse tanta, si quis
cum alio recitet, vt à socio
audiri queat. Si quis solus
oret, satis est, si sic proferat
mouendo linguam & labia,
vt verè dici queat, ore & vo-
ce preces fundere, siue ab
alio vel à se audiri possit siue
non. 2. Recitari debet in-
tegrè ac perfectè. *Pars non*
tabilis, cuius omissio sic
mortalis, videtur esse parua
aliqua hora, puta tertia vel
sexta, vel quicquid est parvæ
horæ æquiualens. A mortali
excusat, quando pars ne-
glecta

K

glecta

288 *Officium diuinum:*

glecta notabiliter non æquat
integram paruum horam. 3.
Dicendæ sunt horæ secun-
dum ordinem, quem qui si-
ne causa inuertit, venialiter
peccat. Qui per inconfide-
rantiam, vnam alteri præpo-
nit, vel à socio rogatur simul
dicere Nonam v. g. necdum
dictâ Sextâ, excusatus habe-
tur à peccato. Idē est si quis
præ manibus non habeat ni-
si Diurnū, poterit sine ser-
pulo recitare horas, ac domi
recitare Matutinum. 4. Ve-
rior sententia habet recitan-
tem cum interruptione non
pec

Officium diuinum. 289

peccare mortaliter, siue ad longū siue ad breue tempus interruptio fiat, dummodo continuatio fiat intrā eundē diem. Itaq; qui vnū Nocturnum vel etiam vnum duntaxat psalmum recitat manē, vel Matutini partem vespere, si postmodū antequā exspiraret tempus præscriptū nempe media nox sequens, recitet, mortaliter non delinquit; Et si causa subsit v. g. itineris aut alicuius negocij, etiam levis culpa facile vitabitur. 5. De tempore asserunt omnes, teste Azor. si preces

K2

hora-

290 *Officium diuinum.*

horarias ante tempus ipsis deputatum, Clericus recitet, intrâ eū tamen diem ad quē pertinent, Ecclesiæ præcepto satisfacere, nec eas esse iterandas. Ex quo fit, vt etiam si Primæ horæ officium longè ante solis ortū post mediam tamen noctem, persoluatur, repeti nō debeat. Et Vespertina itē ac Completa oratio, ante meridiem recitata, iteranda ratione præcepti non sit. Matutinū autem & Laudes recitari possunt horâ tertiâ post meridiem. Quidam generaliter aiunt tum congruē

Officium diuinum. 291

gruè dici, cùm sol magis distat à meridie, quàm ab occasu. 6. Ad exteriorem quoque Pronunciationem spectat, vt horæ dicantur loco decenti, eâq; corporis compositione, quâ quis exterius se gerit in speciem orantis, abstinètque ab operibus externis, quæ mentis attentionem non impediunt. Venialiter peccabis per irreuerentiam, si absque necessitate, in lecto decumbens vel sub immodesta corporis positione sine delectu recitares.

347. Altera particula, de

K 3

no: è 3

292 *Officium diuinum.*

notè, duo denotat, *Intentionem & attentionem.* *Intentio* duplex est, *actualis & Virtualis.* *Actualis* est, quando quis re ipsa animo proponit orare & laudare Deum. *Virtualis,* quæ & implicita dicitur, est, quando quis deliberatè & aduertenter aliquid facit, quod confert proximè ad recitandum diuinum officium, qualis est audito signo campanæ chororum accedere, Breuiarium accipere, &c. Hæc sufficit, etiamsi toto reliquo tempore quis inuoluntariè sit distractus.

Officium diuinum. 293

tractus. Non satisfaceret
autem precepto, qui inten-
deret legere officium solum
causâ studij vel simili.

348. *Attentio* alia est *acti-*
alis, alia *Virtualis*. alia de-
mum *habitualis*. *Actualis*
est, cum quis actualiter at-
tendit ad verba, ne in eorum
prolatione erret, vel ad sen-
sum verborum, vt is intelli-
gatur, vel ipsum Deum seu
aliquid diuinum & ad rem
quâ petit. *Virtualis* est, quâ
quis ex virtute prioris atten-
tionis actualis continuat or-
rationem, etiamsi ad alia

K4

font

294 *Officium diuinum.*

fortè mens diuagetur, sed inaduertenter, ac præter intentionem. *Habitualis* est quædam animi propensio ex præcedentibus actibus relicta, qualis etiam in dormientibus esse potest. Hæc habitualis attentio non sufficit ad orationem, quia nõ facit opus humanũ, sed omninõ requiritur actualis aut virtualis, cum animo virtuali ad Deum vel ad rem, quæ petitur. 349. Circa mentis euagationes consolatoriam Doctrinã, videtis apud Bloss. *Uit in Canon. spirit. vitæ. c.*

17. vel

Officium diuinum. 298

17. vel in Summula. 350. Inter causas excusantes à recitandis horis canonicis potissima est infirmitas grauis, ob quam pronuntiatio verborum valdè noceret valetudini corporis, cuius cū certa Regula dari nequeat, id ferè Medici vel Superioris, si adsint, discretioni & iudicio relinquitur. In dubio, an grauis vel leuis sit morbus, aut grauiter nocitura recitatio, infirmus non tenetur ad horas, quia non tenetur se periculo grauis damni exponere. Quid in isto casu possint

Ks

Suppe

296 *Officium diuinum.*

Superiores vide n. 140. &
144. Insigne priuilegium
habetur, quo Religiosi, tam
infirmi, quàm eorum Mini-
stri, infirmitate aut circa in-
firmos occupatione huius-
modi durante, certum Psal-
morum, per ipsum Superio-
rem eis assignandorum, nu-
merum non minus septem
aut sex cū diuisione, & ora-
tionem Dominicam septies,
ac Symbolum Apostolorum
bis. Grauius autem agro-
tantibus, orationem Domi-
nicam semel, Salutationem
Angelicam septies in die re-
citando,

Officium diuinum. 297

citando, septem horis canonicis & totū officio diuino satisfecisse censentur.

.351. Prælati in officij diuini ordinatione quinque præcipuè seruare debent. 1. vt officiū distinctè, altâ & clarâ voce recitetur. 2. vt attentè ac deuotè cum debita maturitate & interpunctione. 3. Horis statutis, non aliis, absque legitima & rationabili causa dicatur. 4. vt in choro Diuina officia, prout ratio temporis postulat, alternatim canantur vel recitentur, attentèque audiantur. Idque

K 6 non

298 *Officium diuinum.*

non cursim, non perturbatè,
non syncopando, nec extra-
nea ac prophana vel inhone-
sta permiscendo; sedendo,
stando, caput aperiendo, ac
inclinando, antiquas ordi-
nis à SS. Patribus introdu-
ctas cæremonias & consue-
tudes maximè seruandas
curet.

352. Præter Indulgentias
in Comp. Priuil. V. *Officiū*
diu. recitantibus diu. officii-
um concessas, relatas, Leo
10. concessit, quòd quicun-
que (siue Sæcularis siue Re-
gularis) dixerit post recita-
tās

Officium diuinum. 299

tas horas orationem Sacro-
sanctæ, &c. pro sælici statu
S. Pontificis & S. Ecclesiæ,
consequatur plenariam re-
missionem omnium defe-
ctuum in iis humanâ fragi-
litate commissorum; eorum
scilicet, qui vel per nullam
culpâ vel venialem tantum
committi possunt in tali re-
citatione, ita vt ab onere ite-
rum repetendi recitata cum
ipsis, excusetur recitans.

POENA ECCLE-
SIASTICA.

353. **P**œna propriè dicitur
læsis, qua punitur &
K 7 Vms

300 *Pœna Ecclesiastica.*

Sindicat, quod quisque commisit. Largè sumitur pro omni quod pro culpa inferitur, seu positiuè, quæ pœna sensûs dicitur, idest, afflictiva appetitûs siue inferioris, siue Superioris: seu priuatiuè, quæ pœna damni vocatur, quo pro culpa aliquid aufertur & inferitur Priuatio, cuiusmodi est carentia Diuinæ Visionis. 354. Multiplicem pœnarum insuper distinctionem, & quæ cuius delicto statuta sit, referunt in communi DD. in materia criminali, speciatim pro
nostra

Pœna Ecclesiastica. 301

nostra Congregatione Ordinis Constitutiones & modus procedendi, &c. Ex his præcipuè sunt Censuræ Ecclesiasticæ, Irregularitas, Priuatio actuum legitimorum, vocis actiuæ & passiuæ, Beneficiorum, Officiorum, Dignitatum, graduum & honorum, quæ actu habentur & inhabilitas ad eadem obtinenda, &c.

355. *Censura est pœna spiritualis inflicta ab Ecclesiastica potestate, priuans hominem baptizatum & sualiquorum honorum spirituali-*

K 3

14m 2

301 *Pœna Ecclesiastica.*

um, puta, Sacrificij, Sacramentorum, Ecclesiæ suffragiorū & satisfactionum, &c. actiuo vel passiuo donec a contumacia recedat. Huius tres communiter assignantur species, Excommunicatio, Suspendio, & Interdictum.

Excommunicatio est Censura Ecclesiastica, quâ homo baptizatus priuatur aliquibus bonis communibus, nempe consortio Fidelium, participatione Sacramentorum & communibus Ecclesiæ suffragijs.

Suspendio

Pœna Ecclesiastica. 303

Suspensio est *Ecclesiastica*
Censura priuans Clericū vsu
Ecclesiastici officij vel Bene-
ficij, aut ordinis in totum
vel in partem, in perpetuum
vel ad tempus.

Interdictum est, *Ecclesia-*
stica Censura, Sacramento-
rum vsu, diuina officia &
sepulturam *Ecclesiasticā* se-
cundum seipsam prohibens.

356. Irregularitas quid sit
& quomodo distinguatur à
Censuris prædictis, dictum
est *V. Irregularitas*. Ad hunc
locum spectat ea solum, quæ
est ex delicto. Idem sentias

K 9

de

304 *Pœna Ecclesiastica.*

de quacunque alia inhabilitate, quâ quis ad aliquod qualecunque officium seu functionem &c. incapax est, non ob culpam, sed meram carentiam illarum conditionum, quæ ad officium tale vel functionem requiruntur.

357. Priuatio *vocis* activæ & passivæ seu iuris suffragiorum, inhabilitat tam ad ferenda quàm ad consequenda suffragia in quacunque electione vel negotio, quod in Capitulis Regularibus expediri solet, quale est etiam receptio Novitiorum.

358.

Pœna Ecclesiastica. 305

358. Priuatio *actuum legitimorum* inhabilitat ad omnia officia, & quod talis non possit legere, prædicare, eligere, eligi, visitare, definire & ad ordines promoueri.

359. Priuatio *officiorum* ordinis inhabilem reddit ad omnia munia, quæ superiorum propria sunt & superioritatem quandam continet, qualia sunt Generalatus, Provincialatus, Guardianatus, Superioratus hospitiorum, eorumque Vicariatus, quando illi defuncti vel priuati sunt. Controuertitur etiam
num

306 *Pœna Ecclesiastica.*

num de Definitoriatu, discretatu, & officijs oneris v. g. Concionatoris, Confessorij, Lectoris, Magistri Novitiorum &c.

360. Ad incurrendum prædictas Pœnas requiritur, vt delictum, ob quod imponuntur, sit 1. Externum. 2. opere consummatū. 3. mortale (excipe, quòd Constitutiones Religionum non ad culpam, sed solūm ad pœnā obligare solent.) 361. Quare quicquid à mortali excusat immunem quoque faciet à pœnā, vt Indeliberatio, vis, necessitas

Pœna Ecclesiastica. 307

necessitas inuitabilis, materia paruitas, & Ignorantia tam Iuris, quam ipsius pœnæ, modò non sit crassa, quæ ex malitia vel nimia negligentia procedat.

362. Pœnas à Iure latas, vt incurrantur ipso facto, eò ipso incurri, quo crimen, cui annexæ sunt, committitur plures sentiunt: Probabilius alij, non incurri nisi præmissâ declaratione sententiæ aut publicatione delicti, siue pœna sit positiuâ, ad quam actio hominis requiritur, vt sunt pœnæ carceris, flagellorum, &c.

308 *Pœna Ecclesiastica.*

rum, &c. siue priuatiua tantum, vt est inhabilitas &c. (363. Excipe Censuras & Irregularitates) 364. facta tamen criminis declaratione, pœnæ retrahuntur ad diem commissi criminis. 365. Si priuent jure acquisito & iam incepto possideri; quòd si priuent jure acquirendo, vti est v. g. Excommunicatio, sicut hæ ipso facto incurruntur, ita opus non est, vt iis obnoxius, jure ac dominio beneficij ac fructuum inde perceptorum priuatus per sententiam declaretur, vcl

Pœna

vel etia
commi
so, quo
tur, in
efficitur

367.

vel per
spensat
tollunt
catis in
spensat
ritates
clesiasti
tes ad h
tatem,
lis & P
dispens

Pœna Ecclesiastica. 309

vel etiam quòd tale crimen commiserit. 366. Sed eo ipso, quo crimen committitur, inhabilis etiam ad ea efficitur.

367. Remittuntur pœnæ vel per *absolutionem*, vel *dispensationem*. *Absolutione* tolluntur peccata & pro peccatis inflictæ Censuræ, *Dispensatione* autem Irregularitates & cæteræ pœnæ Ecclesiasticæ. 368. per habentes ad hæc legitimam facultatem, prout primo Generalis & Prouinciales ipso jure dispensare possunt suos subditos,

310 *Pœna Ecclesiastica.*

ditos, etiam in foro externo
super pœnis inflictis ob cri-
mina, quæ non sunt maiora
adulterio v. g. periuriũ sim-
plex, introductionem muli-
erum intra Monasteria viro-
rum, &c. 369. Per priuilegia
verò à quibuscunq; vel à jure
vel ab homine, quomodo-
libet latis & promulgatis,
nisi excessus absoluendorum
& dispensandorũ huiusmodi
adeò graues & enormes fue-
rint, quòd sint ad Sedem A-
postolicam merito remittē-
di, pro quibus videto *V. Ab-*
Solutio quoad fratres. 370.

Vbi.

Pœna
Vbi eti
Guardi
alij. 37
traneos
Saculan
iuvari
Censura
vel inha
aliquod
acquisit
V. Elect
373.
Ecclesia
ni solita
tibus
difficul
tis ex d

Pœna Ecclesiastica. 311

Vbi etiã quid in his possint
Guardiani & Confessores
alij: 371. Et quantum ad ex-
traneos *V. Absolutio quoad
Sæculares.* 372. Quomodo
iuvari possit; qui propter
Censuras, aut alias pœnas
vel inhabilitates beneficium
aliquod seu officiũ invalidè
acquisiuit, apparet ex dictis
V. Electio. n. 169.

373. Sunt & aliæ pœnæ
Ecclesiasticæ in Bullis appo-
ni solitæ, vel aliàs à Regula-
ribus vsitatæ, quæ si quam
difficultatem habent, ea fa-
tis ex dictis resolui poterit.
Quid

312 *Prædicatores.*

Quid in hoc genere operetur
absolutio data in Visitationibus,
vide *V. Visitator.*

PRÆDICATORES.

374. **P**rædicatoribus cō-
cionari non licet,
nisi prius exami-
nati & approbati à suis Su-
perioribus fuerint, licentiam
insuper à locorū ordinarijs
habuerint. 375. Si conce-
dat Episcopus, contradicat
autem Parochus, quamquā
iste peccet, melius tamē erit
tum etiam, ad euitandum
scandalum &c. à prædicatio-
ne

ne desistere. 375. Quales porro ad hoc munus promoueri possint ac debeant, vid. S. Bonau. in *Apolog. aduersus eos qui ordini FF. Minorū aduersantur q. 4.* 377. Promoti doceāt ea, quae scire omnibus necessariū est ad salutē annūciando eis cum breuitate & facilitate sermonis *Gratia*, quae eos declinare, & *Virtutes*, quas sectari oportet, Et *pœnā aeternā e-uadere* & *cœlestem gloriam consequi* valeant, juxta *prescriptum SS. Scriptura, &c.* 378. cū *Discretione ac Prudentia.*

314 *Prædicatores.*

dentia. 379. quam fufius tractat Idem Seraph. D. loco *preallegato* q. 2. 380. Prædicator Regularis fiue ſæcularis ex conc. Later. ipſo facto ſuſpenſus eſt à Prædicatione 1. Si prædicet miracula falſa aut incerta. 2. Si prædicet Prophetias, quæ in S. Scriptura fundamentum non habent, vel ab Eccleſia non ſunt approbatæ. 3. ſi prædicando, Episcopis vel ſuis Prælatiſ detrahat. Trid. tres alios caſus addit. 1. Si prædicet propoſitiones erroneas. 2. ſcandalofas,

loſas.
lus 5.
nullu
lum te
pinior
rit co
origin

PR

11. N

alia r
res, a
prop
mita

iosas. 3. aut hæreticas. Paulus 5. insuper prohibuit, ut nullus in concione ad populum teneat vel impugnet opinionem, quod B. V. fuerit concepta cum peccato originali.

PRÆLATVS REGVLARIS.

317. **M**Vnia seu officia Religionum, alia sunt *Dignitates*, alia *Personatus* siue honores, alia quæ specialiter & propriè dicuntur *officia*. *Dignitas* est officium habens
juris-

316 *Prælatus Regularis.*

jurisdictionē in foro externo & rerū administrationem vel ordinariā vel delegatam. *Personatus* est illorum, qui neq; habent jurisdictionem neque administrationem rerum aliquarum, sed solū præcedentiā in choro, dandis vocibus, &c. *Officium* est illius, qui habet administrationem aliquarū rerum sine præeminentia & jurisdictione.

382. Prælatūra propriè dicta est *Dignitas Ecclesiastica importans jurisdictionem ordinariam cum administratione.*

Prælatus Regularis. 317

nistracione. 383. Talis in Ordine Minorum est 1. Generalatus, tum Prouincialatus, Guardianatus ac Hospitiorum Superioratus. 384. Quibus proinde licet, quicquid in jure vel privilegio (nisi aliud exprimatur vel Ordinis constitutiones aut consuetudo ferat) Prælati seu personis in dignitate Ecclesiastica constitutis conceditur. 385. Prælati annumerantur etiã Commissarij habentes commissionẽ perpetuam, vel delegatam à Generali, tanquã Ordinis Principe supremo. 386.

318 *Prælatus Regularis.*

386. Denique Custodes, qui per priuilegia saltem curam animarum sibi subditorum ex officio habent.

387. Condiciones Prælato necessarias videsis apud Seraph. D. Bonau. *in Apol. In eos qui Ord. Min. aduersantur. p. 1. Chron. Ord. Min. l. 2. c. 13.*

388. In Prælatis duplex reperitur potestas, *Domestica* seu œconomica vel domestica; Et *Politica* seu jurisdictionis. Prior manet radicaliter à voluntate eorum, qui Religionē professi sunt.

&c

illi se tradiderunt cū pro-
missione & obligatione obe-
diendi secundū Regulam
sacralis Religionis, suis Præla-
tis, qui proinde jus habent
imperandi eis, eorumq; ope-
ribus vtendi, prout conueni-
ens iudicauerint, & cōsequē-
ter etiā coërcendi subditos
& puniendi poenâ regulari &
moderatâ, quæ ad ordinariū
regimen vnius familiæ suffi-
ciat. Altera potestas est spiri-
tualis pertinens ad clauis
Ecclesiæ à Christo Domino
tradita vel deriuata, medio
Vicario S. Pontifice vel
L alius

320 *Praelatus Regularis.*

alijs Episcopis in Praelato
Regulares. 389. Ista distingui-
tur 1. In *Contentiosam*, quæ
in foro exercetur externo in-
ter contradictores, & *Volun-
tariam*, quæ sine contentio-
ne & citatione juridica pera-
gitur. 2. In *directiuam* & *co-
actiuam*. Illius est condere
leges, præcipere, prohibe-
re, &c. huius, visitare, iudi-
care, condemnare vel absol-
vere, &c. 3. In *Ordinariam*,
quæ alicui conuenit ex dig-
nitate aut officio iurisdictionem
annexam habente, qui
proinde, nisi speciatim pro-
hibeatur,

Prala
hibeatur
etiam al
tam, qua
to ac c
nat; Ha
nequit,
cedatur
ipso iure
potestat
ci casu.
à super
à quolib
uersitat
deputat
390.
as or
suprem

Prelatus Regularis: 321

hibeatur, eandem delegare etiam aliis potest. Et *delegatam*, quæ ex alterius mandato ac commissione promanat; Hæc alteri subdelegari nequit, nisi hoc expressè concedatur vel à delegante, vel ipso jure, quod subdelegandi potestatem tribuit in duplici casu. 1. cum Delegatus est à supremo Principe. 2. cum à quolibet Ordinario ad universitatem causarum quis deputatus est.

390. Jurisdictio siue *Potestas ordinaria* in primo & supremo ordine residet divi-

Lz

no

322 *Prelatus Regularis.*

nojure in S. Pōtifice. 2. Me-
diantē Papā in Episcopis.
Demūm Parochis prout à
Papa vel Episcopis titulum
Beneficij sortiti sunt. 397.
Regulares omnes cum olim
vt plurimūm merè Laici,
prædictis subessent, successu
temporis, ipsius etiam pote-
statis Episcopalis commu-
nicationem, secundūm ali-
quam paritatem, à SS. Pon-
tificibus adepti sunt. 392.
tantò maiorē inter se ipsos,
quantò vniuersalior est vel
circa personas vel loca, eo
modo quo capacia sunt. Ita
potestas

Prela

potestas

tutin o

carotiu

alis ad

393. Gu

taxat o

cum p

tale o

codem

quomo

cūq; pl

395. I

pro va

uersim

latissim

Regula

ent su

Prelatus Regularis. 323

potestas Generalis extenditur in omnes personas & loca totius ordinis; Prouincialis ad vnā Prouinciam.

393. Guardiani ad vnū duntaxat conuentum. 394. Qui cum per viā prouisionis ad tale officium assumantur, eodem etiā spoliari possunt, quomocunq; & quando cūq; placuerit Superioribus.

395. Potestas *Dominatiua* pro varietate Religionū diuersissima penes Minoritas latissimè patet, quibus in Regula præcipitur, vt obedi-

ant suis Ministris in omnibus

L3

bros

324 Prælati Regularis.

bus, quæ promiserunt Domino observare, Et non sunt contraria animæ suæ Et Regula. Prælati est contra incumbit cura subditorum in necessitatibus tam corporalibus quàm spiritualibus. 396. Speciatim verò quatuor munia seu officia sub præcepto tenentur impendere suis subditis, ut eos visitent, moneant, corrigant, ac præcipiant, humiliter tamen ac charitative, nihil præcipiendo quod sit contra animam vel Regulam. 397. Ad quorum mandata vicissim subditi prompti esse

Prelatus Regularis. 325

ti esse debent ad supremam suarum voluntatum resignationem. 398. Bona temporalia, quorum administrationem, non dominium, Prælati, propter necessitates suorum subditorum, accepere, non ad libitum, sed iuxta Regulam sibi præscriptam, in illos usus, in quos destinata sunt, fideliter dispensare debent; Ita quidem ut in grauioribus Prælati inferiores semper Prouincialē aut aliam Superiorem maiorem consulant, si tempus & rei necessitas ferat, alias recurrere de-

L4

bene

326 *Prelatus Regularis.*

bent ad præsumptam voluntatem vel maioris Prælati vel ipsius Religionis. Quid in specie possint nostri Prælati tam Prouinciales quàm Guardiani, in foro interno vel externo, videre licet in propriis titulis *V. Prouincialis. V. Guardianus. Item V. Absolutio. V. Dispensare. V. Index. Et alias ferè per singulos titulos.*

PRIVILEGIUM.

399. **P**riuilegiū propriè sumptū communitè definitur, quòd sit *Lex priuata seu Ius singulare*

Priuilegium, 327

lare contra Ius commune in-
dultum. Quicquid ergo le-
gibus in communi conue-
nit, id etiam ad priuilegium
requiritur. 400. Potissima
illius diuifio est in *scriptum*,
& *non scriptum*, seu uiuæ vo-
cis oraçulū, comprehendens
Gratiam vel fauorem à Pon-
tifice concessum, quod per
Bullam autheticam non ex-
peditur, etiam si in alio scrip-
to nō ita authentico inue-
niatur vel solā relatione fide
dignorum testium habeatur.
401. Priuilegium *scriptum*
aliud continetur in corpore

Ls

Iuris,

328 *Privilegium.*

Juris, quod idè velut lex publica obligat omnes ad sui observantiam seu consuetudinem, neque reuocatur, nisi specialis de illo fiat mentio, vel dicatur, quod reuocentur etiã in jure communi contenta. Aliud habetur extra corpus juris, ad cuius valorem requiritur authentica exhibitio; annullationem verò sufficit quæcunque reuocatio, si sic absolutè velit Pontifex. 402. Pro cõmunicatione Privilegiorũ, quam inter se habent Religiosi Medicantium Ordines, extant
duæ

Priuilegium. 329

duæ notatu dignissimæ con-
stitutiones, vna Leon. 10. cu-
ius initium: *Dudum per nos.*
Altera Iulij 2. quæ incipit:
Alias ad supplicationem.
Quarû prior priuilegia om-
nia tam concessa quàm con-
cedenda vniuersis ac singu-
lis eorundem Mendicantiû
Ordinibus, cuiuscunq; statûs
ac sexûs extiterint, ad singu-
las eorum domos, loca, Ec-
clesias & personas generali-
ter extendit. 403. Posterior
autem modum participandî
declarat, quo quæ ad priorẽ
Generalem seu Magistrum
L 6   Ordinis

330 *Priuilegium.*

Ordinis vnus spectant, ea si-
 militer ad Ministrum vel Vi-
 carium Generalem alterius,
 atque ita proportionaliter
 de Prælati aliis, necnon &
 Congregationibus, pertinere
 intelligenda sint. 404. Quæ
 Priuilegiorum communica-
 tio cum successiuè tam ante
 quàm post Conc. Trid. effi-
 cacissimis clausulis confir-
 mata sit, nullum omnino
 priuilegium, quod aliàs in
 vigore sit, extat pro Regula-
 ribus, quo non possint vi-
 mendicantes tutâ conscien-
 tiâ. 405. Ac nominatim FF.

Capu-

Priuilegium. 332

Capucini tum per concessio-
nem tribus S. P. FRANCISCI,
vtriusque sexûs, ordinibus
generaliter. 406. tum verò
speciatim factâ à Clemente
7. prout nostri Annales refe-
runt in Regesto Bullar. & alij.
407. Etiam illis, quæ Socie-
tati concessæ sunt cum limi-
tatione, ne illis aliqua Reli-
gio communicet.

408. Priuilegia etiam vni
Ecclesiæ, Conuentui vel Per-
sonis in Dignitate vel offi-
cij existentibus concessa, &
cæteris eiusdem Ordinis Ec-
clesijs, Conuentibus & Per-
sonis

L7

sonis

332 *Priuilegium.*

sonis aliorum ordinum; qui cum ipsis participant, communicantur.

409. Dicta priuilegiorum communicatio limitatur. 1. vt Priuilegium vni ordini cōcessum non repugnet obseruantię alterius v. g. Priuilegium factum Societati Iesu non recitandi officium Diuinum in communi. 2. Communicatio valet in favorabilibus, nō autē odiosis.

410. Neque 3. in exorbitantibus & quę rarò conceduntur, qualia sunt Priuilegia Missionum; In quo proinde

Priuilegium. 333

inde cuiuscunq; Religionis
aut Prouinciæ consuetudo,
& praxis attendenda est.

411. Dari communicatio-
nem Indulgentiarum, sicut
& priuilegiorum, indubium
videtur seruata tamen mo-
deratione Leon. 10. & Iulij
2. supra n. 402. & 403.. 1. vt
Indulgentiæ concessæ, etiam
vni tantum Ecclesiæ alicui-
us Ordinis, extendantur ad
omnes eiusdem ordinis Ec-
clesias tam fratrum quàm so-
rorum seu Monialium. 2. vt
Indulgentiæ concessæ vni
ordini in festis eius, commu-

L 3   nicentur

334 *Privilegium.*

nicentur alteri in festis suis.
3. Indulgentias, quæ intuitu
ordinis seu festorū ordinis
alicuius aut domui concessæ
sunt, lucrari possunt in Ec-
clesijs & oratorijs illius ordi-
nis tam Regulares eiusdem
Religionis, quàm Sæcula-
res. 4. Communicatio In-
dulgentiarū, quoad visitan-
tes Ecclesias Regularium, ad
eas tantūm se extendit, quæ
in genere concessæ sunt Ec-
clesijs Regularium, nō ad il-
las, quæ specialiter pro ali-
qua Ecclesia in particulari
concessæ sunt. Prioris gene-
ris

Privilegium. 335

ris sunt Indulgentiæ Stationum vrbs, quas cum lucrari possit visitantes Ecclesias ordinis PP. Eremitarum S. August. & Seruitar. apud Lezan. to. 5. qq. Regul. in Mare Mag. PP. Seruitar. n. 177. possunt & in Ecclesijs nostris Capucinor. & aliorū ordinum. Posterioris sunt Indulgentiæ S. Mariæ de Populo, quas lucrantur Sæculares in Ecclesijs tantum ordinis D. Augustini.

412. Ex dictis infertur 1. Indulgentias S. Claræ vigore Bullæ Sixti 5. in Ecclesijs tā-

L² tum

tum illius ordinis, per communicationem tamē lucrari possēt etiam in templis totius ordinis Minorum. 2. Indulgentias plenarias haberi in Ecclesijs FF. Minorum in festis quorumcunq; Sanctorum huius ordinis, canonizatorum, & si quos aliquando in futurum canonizari contigerit.

413. Superiores Prælati & maximè Generales Ordinū, Capitula Generalia & Provincialia, sicut possunt ac debent ex officio suo, quod est esse Pastores ac Doctores suorum

suorum
pretari
clarare
senten
consci
Ita po
seu res
ysum
torum
Modò
SS. Ca
quod
privile
ter in
referu
Inbila
Cùm

Priuilegium. 337

suorum Inferiorum, interpretari ac doctrinaliter declarare priuilegia, quorum sententiæ subditi eorū iurâ conscientiam stare debent; Ita possunt tollere, limitare, seu restringere sibi subditis usum quorumcunq; Indulgentiarum Apostolicorum. 414. Modò non sit contra usum SS. Canonum. 415. Inde est, quod apud nos non valeat priuilegiū, quo fratres quater in anno possint absolui à reseruatis, neque tempore Inbilæi extra ordinem. 416. **Cūm** priuilegia multa sint contraria

338 *Priuilegium.*

contraria Conc. Tridentino, in hoc tamen ea tantum annullantur, quæ cum expressâ clausulâ abrogantur. 417.

Quo etiam respectu accipienda sunt, quæ ex eodem inferuntur nostris constitutionibus. 418. feruntur autem & concessiones priuilegiorû pro foro conscientia, non obstâte abrogatione dicti Concilij.

419. Oracula uiuæ vocis, quæ reuocata sunt per Greg. 15. & Urban. 8. 420. nō comprehendunt ea, quæ fidem habent ab ijs, quibus ex officio

cioine
per Bu
ficis ex
mata i
prout
oracul
verbis
Ratio

PR

421.

uius,
adstri
Relige

cio incūbit; neque illa, quæ
per Bullam alicuius Ponti-
ficis ex certa scientia confir-
mata in Bullas transierunt,
prout Clemens 8. An: 1596.
oracula viuæ vocis expressis
verbis confirmavit in Bulla:
Ratio Pastoralis.

PROFESSIO RE-
GVLARIS.

421. **P**rofessio Regularis
est *contractus* & *liro*
citroque obligato-
rius, quo profitemis fidem suã
adstringit Deo & obligatur
Religioni, & Religio ipsa
Dei

340 Professio Regularis.

Dei nomine obligatur Religioso ad retinendū eū & alēdū & tractandū secundū Religionis institutū. 422 Ad eam admittendus est Novitius mox vt annum probationis absoluerit, vel dimit-tendus ab ordine, nisi spes sit probabilis euasurum habilem ad Religionem, quo casu prolongari poterit Professio ad sex menses.

423. Vt valida sit Professio, requiruntur istæ conditiones. 1. Aetas 16. annorum exactè completa, ita quod per duas horas anticipata non

Professio Regularis. 341

non valeat. Valebit autem post 16. annum facta, quamuis statuta specialia plures adhuc annos exigent. 2. Annus probationis integer & continuus. De quo *V. Nouitius. n. 318.* 3. Animus profitendi & obligandi se Deo & Religioni. 4. Ut emittatur liberè, non vi aut metu, nisi iusto, &c. 5. In manu Prælari, puta, Generalis vel Prouincialis, aut de ipsorum licentia in manu alterius, prout ex consuetudine penes nos habent Guardiani & Magistri Nouitiorum, etiam

342 *Professio Regularis,*
etiam præsente Prouinciale,
Si quis alius professionē No-
uitij reciperet nomine Pro-
uincialis vel alterius huius-
modi Superioris sub spe ra-
tificationis futuræ, talis
professio suo valore carebit,
quousque præfatus Superior
eam ratam habeat. Incipiet
autem valere tunc à tempore
quo rata fuit habita à Supe-
riore. 6. Debet fieri de con-
sensus maioris partis Capituli,
sine quo si Minister admitte-
ret Nouitium ad professio-
nem, peccaret grauiter, &
professio eiusmodi nulla ef-
ficeret.

Pro
fer: vi
lis au
at cor
quem
ad p
dece
nulla
Quæ
fragi
sint, c
& Oro
De No
admi
fione
Fratr
vsqu
fessio

Professio Regularis. 343

set: vicissim verò si Generalis aut Prouincialis præcipiat conuentûs Superiori, ne quemquam ipso inconsulto ad professionem admittat, decernens aliter factam fore nullam, talis non subsisteret. Quæ porro inferendis suffragiis à nobis obseruanda sint, cõsulantur Constit. c. 2. & Ordinat. Gen. An. 1656. §. De Nouitijs. Ceterùm cum admissio Nouitij ad professionem pendeat à voluntate Fratrum, quæ est variabilis vsque ad diem & horam professionis, integrum est Superiori,

344 *Professio Regularis.*
riori, accedente conuentus
consensu, reuocare suffragia
prius data, quousque Nou-
tius professionem emittat,
dummodò grauis aliqua
causa accedat, aliàs illicita
erit reuocatio. 7. Cond. vt
emittantur tria vota Religio-
nis essentialia, scilicet obedi-
entia, paupertatis & castita-
tis. In ordine nostro tã pro-
fidenti, quàm professionem
recipienti, certa ad hoc præ-
scribitur formula verborum,
quæ licet ad validitatẽ pro-
fessionis non sit necessaria,
cùm ad eam sufficiat quod-
uis

Professio Regularis. 345

uis aliud signum exterius,
consensum vtriusque expri-
mens, sine graui tamen cau-
sa prætermitti nullatenus
debet. 8. vt fiat in Religione,
à Sede Apostolicâ, approba-
batâ. 9. vt profitens nullam
admittat conditionem sub-
stantiæ Religionis repugnâ-
tem v. g. non seruandi casti-
tatem, &c. 10. non habeat
aliquod impedimentũ, quod
in illa Religione sit essentia-
le, quale apud nos est, si quis
morbo Gallico, caduco, vel
aliâ infirmitate contagiosâ
laborâs rogatus noluit eam
mani-

346 *Professio Regularis.*

manifestare. II. sit mentis
capax. Denique sui juris,
alteri non adstrictus.

424. Ad substantiam &
valorem Professionis, licet
neq; scriptura necessaria sit,
neque præsentia testium, vel
etiam quòd fiat in Monaste-
rio aut Ecclesiâ. Vi tamẽ no-
strarum Constitutionũ, vni-
uscuiusque Professio scribi
debet ab ipsomet Profitente,
propriâ manu, si scribere sci-
at, vel ab alio cum expressio-
ne ætatis; ac testibus præsen-
tibus &c.

425. Professio valida plu-
rimos

Professio Regularis. 347

rimos habet effectus & pri-
uilegia, tū ex se generatim,
tum ratione votorum speci-
alium. Inprimis quòd per il-
lam professus omnium pec-
catorum suorum antea com-
missorum condonationem,
quoad omnem pœnam tem-
poralem pro illis in Purgato-
rio debitā obtineat. 2. Om-
nia vota prius facta commu-
tantur in illam tam realia,
quàm personalia, etiamsi de
his Profitens intētionem nō
habuerit. De his & Iuramen-
tis *Videsis, V. Iuramentum.*
n. 274. Item V. Indulgentia.
§. 22. 426.

348 *Professio Regularis.*

426. Effectus Speciales Professionis sunt 1. Ratione voti obediētiæ, transfert Religiosum in ius & potestatem ordinis & superiorum faciens membrum illius, ita ut superiores possint illum, si discesserit, apprehendere suam auctoritate, tanquam rem suam, & reducere ac punire. 2. Ratione voti Castitatis ex vi Constitutionis Ecclesiæ facit inhabilem ad Matrimonium. Item Matrimonium ratum nondum consummatum antea contractum dissolvit. 3. Ratione Voti Paupertatis
privat

Professio Regularis. 349

privat omni dominio bonorum mobilium & immobilium: Privat etiam potestate utendi rebus suo jure seu absque dependentia à voluntate Superioris.

427. Qui præ tendit per vim & metum, &c. fuisse Religionem ingressum, amplius audiri non debet, nisi tantum intrà quinquennium à die professionis expressæ vel tacitæ, & tunc debet suas rationes, habitu retento, proponere coram Superiore suo & Ordinario.

PRO-

PROVINCIALIS.

428. **P**rovincialis canonicè promotus omnino eandem in sua Provincia potestatem habet, quâ potitur Generalis in toto Ordine, in quibus non sunt specialiter prohibiti. 429. Restringitur autem ea in nostris statutis, 1. circa pœnas Apostatarum. 2. Promotionem Clericorû ad Sacerdotium, nisi compleuerint 7. annos Religionis. 3. Sepulturam Sæcularium in nostris Ecclesijs. 4. Desertionem seu destructionem

nem Monasteriorū. 5. Structuram eorundem. 6. Electionem Guardianorum. &c. quā debent facere cum PP. Definitoribus. 7. Impressionem librorum. Plura de ipsorum potestate per totum hoc opusculum praesertim verò *V. Absolutio. V. Dissensatio. V. Index. V. Irregularitas. V. Prælatus. V. Pœna. &c.* 430. Quis Prouincialis defuncti vices agat, *Vid. Constit. c. 8.*

SACRI ORDINES.

431. **D**E jure communi ac
M spe

352 *Sacri Ordines.*

Speciali ordinis nullus Cleri-
corum ordinetur Subdiaconus, qui minor sit duobus &
viginti annis, vel Diaconus
ante 23. Neque Sacerdos ante
25. inceptum, Religionis
autem octauum, qui prius
initiatu fuerit, nullum Sa-
cerdotij munus, nisi com-
pleto septennio exerceat.
432. Mitti autem debent pro
SS. Ordinibus ad eum Episcopum,
in cuius Diœcesi ha-
bitant, non ad alios nisi hi
vel absentes fuerint, vel ordi-
nationes habere noluerint,
idque in obedientialibus
expri-

Sacri Ordines. 353

exprimendum est. 433. Pos-
sunt vicissim Episcopi Reli-
giosos quoscunque in sua
Diecepsi commorantes, ad
ordines promouere, licet in-
de non sint oriundi, aut ibi
contraxerint domicilium.

434. fieri autem debent SS.
Ordinationes statutis tem-
poribus & interstitio, quam-
quã consuetudo nũc passim
sit, vt die antecedente Sab-
bathum ordinationum con-
ferantur ordines Minores, ac
sequenti Subdiaconatus.

435. Priuilegia in hac re
etiã nũ valida sũt r. vt Regu-

M 2   res

res possint ordinari extra tē-
pora, tribus diebus cōtinuis
festorum duplicium vel Do-
minicarum. 2. non seruatīs
Interstitiis. 3. vt præsentari
possint à suis Prælatis ordi-
nandi vel immediatè, vel per
litteras dimissorias cuiusq;
Episcopo orthodoxo, qui eos
repellere non potest, neq; ve-
rò etiam admittere, absque
eo quod præsententur ipsi à
suo Prælato.

SORORES TER- TIARIAE.

436. **O**rdinem Tertiari-
orum, de Poeni-
tentiā,

Sorores Tertiaria. 355

rentia, dictum, instituit S. P. N. Franciscus. 437. pro conjugatis potissimum, ex quibus collegialem vitam Religiosè amplexati sunt plures cum approbatione Sedis Apostolicæ, & communicatione priuilegiorum Regularium. 438. Inter hos considerandæ hîc sunt potissimum illæ Sanctimonialia, quæ quia per nostros Patres reformationem accepere, nostræ quoque curæ, ut plurimum, quantum ad Confessionem Sacramentalem commissæ sunt à DD. Nunciis Apostolicis. M; 439.

356 *Sorores Tertiariae.*

439. Sequuntur istæ sorores reformatæ Regulâ à Leone 10. P. præscriptam; statuta verò propria, absq; tamen omni obligatione ad peccatum mortale vel veniale; nisi quantum aliàs humano vel diuino jure obligantur. Tenentur tamen facere poenitentias sibi à Superioribus impositas, quando super hoc requiruntur. Item ad tria vota essentialia Religionis, atque Clausuram, quæ hanc expressè vouerint. Nû ad recitandas horas canonicas Maiores sub mortali tenentur,

Sotores Tertiaria. 357

neantur, quæ illarum vsu
habent, etsi controuerti pos-
sit. 440. Verius tamen est
cas neutiquam obligari, siue
in choro, siue extra chorum.
441. Clausuram, si quæ vo-
uerūt, seruare debent secun-
dum jus commune, vel vt
cōmuniter seruatur ab aliis
Monialibus vouētibus clau-
suram in eadem Regione,
maximè ab illis, quæ sub ea-
dem obedientia viuunt, tam
quoad egressum ipsarum,
quàm ingressum aliorum ad
illas. *De quo V. Clausuras*
Alia, licet ex voto non tene-

M 4   anuq;

338 *Sorores Tertiariae.*

antur ad clausuram, meminisse tamen debent se contra mentem Ecclesiae profus agere, si quacunque ex causa foras vagentur, aut personas alienas facile intromittant.

442. Sororum Praeposita, Mater dici solita, potestatem habet duntaxat civilem ad domesticam, de qua V. Prae-
latus. Quoad jurisdictionem subsunt, partim DD. Nunciis Apostolicis, partim locorum Ordinariis, Episcopis & Abbatibus. Earumque clausuram servant in Heluetia, confessiones excipimus.

Sorores Tertiariae. 359

primus nos Capucini tanquã
ordinarij, aliarũ more alio-
rum Sæcularium.

Privilegiorum & Indul-
gentiarum communicatio-
nem habent cũ toto Ordine
Minorum, secundũ dicta
n. 404. etiam illæ, quæ ali-
quando Minorum Ordini
subiectæ ab eius obedientia
transierunt in obedientiam
ordinariorum.

443. Capellani sæculares
ipsarum dicere debent Mis-
sam, de quo fit officium à
Monialibus, sed cum Missali
Romano, quicquid secũs in
ysu sit. Ms VLSI

VISITATOR RE-
GULARIS.

444. **V**isitator Regularis est Superior ordinarius vel delegatus, qui circa Regimen Monasteriorum & vitam personarum Regularium inquisitionem facit, ut obseruantiam obligationum, iuxta cuiusque personæ ac rei exigentiam, ubi adhuc viget, conseruet, & ubi deficit, in statum pristinum restituat.

445. Incumbit Visitatio maximè Prælati & Superioribus

Visitator Regularis. 361

ribus Ordinum, qui subditos
habent ordinariâ potestate
sibi subiectos; nostro qui-
dem P. Generali, vt officij
sui tempore cunctas Provin-
cias, & si fieri potest, omnia
Monasteria suâ præsentia vi-
sitet, aut saltem vniuersos
fratres videre contendat;
Prouincialibus autem, vt
cunctos Prouinciæ conuen-
tus & fratres, bis in anno vi-
sitet; vel ultra montes, semel
spatio nouë mensium. 446.
Pluries tandem eundem eti-
am conuentum in anno visi-
tare omnino licet. 447. V-

M 6 trum

362 *Visitator Regularis.*

trùm subditi possint impe-
trare Visitatorem cōtra Præ-
latos, vid. Peyrin. 10. 1. de
Relig. Subd. q. 1. c. 28. §. 1.

448. Quam & quantam
potestatem habeant nostri
Visitatores ordinarij, puta,
Generalis & Prouinciales,
cognoscere licet propriis lo-
cis *V. Index. V. Prælati. V.*
Prouincialis. Aliorum, pen-
det ex voluntate illorum, à
quibus auctoritatem visita-
ndi accipiunt, & in litteris
Commissionis exprimunt,
in quibus si restricta sit & li-
mitata, non possunt ultra
illam

Regularis **Viscator Regularis.** 363

illam aliquid agere. 449. Si autem sit cum plena potestate, poterunt facere quicquid jure vel consuetudine Religionis receptum est. Unde facere non poterunt, etiã positã prædictã Clausulã, *Plenitudinis. Potestatis*, eaque jure vel consuetudine ordinum solis Generalibus vel personaliter competunt, aut Capitulo Generali seu Prouinciali, *de quibus Vide V. Prouincialis.* 450. Facultas, quæ apud nos communi stylo Visitatoribus Generalibus dari solet, est omni-

M 7

moda

364 *Visitator Regularis.*

moda in utroque foro, visitandi, monendi, corrigendi, puniendi, ligandi & absol- uendi, etiam in casibus re- seruatis, Dispensandi super Irregularitatibus, per Cen- suras Ecclesiasticas & alias poenas coërcendi & compul- lendi etiam per carceres, si opus fuerit, Suscipiendi No- uitios, Causas cognoscendi & terminandi, &c.

451. Qualiscunque Visi- tator, quantumcunq; sus- pectus sit, recusari aut impedi- ri nequit, ne visitet ex officio, Visitatione Generali. Quia tamen

tamen potest modus excedi,
aut ab Inquisitione Generali
aliquando ad particularem
procedendum est, licita est
nonnunquam recusatio Vi-
sitoris, in casu raro, quan-
do constat certò & evidenter
iniquè se gerere aut vel-
le gerere contra bonam fa-
mam & opinionem alicu-
ius Religiosi; maxime verò
si concernat integram Com-
munitatem. Qui verò Iudicè
recusare voluerit, coram eo-
dè, suspicionis causam prob-
abilem atque rationabilem
in scriptis proponere debet.
Quòd si dubia causa recusa-
tionis

MS

tionis

tionis huiusmodi sit, recusatus Iudex de illa cognoscere minimè poterit; sed eo casu aduersarius aut Iudex ipse unum, recusans verò alterum, viros probos, atque peritos eligere debent, qui arbitri sic electi de huiusmodi causa, probabilisne sit, ideòque vel admittenda vel reijcienda, diiudicabunt; & si discordes illos inter se esse contigerit, tertium eligant ipsimet, & quod ex ipsis duo iudicauerint, robur obtineat firmitatis. Causâ probatâ, de recusantis consensu idoneæ Personæ rem recusatus committat

Regularis. 367

mittat vel ad superiorem, ipsum recusantem transmittat. Non Probatâ verò, suâ Iudex vtatur Iurisdictione, causamq; inceptâ prosequatur.

452. Tempore Visitationis totum Regimen externum contentiosum Prouinciæ vel Conuentûs pertinet ad Visitatorem, non ad Prouincialem, aut Prælatum loci. 453. Possunt autem Prouinciales, durante Visitatione & sui Syndicatione, exercere vt plurimum, Iurisdictionem voluntariam cum subditis, maxime in spiritualibus v.g.

M^o absoluerq

368 *Visitator Regularis.*

absoluere subditum à reser-
uatis, vel delegare authori-
tatem vt absoluatur, absol-
uere à censuris in foro con-
scientiæ, dispensare in votis,
Irregularitatibus &c.

454. Prouincialis ab of-
ficio deponi vel omni Iurif-
dictione priuari tempore Vi-
sitationis nequit, nisi per
sententiã. 455. multo minus
subijci alicui Guardiano. 456.
quod si violẽter eiusmodi at-
tẽtet visitator, potest nõ solũ
legitimẽ Prouincialis illi re-
sistere vel etiam excipere re-
cusando talem Visitatorem,

verum

Visitator Regularis. 369

verum etiam debet. 457. Si
minis & censuris urgeatur
Prouincialis à Visitatore, cū
timor excommunicationis
æquiparetur timori cadenti
in virum constantem, in tali
casu melius est obedire. Ne-
quid verò inde patiatur ipse
vel communitas, potest in-
terponi Protestatio, quam si
vel ore factam vel scripto, re-
ijciat, faciátque eodem me-
tu à protestante rursus cas-
sari, licet idcirco videatur à
Protestatione recessisse, ma-
ximè si nō repetat, in omni-
bus inualidū erit, quicquid
hoc modo extorquebitur.

370 *Visitator Regularis.*

458. Visitatores Generales, sicut ipsi, secundum Ordinis Constitutiones, nequeunt eligi Prouinciales in Prouincijs, quas visitant; Ita nec Socijeorum aut Consultores fieri possunt Custodes ad Capitulum Generale.

459. Si P. Generalis vel etiam Prouincialis, postquam instituit aliquem Visitatorem vel etiam Vicariũ, moriatur, vel ab officio deponatur, potest nihilominus Vicarius vel Visitator in sua Visitatione procedere, quando res amplius non est integra, secus autem, si sit adhuc

Visitator Regularis. 371

adhuc integra, vt si necdum
facta sit publicatio litterarū
Commissionis.

460. Prouincialis, etsi vi-
sitare nequeat super Casibus
definitis aut visitatis à Gene-
rali, post discessum tamen
Visitatoris, potest non solū
ordinariam suam Visitatio-
nem facere & super alijs casu-
bus secutis à tempore Visita-
tionis inquirere, verum etiā
si substantiale quid de nouo
emerferit, casum relictū in-
decisum ob defectum proba-
tionum ordinariā authori-
tate definire.

461.

372 *Visitator Regularis.*

461. Visitatores in singulis domibus Religionis absolutâ Visitatione, possunt Religiosis illius Conventus concedere Benedictionem & Indulgentiâ plenariam, absolueri ac dispensare &c. 462. Proderitque talis absolutio, vel dispensatio, non solum pro censuris & Irregularitatibus dubijs & oblitis, verum etiam certis & manifestis, occultis tamen ac in foro conscientia. Quare valebit etiam ad rehabilitandum in casibus *V. Electio n. 168. & V. Pœna. n. 371.*

VOTVM.

VOTVM.

463. **V**otum est *Volun-*
taria ac delibera-
ta promissio facta
Deo de aliquo bono meliori:
 Ad votum igitur requiritur.
 1. vt sit *promissio*, non merū
 propositum, v. g. hoc faciam;
 Sufficit autem *promissio* in-
 terior & mentalis, implicita
 vel explicita. 2. (464.) ple-
 na animi aduertentia & *deli-*
beratio cum libertate, quæ
 sufficiant ad peccatum mor-
 tale. Si fiat ex metu incusso
 à morbo, tempestate, iracū-
 dia vel simili affectione, præ-
 sumitur

sumitur sufficiens fuisse de-
 liberatio. Factum verò ex
 metu graui iniuste incusso à
 causa extrinseca libera, inua-
 lidum habetur Iure Ecclesia-
 stico, si votens cognouerit
 illum metum incuti ad ex-
 torquendum votum. Factū
 ex metu graui incusso ab ex-
 trinseco, non ad extorquen-
 dum votum, sed ad alium
 finem, validum est. 3. (465.)
 Defectu *Voluntatis* non ori-
 tur obligatio, quando quis
 non habet intentionem se
 obligandi, vt cum quis ad
 SS. Ordines accedit sciens
 illis

illis ann
 castitatis
 castitate
 tamen r
 statuto
 capite v
 error, si
 voti au
 substan
 causa
 si error
 tabiler
 erratur
 3. eirc
 causa
 lem, c
 existe

illis annexum esse votum
castitatis, sed non vult se ad
castitatem obligare: tenetur
tamen talis ad castitatem ex
statuto Ecclesiæ. Ex eodem
capite votum irritum reddit
error, si sit circa substantiam
voti aut aliquo modo in
substantiam redundet, sitq;
causa vouendi, quod fit 1.
si error sit circa partem no-
tabilem rei promissæ. 2. cum
erratur circa personam, vel
3. circa vim voti. 4. vel circa
causam formalem aut fina-
lem, quæ ita mouet, vt eâ nõ
existente opus non fieret.

466. Dubius de voto; ante diligentiam adhibitam, tenetur ad illud seruandum. Post eam non tenetur illud seruare, manente dubio, licet inclinet in eam partem, quod vouerit. 467. Similiter & ille, qui certus se vouisse, dubius autem est qualitatis seu modi vouendi, aut voluntatis se obligandi, ut qui dubitat, voueritne castitatem, an se non ducturum uxorem? vouerit 100. an tantum 50. tenetur ad minus duntaxat. 468. Certus autem de voti valore, dubitans

tans autem an votum obliget ratione debitæ materiæ, aut finis, aut alicuius circumstantiæ tunc occurrentis, tenetur voto simpliciter. Qui vouit Religionem, dubitat tamen, an vouerit, se profecturum, potest non profiteri. Qui dubitat, an expleuerit septennium, quando votum emisit, ad illud non tenetur. Si constet septennium fuisse completum, quando vouit, voto tenebitur non obstante dubio, num plenum tum usum rationis habuerit.

469. Cùm votum sit actus
Reli-

Religionis, quæ respicit Deum, ideò illi fieri potest vel immediatè vel mediatè alicui Sancto vel Episcopo aut alteri Prælato. 470. Debet denique esse *de meliori bono*, non quia materia voti semper debeat esse optima, sed quòd eius contrarium non sit melius ac Deo gratius, quare si quis vouisset aliquam peregrinationem, docere ignorantem, &c. votum quidem esset validum & acceptum Deo, poterit tamen deinde talis licitè ingredi Religionem & in ea profiteri.

471. Præ-

471. Prædictæ conditiones, si concurrant, violare votum ex genere suo mortale peccatum est; Ex inadvertentia tamen, obliuione vel ratione paruitatis materiae transgressio potest esse sine culpa mortali. Cognoscitur autem voti materiam esse grauem vel leuem, sufficientem ad mortale vel veniale, potissimum ex comparatione ad leges, aliaque præcepta diuina vel humana. Item ex magno vel exiguo honore, qui redundat in Deum ex adimplentione talis voti.

472.

472. Tollitur obligatio voti quinque modis, *Epicheia* seu *Interpretatione*, *Cessatione*, *Irritatione*, *Dispensatione* & *commutatione*.

473. *Interpretatio* est quædã declaratio eius, quod cui-cunque intelligenti potest esse evidens votum in tali casu non obligare 474. *Cessatione* tollitur, cum cessat causa finalis, propter quam factum est votum; vel quotiescunque supervenit notabilis mutatio & difficultas, quæ si prævisa fuisset, votum prudentis Iudicio factum nõ fuisset.

fuiſſet. 475. *Irritare* & votum annullare conuenit ijs, qui in alios Ius & auctoritatem exercent, vt maritus erga vxorem, Prælatus erga ſubditum, Pater erga filium impuberem, modò poſt pubertatem votum non ratificauerit. Puberum quoque vota irritare poſſunt, quæ ad Gubernationem pertinet quatenus diſciplinæ familiaris, ac patriæ poteſtati obſunt. 476. *Dispensatio* voti eſt, quando ab eo, qui poteſtatem habet iuſta de cauſa, omninò tollitur obligatio.

tio. Causæ iustæ sunt generatim utilitas ecclesiæ & honor Dei, utilitas etiam ipsius vouētis & magna fragilitas eiusdē; quæcūq; demū alia sic iudicata arbitrio viri prudentis & timorati. 477. *Communitio* est, quando obligatio vnius rei in aliud bonum transfertur. In æquale vel maius bonum potest votum suū commutare ipse vouens & sine causa, iterumque si velit ad prius redire. Ut fiat in minus bonum, semper requiritur auctoritas & causa, minor tamen quam in dispen-

penfa
fecer
nificatio
natio
sim
478.
penfa
nam i
aque
orum
s Rel
aper
s & O
ossum
nem a
a No
cruat
se 9.

dispensatione. Consultissime fecerit, qui non solâ dispensatione, neque solâ commutatione vtetur, sed vtrâque simul.

478. Prælati Regulares dispensare, commutare vel etiam irritare possunt quæcunque vota & iuramenta suorum subditorum, exceptis Religioni essentialibus, Paupertatis scilicet Castitatis & Obedientiæ. 479. Idem possunt quoad dispensationem ac commutationem, circa Nouitios, si vota non sint seruata Papæ, de quibus *n. seq.*

N

480.

480. Confessarij Regulares irritare nequeunt vota Sæcularium; possunt tamen ad tempus suspendere, & ex priuilegiis dispensare, multoque magis commutare in alia pia opera, omnia vota etiam iurata sæcularium sicut possunt Episcopi, id est, exceptis quinque, 1. Religionis. 2. Castitatis perpetuæ. 3. Peregrinationis in Terram sanctam. 4. ad limina Apostolorum Romæ. 5. ad S. Iacobum Compostellæ. 481. Quin etiam in his dispensare possunt, 1. Quoties de voti valore

valore morale dubium est si-
ue juris, siue facti, negatiuum
aut positium. Ita vt com-
pertâ etiã post dispensatio-
nem veritate amplius neces-
se nō sit recurrere ad Papam.

2. quoties votum emissum
est ex metu etiam leui per
iniuriam incusso ad extor-
quendū illud. 3. quãdo ma-
teria per votū promissa non
est reseruata, vt cōtingit, 1. si
quis voueat disiunctiue ca-
stitatem aut ieiunium. 2.
quando animus vouentis,
dum votum emisit, solum
fuit se sub veniale aut nul-

N2

latenus

latenus obligare. 3. si non
 sint absoluta sed conditio-
 nata de futuro, ante comple-
 tam conditionem; secus est,
 si animus simpliciter feratur
 erga Religionem, ac solùm
 executione differat in tem-
 pus cessantis impedimenti,
 v. g. voueo Religionem, si
 Pater meus obierit. 4. si vo-
 ta sint pœnalia, vt si forni-
 catus fuero, voueo Religio-
 nem, 5. si sit votum non
 principale, sed accessorium,
 qualiter fit in voto suscipi-
 endi SS. Ordines, quibus
 annexum est votum castita-
 tis.

tis. 482. Specialiter etiam dispensare possunt 1. circa votum Religionis nō approbatæ. 2. si votum fuerit solius obedientiæ aut paupertatis. 3. Castitatis non perpetuæ, vel Coniugalis, vel non nubendi, aut non petendi debitum, virginitatis vsque ad actum primū tantum, ac generatim in qualitatibus vel conditionibus voti, si promisit ire pedester, mendicando, &c. Item transeundi ad arctiorem Religionem, &c. 483. si votum fiat simpliciter Deo, etiamsi

N₃

cedæ

cedat in fauorem & vtilitatem tertij, vt si quis vouisset dare calicem alicui Ecclesiæ, vel eleemosynâ pauperi, adhuc dispensare valent; secus autem si principaliter contingat voto vel iuramento promitti alicui tertio, isque id acceptauerit. 484. Etiam in votis absolute reseruatâ dispensandi facultas Episcopis competere potest, quando urgente necessitate magni scandali, vel damni, &c. præ paupertate vel aliâ causâ adiri nequit

Votum.

389

quit Pontifex vel ipsius Legatus. Num hoc etiam Regularibus liceat, in vtramque partem probabilis est Doctorum Concertatio.

**OMNIA AD MAIO-
rem Dei Gloriam.**

